

พตส. 3

เอกสารการศึกษาส่วนบุคคล

เรื่อง การเลือกตั้งและปัญหาการทุจริตเลือกตั้ง

จัดทำโดย นายอัฏฐพล โพธิพิพิธ

รหัส 77

เอกสารนี้เป็นส่วนหนึ่งของการศึกษาอบรม

หลักสูตรการพัฒนาการเมืองและการเลือกตั้งระดับสูง รุ่นที่ 3

ประจำปี 2554

ลิขสิทธิ์ของสำนักงานคณะกรรมการการเลือกตั้ง

พตส. 3

เอกสารการศึกษาส่วนบุคคล

เรื่อง การเลือกตั้งและปัญหาการทุจริตเลือกตั้ง

จัดทำโดย นายอัฏฐพล โพธิพิพิธ

รหัส 77

หลักสูตรการพัฒนาการเมืองและการเลือกตั้งระดับสูง รุ่นที่ 3

ประจำปี 2554

เอกสารนี้เป็นความคิดเห็นเฉพาะบุคคลของผู้ศึกษา

บทคัดย่อ

การจัดการเลือกตั้งโดยกระทรวงมหาดไทย ซึ่งมีผู้บังคับบัญชาสูงสุดคือ รัฐมนตรีฯ เป็นนักการเมืองของพรรครัฐบาล ย่อมมีส่วนได้เสียในการเลือกตั้ง จึงเป็นไปไม่ได้ที่จะทำตนเป็นกลางในการจัดการเลือกตั้ง ดังนั้นการจัดการเลือกตั้งโดย กกต. ซึ่งเป็นองค์กรของประชาชน เป็นองค์กรที่เป็นกลางในทางการเมือง ดังนั้น จึงต้องทำตนให้เป็นกลางและเป็นอิสระจากอำนาจรัฐให้มากที่สุด บางประเทศถึงกับมีการแต่งตั้งรัฐบาลชั่วคราวขึ้นในระหว่างการเลือกตั้ง ดังนั้น ในการจัดการเลือกตั้ง กกต. จึงควรพยายามใช้ประชาชนเป็นเจ้าหน้าที่ดำเนินการให้มากที่สุด เจ้าหน้าที่ของกระทรวงมหาดไทย และตำรวจ ทหาร นั้น มีหน้าที่ที่จะต้องรักษาความสงบเรียบร้อย และช่วยเหลือให้คำปรึกษาแก่เจ้าหน้าที่การเลือกตั้งของ กกต. เมื่อได้รับคำขอร้องเท่านั้น แต่ต้องไม่ใช่เป็นผู้ใช้อำนาจเสียเอง อำนาจจะต้องอยู่ที่กรรมการการเลือกตั้งของ กกต. ทุกระดับ แม้แต่ในหน่วยเลือกตั้ง

นายอัฏฐพล โพธิพิพิธ

กิตติกรรมประกาศ

ในการทำเอกสารวิชาการส่วนบุคคลฉบับนี้ ผู้เขียนกราบขอบพระคุณ อาจารย์ที่ปรึกษา ซึ่งได้ให้คำปรึกษารวมทั้งตรวจสอบแก้ไขเอกสารวิชาการฉบับนี้ด้วยดีมาตลอด ทำให้ผู้เขียนแก้ไขข้อบกพร่องต่าง ๆ ทำให้เอกสารวิชาการฉบับนี้มีความสมบูรณ์ นอกจากนี้ใคร่ขอขอบพระคุณห้องสมุดสถาบันพระปกเกล้า ที่สนับสนุนและเอื้อเฟื้อในการให้ข้อมูล รวมถึงเอกสารวิชาการในการทำเอกสารวิชาการฉบับนี้ ทำให้ผู้เขียนประสบความสำเร็จตามที่คาดหวัง หากเอกสารวิชาการฉบับนี้มีข้อบกพร่องประการใดผู้เขียนน้อมรับ และขออภัย ณ ที่นี้ด้วย

นายอัฏฐพล โพธิพิพิธ

สารบัญ

	หน้า
บทคัดย่อ	ก
กิตติกรรมประกาศ	ข
สารบัญ	ค
บทที่ 1 บทนำ	**1**
1.1 ความเป็นมาและความสำคัญของปัญหา	1
1.2 วัตถุประสงค์ของการศึกษา	2
1.3 ขอบเขตของการศึกษา	2
1.4 นิยามศัพท์	2
1.5 วิธีดำเนินการศึกษา	3
1.6 ประโยชน์ที่จะได้รับจากการศึกษา	3
บทที่ 2 แนวคิด ทฤษฎี และวรรณกรรมที่เกี่ยวข้อง	**4**
2.1 ทฤษฎีการเกิดองค์การอิสระ (independence agency)	4
2.2 ทฤษฎีประชาธิปไตยและการเลือกตั้ง	7
บทที่ 3 ความเป็นมา บทบาท หน้าที่ของคณะกรรมการการเลือกตั้ง	**31**
3.1 ความเป็นมาของการเลือกตั้งและคณะกรรมการการเลือกตั้ง	31
3.2 บทบาทหน้าที่ของคณะกรรมการการเลือกตั้ง	51
บทที่ 4 ปัญหาการทุจริตการเลือกตั้ง	**54**
4.1 รูปแบบการทุจริตการเลือกตั้ง	54
4.2 อำนาจหน้าที่และบทบาทของเจ้าหน้าที่รัฐ	63
บทที่ 5 บทสรุปและข้อเสนอแนะการแก้ไขและป้องกันการทุจริตเลือกตั้ง	**69**
บรรณานุกรม	**75**
ภาคผนวก	**76**
ประวัติผู้เขียนเอกสารส่วนบุคคล	**77**

บทที่ 1
บทนำ

1.1 ความเป็นมาและความสำคัญของปัญหา

การจัดการเลือกตั้งโดยกระทรวงมหาดไทยซึ่งมีผู้บังคับบัญชาสูงสุดคือ รัฐมนตรีฯ เป็นนักการเมืองของพรรครัฐบาลย่อมมีส่วนได้เสียในการเลือกตั้งจึงเป็นไปไม่ได้ที่จะทำตนเป็นกลางในการจัดการเลือกตั้งดังนั้นการจัดการเลือกตั้งโดย กกต. ซึ่งเป็นองค์กรของประชาชนเป็นองค์กรที่เป็นกลางในทางการเมือง ดังนั้นจึงต้องทำตนให้เป็นกลางและเป็นอิสระจากอำนาจรัฐให้มากที่สุด บางประเทศถึงกับมีการแต่งตั้งรัฐบาลชั่วคราวขึ้นในระหว่างการเลือกตั้ง ดังนั้นในการจัดการเลือกตั้ง กกต. จึงควรพยายามใช้ประชาชนเป็นเจ้าหน้าที่ดำเนินการให้มากที่สุดเจ้าหน้าที่ของกระทรวงมหาดไทย และตำรวจ ทหาร นั้น มีหน้าที่ที่จะต้องรักษาความสงบเรียบร้อยและช่วยเหลือให้คำปรึกษาแก่เจ้าหน้าที่การเลือกตั้งของ กกต. เมื่อได้รับคำขอร้องเท่านั้น แต่ต้องไม่ใช่เป็นผู้ใช้อำนาจเสียเองอำนาจจะต้องอยู่ที่กรรมการการเลือกตั้งของ กกต. ทุกระดับแม้แต่ในหน่วยเลือกตั้ง

ดังนั้นความเป็นกลางและปัญหาในหน่วยเลือกตั้งย่อมจะพิจารณาตัดสินโดย 1. เจ้าหน้าที่ กกต. 2. องค์กรเอกชน และ 3. ตัวแทนพรรคการเมืองเมื่อมีความเห็นชอบร่วมกัน หากมีปัญหาย่อมจะได้รับการพิจารณาจาก กกต. แห่งชาติเป็นที่สิ้นสุด

ส่วนปัญหาเรื่องการซื้อเสียง และการใช้อิทธิพลอื่น ๆ ที่ผิด พ.ร.บ. เลือกตั้งนั้น เป็นปัญหาที่แก้ไขในทางบังคับใช้กฎหมายนั้นเป็นไปได้ยากบางทีผู้ที่รักษากฎหมายนั้นเป็นผู้กระทำการเสียเองเมื่อจับได้ก็ยากที่จะหาหลักฐานเอาผิดกับผู้บงการได้ยาก คงเอาผิดได้ แต่ระดับชาวบ้านจากประสบการณ์ของผู้วิจัยเห็นว่า วิธีที่จะลดการซื้อเสียงและใช้อิทธิพลอื่น ๆ ลงสามารถทำได้และได้ทดลองทำมาแล้วได้ผล ก็คือ การรณรงค์ให้ **"เสียงตัดสิน"**ออกมาใช้สิทธิ์ให้มาก ในขณะเดียวกัน**"เสียงจัดตั้ง"** ก็จะน้อยลง **"เสียงตัดสิน"** จะออกมาใช้สิทธิมากก็ต่อเมื่อมี องค์กรเอกชนที่เป็นกลาง เช่น องค์กรกลางและพีเน็ต ออกมารณรงค์และประจำอยู่ทุกหน่วยเลือกตั้ง **"คอยจับตามอง"** เพราะนักการเมืองนั้นตามธรรมดาจะ **"ไม่กลัวกฎหมาย"** แต่ **"จะกลัวประชาชนเห็น"** ที่สามารถเอาผิดแก่ผู้ทำผิดกฎหมายที่แล้วมาก็เพราะจากประชาชนทั้งสิ้นส่วนการส่งกำลังเจ้าหน้าที่ตำรวจเป็นจำนวนหลายหมื่นถึงแสนกว่าคน ตามที่ กกต. ที่แล้วมาแถลงให้ประชาชนทราบ สิ้นเปลืองงบประมาณเป็นจำนวนมาก แต่ก็ไม่ปรากฏว่า สามารถจับผู้กระทำผิดมาลงโทษได้ตรงข้ามจากรายงานบางเครือข่ายพีเน็ต ปรากฏว่าสงสัยว่าเจ้าหน้าที่จะมีส่วนรู้เห็นและเป็นตัวการในการทำผิดกฎหมายเสียเอง กกต. จึงน่าจะทบทวนเรื่องการใช้กำลังเจ้าหน้าที่ให้เป็นประโยชน์ให้มากกว่านี้

เช่น การสนับสนุนองค์กรเอกชน **"รณรงค์เสียงตัดสิน"** ให้มาออกเสียงให้มากหรือการใช้ชุดตรวจสอบเคลื่อนที่ขององค์กรเอกชนที่เคยปฏิบัติการได้ผลมาแล้วจะได้ผลมากกว่า และใช้งบประมาณน้อยกว่าปัญหาอยู่ที่การรักษาความลับและการคุ้มครองความปลอดภัยของพยานประชาชนนั้น กกต. จะสามารถทำได้เพียงใดเป็นสำคัญ

1.2 วัตถุประสงค์

1. เพื่อศึกษาถึงความเป็นมาบทบาท หน้าที่ของคณะกรรมการการเลือกตั้ง
2. เพื่อศึกษาถึงปัญหาการทุจริตการเลือกตั้ง
3. เพื่อศึกษาถึงแนวทางแก้ไขปัญหาการทุจริตการเลือกตั้ง

1.3 ขอบเขตการศึกษา

การศึกษาวิจัยครั้งนี้ เป็นการศึกษาวิจัยเพื่อมุ่งเน้นประเด็นการป้องกันและแก้ไขปัญหาการทุจริต เลือกตั้งตามวัตถุประสงค์การวิจัยดังนี้

1. ศึกษาเปรียบเทียบรูปแบบการเลือกตั้งก่อนมี กกต. และหลังมี กกต.
2. ศึกษาบทบาทและหน้าที่ของ กกต.
3. ศึกษารูปแบบการทุจริตโดยผู้สมัครและเจ้าหน้าที่รัฐ โดยมุ่งเน้นการทุจริตที่เกิดจากเจ้าหน้าที่รัฐ
4. เสนอแนะแนวทางการป้องกันและแก้ไขปัญหาการทุจริตเลือกตั้ง

1.4 คำนิยามศัพท์

กกต.	คณะกรรมการการเลือกตั้ง
ทุจริต	พจนานุกรมฉบับราชบัณฑิตยสถาน พ.ศ.2525 หมายถึง ประพฤติชั่ว คด โกง โกง ไม่ซื่อตรงตาม พ.ร.บ. ประกอบรัฐธรรมนูญว่าด้วยการป้องกันและปราบปรามการทุจริต พ.ศ.2542 บัญญัติว่า “การทุจริตต่อหน้าที่” หมายความว่า ปฏิบัติหรือละเว้นการปฏิบัติอย่างใด ในตำแหน่งหรือหน้าที่ หรือปฏิบัติหรือละเว้นการปฏิบัติอย่างใด ในพฤติการณ์ที่อาจทำให้ผู้อื่นเชื่อว่ามีตำแหน่งหรือหน้าที่ ทั้งที่ตนมิได้มีตำแหน่งหน้าที่นั้น หรือใช้อำนาจในตำแหน่งหรือหน้าที่ ทั้งนี้เพื่อประโยชน์ที่มิควรได้โดยชอบสำหรับตนเองหรือผู้อื่น

1.5 วิธีดำเนินการศึกษา

1. วิธีการศึกษาวิจัยเรื่องนี้ ส่วนใหญ่เป็นไปในลักษณะการพรรณนาเชิงการวิเคราะห์ (Descriptive and Analytical) โดยการเก็บข้อมูลได้จากหลายแหล่ง เช่น ห้องสมุด มหาวิทยาลัยรามคำแหง ข้อมูลอิเล็กทรอนิกส์ เพื่อให้ได้ข้อมูลมากที่สุด แล้วจึงนำมาคัดเลือกแยกแยะจัดหมวดหมู่เพื่อทำการวิเคราะห์เนื้อหาเอกสาร

2. การเก็บข้อมูลจากหนังสือและเอกสาร (Document) ได้แก่ เอกสารชั้นต้น (Primary Sources) พระราชบัญญัติต่าง ๆ เอกสารชั้นรอง (Secondary Sources) อันได้แก่ ผลงานวิจัย บทความ งานเขียนของบุคคลที่เกี่ยวข้อง ตลอดจนวิเคราะห์จากวารสารนิตยสารต่าง ๆ

3. วิเคราะห์ข้อมูลในเชิงพรรณนาความคิดเห็นเกี่ยวกับการเมือง เศรษฐกิจ สังคม และอื่น ๆ จากการบรรยายเนื้อหาถ้อยคำ

4. สรุปผลการศึกษา

1.6 ประโยชน์ที่คาดว่าจะได้รับ

1. เพื่อทราบถึงความเป็นมาบทบาท หน้าที่ของคณะกรรมการการเลือกตั้ง
2. เพื่อทราบถึงปัญหาการทุจริตการเลือกตั้ง
3. เพื่อเสนอแนะถึงแนวทางแก้ไขปัญหาการทุจริตการเลือกตั้ง

บทที่ 2
แนวคิดทฤษฎี และวรรณกรรมที่เกี่ยวข้อง

ทฤษฎีการเกิดองค์การอิสระ (independence agency) มี 3 ด้าน

วิกฤต กกต. วิกฤตชาติ โดย เรืองวิทย์ เกษสุวรรณ มติชนรายวัน วันที่ 20 พฤษภาคม พ.ศ.2549 ปีที่ 29 ฉบับที่ 10297 ด้านแรก คือ รัฐบาลทำทุกอย่างเองไม่ไหวเพราะโลกสมัยใหม่ซับซ้อนเกินไป ต้องมอบอำนาจให้องค์การอิสระทำแทนด้านที่สอง คือ กระบวนการตัดสินปัญหาโดยอำนาจศาลและฝ่ายนิติบัญญัตินั้นมีขั้นตอนมากและไม่ยืดหยุ่น การกระทำบางอย่างที่มีผลต่อสาธารณะต้องการความรวดเร็วกว่านั้นส่วนด้านที่สาม ด้านสุดท้าย คือ สังคมเชื่อความสามารถของผู้บริหารที่เป็นผู้เชี่ยวชาญและไม่ได้มาจากการเลือกตั้ง (unelected expert administrators) กกต. ของไทยก็เกิดตามทฤษฎีนี้ กล่าวคือ เจตนาต้องการให้การเลือกตั้งบริสุทธิ์ ยุติธรรม ส่วนวิธีการก็ให้อำนาจ กกต. จัดการเลือกตั้งและวินิจฉัยชี้ขาด เปรียบเทียบกับของเดิมแล้วมหาดไทยจัดการและศาลชี้ขาด ซึ่งเคยมีปัญหาว่ามหาดไทยโดยผู้มีอำนาจครอบงำ ส่วนศาลมีกระบวนพิจารณาซึ่งกว่าจะตัดสินคดีเลือกตั้งก็ใช้เวลานาน คนที่ตั้ง กกต. จึงรวบเอาอำนาจเดิมของทั้งมหาดไทยและศาลไว้ให้ กกต. หมดปัญหาของ กกต. จึงไม่ใช่ปัญหาทางด้านพฤติกรรมอย่างเดียว กกต. ใหญ่คนหนึ่งพูดถูกที่ว่า "ผมเป็นคนออกกฎหมายเหรอ" สะท้อนว่า หาก กกต. มีปัญหา ปัญหาของ กกต. นั้นก็ผิดมาตั้งแต่ขั้นออกแบบ (design) ปัญหาของ กกต. มีอยู่ 4 ปัญหาใหญ่ ๆ คือ

1. ปัญหาความชอบธรรม (legitimacy) ความชอบธรรมที่ใหญ่ที่สุด คือ ความชอบธรรมตามรัฐธรรมนูญ (constitutional legitimacy) ซึ่งต้องการให้แบ่งแยกอำนาจระหว่างการบริหาร ศาล และฝ่ายนิติบัญญัติแต่สถานะของ กกต. ที่ลึกจริง ๆ ผิดจากข้าราชการไม่มาก ตอนเกิด กกต. เราไปว่ามหาดไทยเสียหาย แต่ในที่สุด กกต. กลับเป็น "มหาดไทย" เสียยิ่งกว่า คือ ทั้งล่าช้า อืดอาด ขยายอาณาจักร เย่อหยิ่ง ถือดี ไม่รับผิดชอบ มิหนำซ้ำพยายามสร้างฐานันดรใหม่ กกต. จึงกระทำขัดกับหลักฐานรัฐธรรมนูญมาตั้งแต่ต้น โดยเฉพาะหลักของมองเตสกิเออ ซึ่งสอนว่า "อย่าให้อำนาจทุกอย่างรวมไว้ที่เดียว ต้องคานกัน" ทั้งไม่ฟังคำเตือนของลอร์ดแอคตัน ว่า "อำนาจที่มีมากนั้นทำให้คนทำผิด" ปัญหานี้ทำให้โยงต่ออีกว่า กกต. รับผิดชอบต่อมาตรฐานของกฎหมายที่ก่อตั้ง กกต. หรือรัฐธรรมนูญ เพราะโดยนัยรัฐธรรมนูญนั้น มีความหมายกว้างกว่ากฎหมายก่อตั้ง เนื่องจากมีสิ่งที่ลึกกว่าอยู่ในนั้น นั่นคือ "เจตนารมณ์"

ฉะนั้น หาก กกต. รับผิดชอบต่อรัฐธรรมนูญ ก็ต้องรู้หนังสือ คือ เข้าใจเจตนารมณ์ของรัฐธรรมนูญในระดับมหภาคมากกว่าจะยกตัวหนังสือบางบรรทัดในกฎหมายประกอบรัฐธรรมนูญ

มาอ้าง อีกปัญหาหนึ่ง คือ กกต.ไม่สะดุ้งสะเทือนต่อประชาธิปไตย (antidemocratic tendency) โดยอ้าง "ความเป็นกลาง" (neutrality)

2. ปัญหาการใช้ดุลพินิจ (expert discretion)องค์การอิสระเกิดมาจากการถือดีว่าตนเป็นผู้เชี่ยวชาญ จึงเข้าใจว่าตนมีอำนาจการใช้ดุลพินิจ (discretionary authority) และมักเข้าใจผิดว่าเป็นดุลพินิจที่ไม่มีขอบเขต (unbounded) ทำให้เกิดการตีความตามใจชอบการใช้ดุลพินิจเป็นดาบสองคม ทางหนึ่ง คือ เร็วทันใจ แต่อีกทางหนึ่ง คือ ผิดพลาดง่าย แต่ตรวจสอบยาก เพราะคนใช้ดุลพินิจมีทางเลือกและเป็นคนทำหลักฐานเองอีกทั้งกระบวนพิจารณาของ กกต. ไม่มีกฎหมายวิธีพิจารณาความกำหนดแบบแผนไว้แน่นอนเหมือนศาล เพียงออกระเบียบเองและบังคับเอง ดังนั้น แม้นทางทฤษฎีเชื่อว่า กกต.ไม่ใช่อำนาจที่สี่ หรือไม่ได้เป็นรัฐอิสระ แต่ทางปฏิบัติก็ไม่แน่ปัญหาใหญ่ของ กกต. ที่ตามมาที่คนสงสัยและรอการตรวจสอบเวลานี้ คือ กกต. มีการใช้ดุลพินิจในทางที่ผิด (abuses of expert discretion) บ้างหรือไม่มีการเมืองเข้าไปแทรกแซงหรือไม่ ภายในองค์การเองมีการเมืองภายในหรือไม่ กกต. ในฐานะผู้เชี่ยวชาญนั้นทำไมจึงเชี่ยวชาญน่าสลดใจเช่นนี้ หรือซื่อสัตย์จนเป็นที่ประจักษ์จริงหรือไม่ข้อสำคัญที่สุด คือ กระบวนการทบทวนและประเมินผลของ กกต. จะทำเมื่อใดและจะทำอย่างไร หรือทำได้จริงหรือไม่ ในเมื่อ กกต. ทิ้งขาดจากความรับผิดชอบต่อประชาชน (people accountability) ตลอดจนโยงให้เห็นถึงปัญหาในภาพใหญ่กว่า คือ ปัญหาการศึกษานิติศาสตร์ในประเทศไทย ที่มองเฉพาะเชิงโครงสร้าง และมุ่งการลอกแบบโครงสร้างของต่างประเทศ โดยขาดการศึกษาเชิงทฤษฎี โดยเฉพาะความรู้เชิงนิติปรัชญาและแนวคิดด้านการประเมินผลกฎหมาย

3. ปัญหาที่ตามมาอีก คือ ปัญหาความยุติธรรม (fairness)ปัจจุบันไม่มีใครแน่ใจเลยว่า กกต. จะให้ความยุติธรรมแก่สังคมได้ แม้แต่เยาวชน คนหนุ่มสาว ซึ่งสัมพันธ์กับพฤติการณ์ของ กกต. ทั้งในแง่การบริหารองค์การ การรับฟังเสียงประชาชน ประสิทธิภาพการใช้เงิน การอุดรูรั่วรวมไปถึงหัวใจสำคัญที่สุด คือ การจัดการเลือกตั้งให้บริสุทธิ์ยุติธรรมข่าวร้ายที่น่าตกใจที่สุดสำหรับ กกต. ไทย คือ "การวิ่ง" ซึ่งไม่แน่ใจว่าเกิดจากวัฒนธรรมของข้าราชการบางกรมที่ย้ายเข้าไปใหม่ หรือเกิดจากสัจธรรมที่ว่าอำนาจทำให้ฉ้อฉล แต่มีหลายคนยืนยันจนคอเป็นเอ็นว่า "วิ่งได้แน่" การเลือกตั้งปัจจุบันจึงเปรียบเสมือนการพนัน เพราะคู่แข่งต้องสู้กันสุดฤทธิ์ทั้งในสนามเลือกตั้งและสนาม กกต. ยิ่งการให้ใบเหลือง-ใบแดงเปลี่ยนสีได้ก็ยิ่งยืนยันข่าวลือนี้ดีปัจจุบัน กกต. จึงเป็นคดีเป็นร้อยเป็นพันและต้องสู้คดีไม่หยุดหย่อนแน่ละ อำนาจดุลพินิจเป็นข้ออ้างที่ยากล่วงล้ำและเอาผิดได้ เพราะ กกต. อ้างอยู่อย่างเดียวว่าเป็นไปตามขั้นตอนของกฎหมาย (due process) และเป็นอำนาจดุลพินิจ (the matter of arbitrariness) แต่สรุปแล้วถึงอย่างไรสังคมก็ไม่ได้เชื่อว่าจะมีความยุติธรรม โดยเฉพาะการปฏิบัติต่อผู้แข่งขันอย่างเท่าเทียมกัน (equality) และก็ไม่ได้แปลว่าเท่าเทียม

กันในความหมายของการแบ่ง กตต. ใหญ่ไปดูแลแต่ละภาคและให้ทุกอย่างในจบในขั้นตอนเดียว แบบที่ทำอยู่แต่เท่าเทียมกันในฐานะที่เป็น กกต. ปฏิบัติต่อพรรคการเมืองทุกพรรค ไม่ใช่ในฐานะข้าราชการที่เคยรับใช้รัฐบาลมาตลอด เพราะหลักของความยุติธรรมทางกฎหมายนั้นมีอยู่ว่าหากคนได้รับการปฏิบัติต่อกันโดยไม่เท่าเทียมกัน หรือจำแนกคนออกเป็นประเภทต่างกันและหรือจัดการตามสิทธิที่เขามีต่างกัน ก็ถือได้ว่าเป็นการกีดกันที่ผิดกฎหมาย (illegal discrimination) ฉะนั้น โดยหลักแล้วเพียงแค่ปฏิบัติต่อคนอื่นไม่เท่ากันก็ถือว่าไม่เป็นธรรมหรือไม่ยุติธรรม

4. ปัญหาความรับผิดชอบ (responsibility) พฤติการณ์ของ กกต. น่ากลัวตรงที่ไม่รู้ร้อนรู้หนาวต่อกระแสสังคมแม้แต่กระแสที่เป็นล้นพ้นที่สุดของประเทศก็ไม่นำพา และสังคมต่อว่าเท่าใดก็ไม่ได้ยิน ซึ่งยิ่งทำให้สังคมร้าวลึกจนกำลังปริแยกความตอนท้ายที่ปรากฏ คือ กกต. ถูกศาลรัฐธรรมนูญวินิจฉัยว่าปฏิบัติไม่ชอบรัฐธรรมนูญ เพราะจัดการเลือกตั้งไม่เป็นกลาง ไม่สุจริตและเที่ยงธรรม รวมทั้งวินิจฉัยให้เลือกตั้งใหม่สุดท้ายเวลานี้ คือ ที่ประชุมศาลเสนอทางออกให้ กกต. ลาออกเพื่อสร้างคุณูปการต่อประเทศ แต่ความที่ กกต. เกิดมาเป็นองค์การอิสระและมีทิฐิว่ามีอำนาจตามกฎหมายจึงแข็งขืน ปัญหาที่ตามมา คือ การดื้อแพ่งของ กกต. นี้จะส่งผลกระเทือนต่อการปฏิรูปอย่างใหญ่หลวงระยะสั้น จะขัดขวางกระบวนการทบทวนและตรวจสอบการใช้อำนาจของ กกต. และขัดขวางต่อเลือกตั้งใหม่ที่บริสุทธิ์ยุติธรรมส่วนระยะยาว จะได้รัฐบาลใหม่ที่ไม่บริสุทธิ์ยุติธรรม ซึ่งจะสร้างกฎเกณฑ์ใหม่ขึ้นมาทำลายการตรวจสอบเป็นวงจรอุบาทว์ รวมทั้งยากที่จะรื้อฟื้นการตรวจสอบจริยธรรมผู้นำ ในที่สุดการปฏิรูปจะจอมปลอมถูกผู้นำหลอกใช้เป็นเครื่องมือการเมืองไทยจะถูกปิดกั้นและไม่มีวันจะเปิดเผยความจริง และไม่มีใครพยายามนำความจริงขึ้นมาให้ปรากฏอีกต่อไป กกต. จึงต้องทบทวน ทั้งการตัดสินใจเดี๋ยวนี้และระยะยาว วิธีการคงไม่ง่ายแค่ยุบทิ้ง เพราะภาระการจัดการเลือกตั้ง การควบคุม ตรวจสอบ วินิจฉัยและชี้ขาดในการเลือกตั้งต้องมีต่อ แต่ทิ้งประเด็นใหญ่ไว้ให้สังคมไทยคิดว่า "คน" กับ "โครงสร้าง" นั้น ปัญหาไหนใหญ่กว่ากัน และทำอย่างไรจึงจะได้คนดีมาปกครองบ้านเมือง

ทฤษฎี ประชาธิปไตย และการเลือกตั้ง

ประชาธิปไตย ในภาษาอังกฤษใช้ว่า Democracy ซึ่งแปลเทียบเคียงกับภาษาฝรั่งเศสว่า Democratie โดยมีศัพท์เดิมในภาษากรีกว่า Demokratia อันเป็นการผสมระหว่างคำ 2 คำ คือ

1. Demos อันหมายถึง ประชาชน (พลเมือง)
2. Kratos หรือ Cratos อันหมายถึง การปกครอง (เมื่อรวมคำทั้ง 2 เข้าด้วยกันแล้วจึงหมายถึง เป็นการปกครองของประชาชน)

ศัพท์ ประชาธิปไตย ได้กลายเป็น ศัพท์เกียรติยศ ที่หลายสำนักและหลายฝ่ายต้องการยึดเป็นของตน แม้แต่ประเทศเผด็จการก็ยังอ้างว่าระบบของตนเป็นประชาธิปไตย ตัวอย่างเช่น

1. “ฮิตเลอร์” เรียกระบบเผด็จการนาซีของเขาว่า “ประชาธิปไตยที่แท้จริง”

2. “มุสโสลินี” เรียกระบบฟาสซิสต์ของเขาว่า “ประชาธิปไตยแบบอำนาจนิยม”

3. “เลนิน” อดีตผู้นำสหภาพโซเวียต เรียกระบบการปกครองแบบคอมมิวนิสต์ของตนว่า “ประชาธิปไตยของชนชั้นกรรมาชีพ” และเรียกระบบการปกครองแบบเสรีนิยมในโลกตะวันตก ว่า “ประชาธิปไตยแบบกฎุมพี” หรือ “แบบนายทุน” หรือ “ประชาธิปไตยแบบทราม”

4. ประเทศซึ่งนิยมคอมมิวนิสต์อื่น ๆ เช่น ประเทศในยุโรปตะวันออก จีน เกาหลีเหนือ ลาว อาฟกานิสถาน ฯลฯ เรียกระบบของตนว่า ประชาธิปไตยของปวงชน หรือ มหาชนาธิปไตย

อดีตผู้นำของประเทศที่นิยมคอมมิวนิสต์ มีตัวอย่างเช่น เลนิน, สตาลิน, กอร์บาชอฟ ฯลฯ ของอดีตสหภาพโซเวียต; เหมาเจ๋อตุง, เติ้งเสี่ยวผิว ฯลฯ ของสาธารณรัฐประชาชนจีน เป็นต้น ในภาษาอังกฤษ เริ่มใช้ครั้งแรก ประมาณ 400 มาแล้ว โดยการแปลเทียบเคียงกับภาษาฝรั่งเศส คือ เดโมกราตี (democratie) แรกเริ่มในภาษากรีก คือ เดโมคราเตีย (demokratia) เป็นการผสมระหว่างสองตัว ได้แก่ เดมอส (demos) กับ เครตอส (kratos) ไม่ว่าประชาธิปไตยจะมีความหมายสั้น ๆ อย่างที่ชาวกรีกโบราณเข้าใจหรือยาวดังที่ประธานาธิบดีลินคอล์นกล่าวในโลกแห่งความเป็นจริง คำนิยามสั้น ๆ ดังกล่าวถูกตีความให้แตกต่างออกไปอีกมากมายหลากหลาย จนกล่าวได้ว่า ไม่มีการตีความใดที่ได้รับการยอมรับจากทุกฝ่ายโดยเอกฉันท์ และมีการอธิบายแบบต่าง ๆ ดังนั้น ประชาธิปไตยจึงไม่เคยมีความหมาย และรูปแบบเดียว

เพลโตมีความเห็นต่อต้านประชาธิปไตย โดยถือว่าเป็นการให้อำนาจแก่ผู้ที่ปราศจากความรู้ เพลโตต้องการสถาปนาสังคมอันเลอเลิศอย่างที่เรียกว่า “อุตมรัฐ” โดยให้ผู้ปกครองสูงสุดเป็น ราชาปราชญ์ และบรรดาผู้นำระดับรอง ๆ ลงไปเป็นผู้มีสติปัญญา (wisdom) และคุณธรรม (virtues)

อริสโตเติ้ล มีแนวความคิดคล้ายเพลโต แต่ไม่ต่อต้านประชาธิปไตยมากนัก ดังจะเห็นได้ว่าในการแบ่งรูปแบบการปกครองอริสโตเติ้ล จัดประชาธิปไตยอยู่ในกลุ่มของการปกครองโดยคนหมู่มากที่มีความโน้มเอียงไปในทางที่ไม่ดี แต่การปกครองโดยคนส่วนใหญ่ซึ่งมีแนวโน้มไปในทางที่ดี และอริสโตเติ้ลเชื่อว่าจะเป็นไปได้คือ “มัชฌิมาธิปไตย” หรือ “มัชฌิมวิถีอธิปไตย” (Polity) ซึ่งพอที่จะเทียบเคียงกับประชาธิปไตยในยุคปัจจุบันซึ่งคนส่วนใหญ่อยู่ในระดับกลางในบริบททางสังคม เศรษฐกิจ และการเมืองที่แตกต่างในแต่ละประเทศที่นำรูปแบบการปกครองนี้ไปใช้ ส่งผลให้คำว่า ประชาธิปไตยถูกนำไปใช้อธิบายหรือเกิดความเข้าใจในความหมายที่แตกต่างกันออกไปหลายความหมาย

ประชาธิปไตย หมายถึง ระบอบการปกครองโดยคนยากจนและผู้เสียเปรียบในสังคม

ประชาธิปไตย หมายถึง รูปแบบของรัฐบาล ซึ่งประชาชนปกครองตนเองโดยตรงและอย่างต่อเนื่อง โดยไม่จำเป็นต้องอาศัยนักการเมืองอาชีพและข้าราชการ

ประชาธิปไตย หมายถึง สังคม ซึ่งมีความเท่าเทียมกันในโอกาสและเกียรติภูมิของบุคคลมากกว่าชนชั้นและอภิสิทธิ์

ประชาธิปไตย หมายถึง ระบบสวัสดิการและการกระจายทรัพยากรเพื่อลดความไม่เท่าเทียมกันในสังคม

ประชาธิปไตย หมายถึง ระบบของการตัดสินใจที่คำนึงถึงหลักการเสียงข้างมาก

ประชาธิปไตย หมายถึง ระบอบการปกครองที่รับประกันสิทธิและผลประโยชน์ของคนส่วนน้อยด้วยการให้สิทธิในการตรวจสอบอำนาจของเสียงข้างมาก

ประชาธิปไตย หมายถึง วิธีการคัดสรรคนเข้าทำหน้าที่สาธารณะโดยผ่านการแข่งขันและคัดเลือกจากประชาชน

ประชาธิปไตย หมายถึง ระบอบการปกครองที่สนองตอบต่อผลประโยชน์ของประชาชนโดยไม่คำนึงถึงว่าประชาชนจะมีความคิดทางการเมืองอย่างไร

นิยามโดยเปอริคลีส เป็นรัฐบุรุษเอเธนส์ มีอำนาจปกครองเอเธนส์อยู่ประมาณ 14 ปี เขาได้พยายามส่งเสริมประชาธิปไตยอย่างเต็มที่ ตำแหน่งต่าง ๆ ของทางการก็เปิดโอกาสให้พลเมืองมีส่วนเข้าร่วม เป็นผู้สนับสนุนศิลปวัฒนธรรม เช่น ส่งเสริมการสร้างวิหารอันลือชื่อ คือ “พาร์เธนอน” (Parthenon)

คำนิยามยอดนิยมของมหาบุรุษอเมริกัน ฮับราฮัม ลินคอล์นประมาณ 80 ปี ภายหลังการแยกตัวจากอังกฤษ สหรัฐอเมริกาก็ประสบกับปัญหาโดยตกอยู่ในสภาพสงครามกลางเมือง (Civil War) ที่เป็นการสู้รบระหว่างฝ่ายเหนือกับฝ่ายใต้ในประเด็นเกี่ยวกับการเลิกทาส ซึ่งขณะนั้นประธานาธิบดีของสหรัฐ คือ อับราฮัม ลินคอล์น (ค.ศ.1809-1865)ในปี ค.ศ.1863 อับราฮัม ลินคอล์น ได้กล่าวสุนทรพจน์ในพิธีไว้อาลัยแก่ผู้วายชนม์ในช่วงสงครามกลางเมือง โดยมีความตอนหนึ่งว่า “รัฐบาลของประชาชน โดยประชาชน เพื่อประชาชน (Government “of, by and for” the people) จะไม่มีวันสูญสลายไปจากผืนพิภพนี้”

วาทะดังกล่าวได้กลายเป็น “คำนิยามยอดนิยม” เพราะกะทัดรัดและกระชับความ ซึ่งอาจจะวิเคราะห์คำนิยามนี้ออกเป็น 3 ส่วน ดังนี้

1. รัฐบาลของประชาชน คือ รัฐบาลจะต้องมาจากการสนับสนุนหรือการเลือกตั้งของประชาชน โดยประชาชนย่อมมีสิทธิและเสรีภาพในการเลือกผู้ปกครอง และสามารถวิพากษ์วิจารณ์

การทำงานของรัฐบาลได้ เช่น ในประเทศอังกฤษ มีการจัดสถานที่เฉพาะ เพื่อให้ประชาชนสามารถแสดงความคิดเห็นได้โดยเสรี ซึ่งก็คือสวนไฮด์ (Hyde Park) ในมหานครลอนดอน

2. รัฐบาลโดยประชาชน คือ ประชาชนย่อมมีสิทธิเข้าไปมีส่วนร่วมในการปกครองประเทศอาจจะเป็นโดยตรง หรือโดยอ้อม (โดยผ่านสภาผู้แทนราษฎร) เรียกว่า การส่งทอดต่อ 2 ระดับ หรือการไหลผ่าน 2 ขั้น (Two Step Flow) คือ การเสนอข้อคิดเห็นผ่านกลุ่ม สมาคม ชมรม และองค์การต่าง ๆ ก่อนที่จะถึงระดับสูง

3. รัฐบาลเพื่อประชาชน หมายถึง รัฐบาลจะต้องมีจุดประสงค์เพื่อความผาสุกของปวงชน นั่นคือ การคำนึงถึงผลลัพธ์ ซึ่งได้แก่ คุณประโยชน์หรือคุณูปการต่อคนหมู่มาก ผู้นำของประเทศประชาธิปไตยบางคนและในบางสมัยมีลักษณะแห่งความเป็นประชาธิปไตย ในวิถีชีวิตคือการแสดงออกเชิงพฤติกรรมมากกว่าคนอื่นโดยมิได้ใช้อำนาจไปด้วยความโกรธเคือง เช่น อับราฮัม ลินคอล์น อดีตประธานาธิบดีผู้ยิ่งใหญ่ที่สุดของสหรัฐฯ ได้แสดงพฤติกรรมทั้งโดยวาจาและการกระทำอย่างที่เรียกว่า ปราศจากการขุ่นข้องขัดเคืองใด ๆ แต่เปี่ยมไปด้วยการุณย์ คุณธรรม

ประชาธิปไตย กระแสหลัก ที่ใช้ในปัจจุบัน คือ ประชาธิปไตยแบบตัวแทน แบ่งรูปแบบรัฐบาลออกเป็น 3 รูปแบบ หรือ 3 ระบบ ดังนี้

Parliamentary System รูปแบบรัฐสภา หรือระบบรัฐสภา รูปแบบนี้ถือว่ารัฐสภาเป็นองค์กรสูงสุด เป็นที่รวมของเจตจำนงของประชาชนทั้งประเทศ เป็นศูนย์กลางของอำนาจทางการเมือง ทำหน้าที่ทั้งทางด้านนิติบัญญัติและควบคุมการบริหารประเทศรูปแบบนี้มีต้นกำเนิดมาจากประเทศอังกฤษ โดยหลักการเชื่อมโยงแห่งอำนาจ (Fusion of Power) ระหว่างฝ่ายนิติบัญญัติกับฝ่ายบริหาร เนื่องจากฝ่ายบริหารมีที่มาจากสภาผู้แทนราษฎรหรือฝ่ายนิติบัญญัตินั้นเอง เพราะรูปแบบนี้ประชาชนเลือกฝ่ายบริหารโดยทางอ้อม ซึ่งแตกต่างจากรูปแบบประธานาธิบดี ทั้งนี้ สภาผู้แทนราษฎรเป็นผู้คัดเลือกนายกรัฐมนตรีจากสมาชิกพรรคการเมืองที่ครองเสียงข้างมากในสภา จากนั้นนายกรัฐมนตรีเป็นผู้เลือกรัฐมนตรีประกอบกันเป็นคณะรัฐมนตรี ระบบนี้จึงเรียกอีกอย่างหนึ่งได้ว่าเป็น ระบบคณะรัฐมนตรี(Cabinet System) ความรับผิดชอบทางการเมืองภายใต้รูปแบบรัฐสภา จึงเป็นความรับผิดชอบแบบองค์คณะหรือความรับผิดชอบร่วม (Collective Responsibility) ไม่ใช่ตัวผู้นำรัฐบาลเพียงคนเดียว อย่างที่เกิดขึ้นในรูปแบบประธานาธิบดี เนื่องจากเป็นความสัมพันธ์แบบเชื่อมโยงอำนาจตามที่ได้กล่าวมา ความสัมพันธ์ระหว่างฝ่ายนิติบัญญัติกับฝ่ายบริหารจึงมีความแนบแน่นอย่างยิ่งกล่าวคือ เสถียรภาพหรือความอยู่รอดของรัฐบาลขึ้นอยู่กับฝ่ายนิติบัญญัติ เพราะขึ้นอยู่กับเสียงสนับสนุนในสภา เนื่องจากสมาชิกสภาผู้แทนราษฎร มีอำนาจในการตรวจสอบ ถ่วงดุล โดยเฉพาะการเปิดอภิปรายไม่ไว้วางใจเพื่อให้รัฐบาลพ้นจากตำแหน่ง ในขณะที่ฝ่ายบริหารหรือรัฐบาลก็มีอำนาจในการถ่วงดุลฝ่ายนิติบัญญัติด้วยการประกาศยุบสภา

Presidential System รูปแบบประธานาธิบดี สหรัฐอเมริกาเป็นแม่แบบของการปกครองในรูปแบบนี้ โดยมีการจัดโครงสร้างความสัมพันธ์ของอำนาจในลักษณะที่มีการแบ่งแยกอำนาจ 3 ฝ่าย คือ นิติบัญญัติ บริหาร และตุลาการ ออกจากกันอย่างชัดเจนเด็ดขาดภายใต้แนวคิดของนักปรัชญาการเมืองฝรั่งเศส ชื่อ Montesquieu 1689-1755 ที่ว่าด้วย “หลักการแบ่งแยกอำนาจ” (Separation of Power) และการถ่วงดุลอำนาจ (Balance of Power) โดยหลักการที่ว่า อำนาจทั้งสามรวมอยู่ในที่เดียวกันแล้วอาจจะกลายเป็นการปกครองแบบทรราช ได้ ดังคำกล่าว ของLord Acton 1834-1902 ที่ว่า “Power tends to corrupt, and absolute power corrupts absolutely” หรืออำนาจมีแนวโน้มที่จะนำมาซึ่งความฉ้อฉล และอำนาจที่เด็ดขาดย่อมนำมาซึ่งความฉ้อฉลที่เบ็ดเสร็จ

Semi-Parliamentary and Semi-Presidential System รูปแบบหรือระบบกึ่งรัฐสภากึ่งประธานาธิบดี กรณีศึกษา ของนักศึกษา เริ่มจากประเทศ ฝรั่งเศส มีปัญหาเรื่องเสถียรภาพของรัฐบาล เนื่องจากรัฐบาลเป็นระบบหลายพรรค ก่อนหน้านี้ฝรั่งเศสใช้รูปแบบรัฐสภาแบบเดียวกับอังกฤษ แต่ไม่ประสบความสำเร็จปัญหาหลัก ๆ ของการเมืองฝรั่งเศสที่เกิดในช่วงนั้นคือ ฝ่ายบริหารมีอำนาจน้อย ฝ่ายนิติบัญญัติมีอำนาจมาก ทำให้รัฐบาลไม่สามารถผลักดันนโยบายหรือออกมาตรการต่าง ๆ ได้โดยง่าย ค.ศ.1958 นายพล Charles De Gaulle ขึ้นมามีอำนาจดำรงตำแหน่งนายกรัฐมนตรี ซึ่งต่อมาเปลี่ยนแปลงตำแหน่งเป็นประธานาธิบดี จึงมีการปฏิรูปการเมืองประกาศใช้รัฐธรรมนูญฉบับใหม่ในช่วงสาธารณรัฐฝรั่งเศสที่ 5 (The Fifth French Republic) ที่คาดหมายว่าจะสามารถแก้ไขปัญหาความวุ่นวายทางการเมืองที่เกิดขึ้นได้ โดยเฉพาะการเพิ่มอำนาจของฝ่ายบริหาร ผลก็คือ ระบบใหม่ทำให้ฝ่ายบริหาร โดยเฉพาะประธานาธิบดีมีอำนาจมากกว่าเมื่อเทียบกับฝ่ายนิติบัญญัติระบบใหม่ที่เกิดขึ้น มีโครงสร้างที่แตกต่างจากระบบรัฐสภาของอังกฤษ และระบบประธานาธิบดีของสหรัฐอเมริกาโดยเรียกว่า ระบบกึ่งรัฐสภากึ่งประธานาธิบดี (Semi-Parliamentary and Semi-Presidential System)

กล่าวโดยสรุปคือ ประชาธิปไตย กลายเป็นระบอบการปกครองที่ทั่วโลกยึดถือในปัจจุบัน อย่างไรก็ตามระบอบการปกครองนี้ มีการพัฒนามาอย่างยาวนานตั้งแต่ยุคกรีกโบราณทำให้มีรูปแบบที่แตกต่างกันออกไปรูปแบบประชาธิปไตยที่เชื่อว่าจะเป็นทางเลือกใหม่ของสังคมก็คือประชาธิปไตยแบบมีส่วนร่วม แต่ในปัจจุบันทั่วโลกก็ยังคงนิยมใช้รูปแบบประชาธิปไตยแบบตัวแทน ซึ่งสามารถแบ่งรูปแบบของรัฐออกเป็น 3 รูปแบบคือ รูปแบบรัฐสภา รูปแบบประธานาธิบดี และรูปแบบกึ่งรัฐสภากึ่งประธานาธิบดี ทั้งนี้ การเลือกใช้รูปแบบใด ขึ้นอยู่กับการพัฒนาทางประวัติศาสตร์ทางด้านการเมือง เศรษฐกิจ สังคม และวัฒนธรรมของแต่ละประเทศ ซึ่งเครื่องมือที่สำคัญประการหนึ่ง ในการปกครอง ระบบประชาธิปไตย คือระบบกระบวนการการเลือกตั้ง

แนวความคิดเกี่ยวกับการเลือกตั้ง

ในสังคมสมัยใหม่ ประชาธิปไตยในฐานะระบอบการปกครองที่ยอมรับในอำนาจของประชาชนต่อระบบและกระบวนการทางการเมือง อาจจำแนกรูปแบบออกได้ของประชาธิปไตยออกได้เป็น 2 ประเภทด้วยกันคือ ประชาธิปไตยทางตรง (Direct Democracy) ซึ่งเป็นการลักษณะของการปกครองที่ประชาชนสามารถเข้าไปมีส่วนมีเสียงในการปกครองโดยตรงในกระบวนการกำหนดนโยบายเพื่อบริหารประเทศได้โดยตรง ในรูปของการรวมกลุ่มกันชุมนุมแลกเปลี่ยนความคิดเห็นและตัดสินใจเรื่องการเมือง ซึ่งพบเห็นได้บางรัฐเล็ก ๆ ในสหรัฐอเมริกาในปัจจุบันหรือย้อนหลังลงไปถึงยุคนครรัฐกรีกโบราณ (Ancient Greek) ที่ได้รับการกล่าวอ้างถึงในฐานะต้นแบบแห่งประชาธิปไตยทางตรง แต่ด้วยข้อจำกัดของสังคมสมัยใหม่ ทั้งในเชิงโครงสร้างความสลับซับซ้อนของสังคมและปริมาณคนในสังคมที่มากขึ้น ประชาชนทุกคนจึงไม่อาจสามารถเข้าไปมีส่วนในการปกครองตนเองได้ทั้งหมด ทั้งยังเป็นการยากลำบากในทางปฏิบัติที่จะสร้างกลไกรองรับการแสดงส่วนร่วมทางการเมืองโดยตรงของประชาชนทั้งหมดในสังคมได้อย่างรัดกุม จึงได้เกิดรูปแบบของประชาธิปไตยอีกประเภทหนึ่งคือ ประชาธิปไตยโดยการใช้อำนาจทางอ้อมของประชาชนผ่านผู้แทน (Representative Democracy) เพื่อใช้อำนาจทางการบริหารปกครองไม่ว่าจะผ่านระบบรัฐสภาหรือไม่ก็ตามในบรรดากระบวนการเพื่อให้ได้มาซึ่งตัวแทนในการใช้อำนาจทางการเมืองแทนประชาชนนั้นเป็นที่ยอมรับว่าการเลือกตั้ง (election) เป็นรูปแบบพื้นฐานที่เหมาะสมที่สุดภายใต้รูปแบบอันหลากหลายของการให้ได้มาซึ่งผู้แทนของประชาชน การเลือกตั้งถือได้ว่าเป็นกิจกรรมที่สะท้อนแสดงออกซึ่งเจตจำนง และการมีส่วนร่วมทางการเมืองของประชาชน ในการส่งบุคคลหรือคณะบุคคลเชิงกลุ่มการเมืองที่มีอุดมการณ์และแนวนโยบายในการใช้อำนาจอันสอดคล้องกับความต้องการของตนเข้าไปปฏิบัติหน้าที่หรือละเว้นการกระทำอย่างหนึ่งอย่างใดรวมตลอดจนถึงการตัดสินใจในนโยบายสาธารณะเพื่อให้เกิดประโยชน์แก่ประชาชนเป็นองค์รวม และท้ายที่สุดคือการสร้างความกินดีอยู่ดีให้แก่ตน ในฐานะที่เป็นเจ้าของอำนาจอธิปไตย การเลือกตั้งจึงเป็นเครื่องมืออันสำคัญและเป็นช่องทางให้ประชาชนสามารถแสวงหาทางเลือกในการปกครองและสนองความต้องการของเขาเอง พิจารณาในทางทฤษฎี การเลือกตั้งถือเป็นกิจกรรมที่สำคัญอย่างยิ่งในกระบวนการทางการเมือง ที่เป็นพื้นฐานของการปกครองในระบอบประชาธิปไตย ซึ่งเป็นตัวบ่งชี้สำคัญอันหนึ่งว่าในช่วงเวลาหนึ่ง คณะบุคคลใดจะได้ทำหน้าที่ในการบริหารประเทศ และประเทศจะเป็นไปในแนวทางใดก็ด้วยความเห็นชอบหรือฉันทานุมัติของประชาชนส่วนใหญ่จากกระบวนการเลือกตั้ง ซึ่งอาจจะมีเหตุผลหรือปัจจัยที่น่าฟังรองรับหรือเป็นไปโดยอาศัยความรู้สึกบางประการ ผ่านนโยบายของผู้สมัครและพรรคการเมืองที่ผู้สมัครสังกัดนั่นเอง

ความหมายของการเลือกตั้ง

การเลือกตั้ง (Election) เป็นเงื่อนไขที่สำคัญที่สุดประการหนึ่งของการปกครองในระบอบประชาธิปไตยเพราะการเลือกตั้งเป็นการแสดงออกซึ่งเจตนารมณ์ของประชาชนผู้เป็นเจ้าของประเทศในอันที่จะมอบความไว้วางใจในตัวแทนของปวงชนไปใช้อำนาจแทนตน การออกเสียงเลือกตั้งเป็นสิทธิขั้นมูลฐานของมนุษย์โดยเฉพาะในสังคมประชาธิปไตยอันจะเห็นได้เด่นชัดจากบทบัญญัติข้อ 21(1) แห่งปฏิญญาสากลว่าด้วยสิทธิมนุษยชน (Universal Declaration of Human Rights) สรุปใจความสำคัญได้ว่า "เจตจำนงของประชาชนย่อมเป็นมูลฐานแห่งอำนาจของรัฐบาล ผู้ปกครองเจตจำนงดังกล่าวต้องแสดงออกโดยการเลือกตั้งอันสุจริต ซึ่งจัดขึ้นเป็นครั้งคราวตามกำหนดเวลาด้วยการลงคะแนนเสียงของชายหญิง โดยถือหลักคนละหนึ่งเสียงเท่ากันและกระทำเป็นการลับด้วยวิธีการอื่นใดที่จะรับประกันในการลงคะแนนเสียงเลือกตั้ง เป็นไปโดยเสรี" (กระมล ทองธรรมชาติ 2525, 201)

พจนานุกรมฉบับราชบัณฑิตสถาน พ.ศ.2525 ให้ความหมายของการเลือกตั้งไว้ว่าหมายถึง การเลือกบุคคลเพื่อเป็นตัวแทนตน กรณีต่าง ๆ ตามที่กฎหมายกำหนด เช่น การเลือกตั้งสมาชิกสภาผู้แทนราษฎร การเลือกตั้งสมาชิกวุฒิสภา การเลือกตั้งสมาชิกสภาเทศบาล เป็นต้น นิยามของการเลือกตั้งที่เข้าใจได้ง่ายได้แก่ทัศนะของ

ธานินทร์ กรัยวิเชียร (2520, 56) อดีตนายกรัฐมนตรีของไทยซึ่งกล่าวว่า การเลือกตั้งหมายถึง การที่ประชาชนได้เลือกบุคคลหนึ่งจากบุคคลหลาย ๆ บุคคลหรือจากบัญชีรายชื่อหนึ่งหรือหลายบัญชี เพื่อให้เข้าไปมีส่วนมีเสียงในคณะบริหารราชการแผ่นดิน ในทำนองเดียวกับ

วิสุทธิ์ โพธิแท่น (2524, 63) ที่ได้ให้ความหมายการเลือกตั้งไว้ว่า การเลือกตั้ง หมายถึง การที่บุคคลได้เลือกบุคคลหนึ่งหรือบุคคลจำนวนหนึ่งจากหลาย ๆ คน หรือจากบัญชีรายชื่อผู้สมัครรับเลือกตั้งบัญชีหนึ่ง หรือบัญชีจำนวนหนึ่งจากบัญชีรายชื่อหลาย ๆ บัญชี เพื่อให้ไปกระทำการอันหนึ่งอันใดแทนตน ความหมายเช่นนี้เห็นได้ว่า ได้จำแนกประเภทของการเลือกตั้งไปและแฝงปรัชญาแนวคิดการเลือกตั้ง ไว้ในตัวคำนิยามของการเลือกตั้งของนักวิชาการไทยท่านหนึ่งที่มักถูกอ้างถึงอยู่เสมอในวงการรัฐศาสตร์บ้านเรา ได้แก่ กระมล ทองธรรมชาติ และคณะ (2531, 1) ที่ว่า การเลือกตั้งเป็นกระบวนการทางการเมืองที่เป็นกิจกรรมทางการเมืองอันแสดงถึงการมีส่วนร่วมทางการเมืองของประชาชนผู้เป็นเจ้าของอำนาจอธิปไตย ด้วยการไปใช้สิทธิ์ออกเสียงเลือกตั้งผู้แทนของตนเข้าไปทำหน้าที่ในรัฐสภาและในรัฐบาล เป็นกลไกแสดงออกซึ่งเจตจำนงของประชาชนที่เรียกร้องสนับสนุนให้มีการปฏิบัติจัดทำหรือละเว้นการกระทำอย่างใดอย่างหนึ่งในทางการเมืองและการตัดสินใจในนโยบายสาธารณะที่มีผลกระทบต่อประชาชน

พิมลจรรย์ นามวัฒน์ (2534, 716) ให้ความหมายการเลือกตั้งว่า การที่ประชาชนมีส่วนร่วมทางการเมือง โดยการออกเสียงลงคะแนนตามความเห็นของตนเอง โดยอิสระว่าจะเลือกใครเป็นตัวแทนของตนเข้าไปใช้อำนาจอธิปไตยบริหารกิจการของประเทศ ผู้ที่จะได้รับเลือกตั้งนั้นจะเป็นผู้สมัครใจเสนอตัวเข้ามาให้ประชาชนเลือกและผู้ที่ได้รับเลือกด้วยคะแนนเสียงส่วนใหญ่จะเป็นผู้ที่ได้รับการยอมรับว่าเป็นผู้แทนของประเทศมีสิทธิตามที่ได้รับมอบหมายจากประชาชนให้เข้าร่วมเป็นคณะบุคคลดำเนินการบริหารและปกครอง

พรศักดิ์ ผ่องแผ้ว (2535, 201; 2540, 217) ให้ความหมาย การเลือกตั้ง หมายถึง เป็นกระบวนการทางการเมืองและการปกครอง เพราะการเลือกตั้งเป็นการแสดงออกซึ่งเจตจำนงของประชาชนในการปกครองประเทศ เจตจำนงดังกล่าวปรากฏอยู่ในลักษณะของการเรียกร้อง (Demand) หรือสนับสนุน (Support) ต่อการตัดสินใจทั้งหลายในระบบการเมือง

วัชรา ไชยสาร (2541, 8-9) ให้ทัศนะว่า การเลือกตั้งเป็นกิจกรรมทางการเมืองที่ประชาชนผู้เป็นเจ้าของอำนาจอธิปไตยได้มีส่วนร่วมทางการเมือง (Participation) อันเป็นกลไกที่แสดงออกซึ่งเจตจำนงของประชาชนที่เรียกร้อง หรือสนับสนุนให้มีการกระทำหรือการละเว้นการกระทำอย่างใดอย่างหนึ่งในทางการเมือง หรือตัดสินใจในนโยบายสาธารณะที่จะมีผลกระทบต่อประชาชน โดยประชาชนทั่วไปเลือกผู้แทนหรือพรรคการเมืองที่มีอุดมการณ์นโยบายและวิสัยทัศน์ที่สอดคล้องกับตนด้วยความวาดหวังว่าผู้แทนหรือพรรคการเมืองที่ตนเลือกให้ไปใช้อำนาจอธิปไตยแทนตนนั้นจะนำอุดมการณ์ และนโยบายในการบริหารประเทศและทำหน้าที่พิทักษ์ผลประโยชน์ของตนเอง การเลือกตั้งจึงเป็นระบวนการแสวงหาทางเลือกในการเมืองปกครองของประชาชน นั่นเอง

เดวิทบัทเลอร์ และคณะ (Butler, Penniman and Renny eds. 1981, 344 อ้างถึงใน ธโสธร ตู้ทองคำ 2545, 535-536) ในหนังสือเรื่อง "Democracy at the Polls: A Comprehensive Study ofCompetitive National Election" ตีพิมพ์เมื่อปี ค.ศ.1981 กล่าวว่า การเลือกตั้ง (Election) มีนัยความหมายจำแนกออกได้เป็นสองแง่กล่าวคือ การเลือกตั้งในแง่มุมของกฎหมายและการเลือกตั้งแง่มุมปรัชญา โดยในส่วนแรก การเลือกตั้งในแง่มุมของกฎหมายนั้น เป็นการพิจารณาจากกฎหมายการลงคะแนนเสียงเลือกตั้ง โดยทั่วไปแล้วจะมีสภาพอยู่ 3 ประการคือ การเลือกตั้งที่เป็นสิทธิ (rights) ในแง่นี้ การเลือกตั้งถือเป็นสิทธิที่มีความสำคัญประการหนึ่งที่รัฐจะต้องให้ความคุ้มครอง การเลือกตั้งในฐานะที่เป็นอภิสิทธิ์ (privilege) เป็นการที่ผู้ลงคะแนนเสียงมีความเป็นอิสระที่จะเลือกกระทำการอย่างหนึ่งอย่างใดก็ได้ ที่ได้รับการยอมรับจากกฎหมาย ปราศจากการแทรกแซงหรือเกี่ยวข้องกับบุคคลอื่นเป็นต้น และการเลือกตั้งในฐานะที่เป็นหน้าที่ (duty) อันหมายถึง การที่บุคคลจำเป็นต้องกระทำหรืองดเว้นการกระทำอย่างใดอย่างหนึ่ง การลงคะแนนเสียงเลือกตั้งที่มี

สภาพเป็นหน้าที่จึงเป็นไปโดยที่กฎหมายได้ระบุหรือบังคับให้ผู้ลงคะแนนไปใช้สิทธิออกเสียงเลือกตั้ง หรือกล่าวอีกนัยหนึ่งได้ว่ากฎหมายได้ระบุหรือบังคับให้ผู้ออกเสียงลงคะแนนไปใช้สิทธิ์เลือกตั้ง โดยถือเป็นหน้าที่อย่างหนึ่งที่ต้องกระทำ กระลงคะแนนเสียงที่กำหนดไว้หน้าที่ทางการเมืองของประชาชนโดยผลทางบังคับของกฎหมายเช่นนี้ ยกตัวอย่างได้แก่ ประเทศไทย ซึ่งรัฐธรรมนูญฉบับปัจจุบันได้กำหนดให้การเลือกตั้งเป็นหน้าที่ของปวงชนชาวไทย หากเพิกเฉยจะต้องถูกลงโทษด้วยการเสียสิทธิทางการเมืองบางประการเป็นต้น ในส่วนที่สอง การเลือกตั้งในแง่มุมปรัชญา แบ่งออกได้เป็น 3 ประการดังนี้

ประการแรก การลงคะแนนเสียงเลือกตั้งมีสภาพเป็นสิทธิตามธรรมชาติ (Natural Rights) กล่าวคือ เป็นสิทธิที่เกิดมากับบุคคลในฐานะที่เป็นหน่วยหนึ่งของรัฐ ทั้งนี้เพราะบุคคลย่อมเสมอภาคกัน อันเป็นลักษณะตามธรรมชาติของมนุษย์ ซึ่งหากบุคคลผู้ใดเป็นผู้บรรลุนิติภาวะมีความเป็นผู้ใหญ่และไม่มีลักษณะต้องห้ามแล้ว จะมีสิทธิในการลงคะแนนเสียงเลือกตั้ง

ประการที่สอง การลงคะแนนเสียงเลือกตั้งมีสภาพเป็นภารกิจสาธารณะ (Public Affairs) กล่าวคือ ความก้าวหน้าของสังคมย่อมขึ้นอยู่กับการปฏิบัติงานของบุคคลให้เป็นไปตามหน้าที่อย่างชาญฉลาด เมื่อเป็นดังนี้ การให้สิทธิลงคะแนนเสียงเลือกตั้งจึงจำกัดเฉพาะแก่บุคคลที่เหมาะสมและสามารถปฏิบัติหน้าที่ได้ด้วยดีเท่านั้น การดำเนินการตามแนวนี้ บุคคลจึงอาจถูกกำหนดสิทธิในการลงคะแนนได้เสมอ หากเมื่อปรากฏว่าบุคคลนั้นเข้าลักษณะที่ไม่สามารถใช้สิทธิเลือกตั้งได้อย่างถูกต้อง

ประการที่สาม การลงคะแนนเสียงเลือกตั้งมีสภาพเป็นสิทธิคัดค้านการกระทำ กล่าวคือ ผู้ออกเสียงลงคะแนนที่คัดค้านการกระทำหรือนโยบายของรัฐ จะลงคะแนนให้ผู้สมัครรับเลือกตั้งพรรคการเมืองที่ตรงกันข้ามกับผู้สมัครรับเลือกตั้งที่สนับสนุนรัฐบาลหรือร่วมรัฐบาล พรรครัฐบาลหรือพรรคร่วมรัฐบาล ในวันที่มีการลงคะแนนเสียงเลือกตั้งหรือวันเลือกตั้งเป็นสำคัญจากความหมายดังกล่าวข้างต้นอาจสรุปคำนิยามของการเลือกตั้งได้ว่าหมายถึง กระบวนการและกิจกรรมทางการเมืองที่แสดงออกถึงการมีส่วนร่วมทางการเมืองของ ประชาชนผู้เป็นเจ้าของอำนาจอธิปไตย ทั้งบทบาทในแง่การกำหนดตัวผู้บริหารประเทศ และการแสดงบทบาทตามเจตนารมณ์ในการส่งเสริมสนับสนุนการบริหารประเทศของผู้มีอำนาจปกครอง ด้วยการไปออกเสียงเลือกตั้งผู้แทนของตนเพื่อทำหน้าที่ในรัฐสภาและในรัฐบาล หรือเป็นการที่ประชาชน ได้แสดงออกซึ่งมีส่วนร่วมทางการเมือง (Political Participation) โดยการออกเสียง (Voting) ลงคะแนนเลือกตัวแทนของเขาตามความเห็นโดยอิสระว่าจะเลือกผู้ใดเป็นตัวแทนของตนไปใช้อำนาจอธิปไตย ทั้งในทางนิติบัญญัติและการบริหารกิจการของประเทศผู้ที่ได้รับการเลือกตั้งนั้นจะเป็นผู้ที่สมัครใจเสนอตัวเข้ามาให้ประชาชนเลือก และผู้ที่ได้รับการเลือกด้วยคะแนนเสียงส่วนใหญ่จะเป็นผู้ที่ไดรับการยอมรับว่าเป็นผู้แทนของประชาชนทั้งหมดมีสิทธิตามที่ได้รับมอบหมายจากประชาชน

ความสำคัญของการเลือกตั้ง

โคเฮน (Cohen 1971, 76) ได้กล่าวถึงความสำคัญของการเลือกตั้งไว้ว่า การเลือกตั้งเป็นหลักการสำคัญของระบบการปกครองแบบประชาธิปไตยโดยเริ่มแรก ซึ่งก็คือ การให้พลเมืองจำนวนมากที่สุด ใช้อำนาจอธิปไตยในการปกครอง ซึ่งก็มิอาจทำได้ในทางปฏิบัติเนื่องจากพลเมืองมีจำนวนมาก สุดวิสัยที่จะจัดการปกครองตนเอง นอกจากนี้พลเมืองบางคนยังขาดความรู้ความเข้าใจทางการเมืองการปกครองที่เพียงพอ ในขณะที่ประชาชนบางส่วนต้องมีภาระหน้าที่ในการระกอบอาชีพเพื่อหาเลี้ยงครอบครัว การปกครองแบบประชาธิปไตยโดยตรงจึงได้ถูกเปลี่ยนมาเป็นการให้ประชาชนได้ใช้อำนาจอธิปไตย (Sovereignty Power) ผ่านทางผู้แทนกล่าวคือ ให้ประชาชนใช้สิทธิเลือกตั้งบุคคลจำนวนหนึ่งไปทำหน้าที่เป็นผู้แทนที่เขาเห็นว่าเป็นผู้มีความรู้ความสามารถให้ไปทำหน้าที่ในการอำนาจรัฐแทนเขา

ธโสธร ตู้ทองคำ (2545, 538-539) ได้จำแนกความสำคัญของการเลือกตั้งไว้ 2 ลักษณะดังนี้

ก. ความสำคัญของการเลือกตั้งในทางทฤษฎีในทางทฤษฎีกล่าวได้ว่า ทฤษฎีการแบ่งอำนาจอธิปไตยออกเป็นสามส่วนคือ อำนาจนิติบัญญัติ อำนาจบริหารและอำนาจตุลาการ มีความเชื่อมโยงกับปรัชญาการเลือกตั้ง กล่าวคือ การเลือกตั้งจะเป็นที่มาของกลไกผู้ใช้อำนาจอธิปไตยในประเทศประชาธิปไตยในความหมายนี้ การเลือกตั้งจึงมีความสำคัญในฐานะที่เป็นการยอมรับในอำนาจของประชาชนในการเป็นเจ้าของอำนาจอธิปไตย ซึ่งได้มีการมอบอำนาจให้กับตัวแทนไปปฏิบัติการแทนตามกระบวนการและขั้นตอนที่กำหนดไว้ การเลือกตั้งจึงเป็นการเปิดโอกาสให้ประชาชนผู้ลงคะแนนเสียงได้มีส่วนร่วมทางการเมืองในการเป็นผู้ใช้อำนาจอธิปไตย ด้วยการเลือกตัวแทนเข้าไปทำหน้าที่ในทางนิติบัญญัติ และมีความสัมพันธ์กับอำนาจทางฝ่ายบริหาร ความสำคัญของการเลือกตั้งในทางทฤษฎีที่เป็นไปตามนัยแห่งทฤษฎีประชาธิปไตยแบบคลาสสิค (Classical Democratic Theory) นี้ บ่งชี้ให้เห็นว่า การเลือกตั้งเป็นการเลือกรัฐบาลที่จะเข้ามาปกครองประเทศ (พรศักดิ์ ผ่องแผ้ว, 2540: 217)

ข. ความสำคัญของการเลือกตั้งในทางปฏิบัติการเลือกตั้งในทางปฏิบัตินั้น มีความสำคัญในฐานะที่เป็นสิทธิขั้นมูลฐานของมนุษย์โดยเฉพาะในสังคมประชาธิปไตย อันเห็นได้เด่นชัดจากบทบัญญัติเชิงบังคับข้อ 21 (1) แห่งปฏิญญาสากลว่าด้วยสิทธิมนุษยชน (Universal Declaration of Human Rights) ซึ่งสรุปใจความสำคัญไว้ว่า "เจตจำนงของประชาชนย่อมเป็นมูลฐานแห่งอำนาจการปกครองของรัฐบาล เจตจำนงดังกล่าวต้องแสดงโดยการเลือกตั้งอันสุจริต ซึ่งจัดขึ้นเป็นครั้งคราวตามกำหนดเวลา ด้วยการลงคะแนนเสียงของชายหญิง โดยถือหลักคนละหนึ่งเสียงเท่ากันและกระทำเป็นการลับ ด้วยวิธีการอื่นใดที่รับประกันได้ว่าการลงคะแนนเสียงเลือกตั้งจะเป็นไปโดยเสรี" ในแง่นี้ การเลือกตั้งจะเป็นกระบวนการทางปฏิบัติหรือขั้นตอนที่สำคัญของประเทศที่

ปกครองด้วยระบอบเสรีประชาธิปไตย (Liberal Democracy) และในทางปฏิบัตินี้ อาจจัดแบ่งความสำคัญของการเลือกตั้งออกได้เป็น 6 ประการ ประกอบด้วย

ประการแรก การเลือกตั้งเป็นกระบวนการทางการเมืองที่เป็นการแสดงออกซึ่งเจตจำนงหรือความต้องการของประชาชนในการเข้ามีส่วนร่วมทางการเมือง การเลือกตั้งจึงเป็นส่วนสำคัญในการสร้างความชอบธรรมให้เกิดขึ้นกับระบบการเมือง

ประการที่สอง การเลือกตั้งเป็นกระบวนการทางการเมืองที่มีผลต่อการจัดตั้งรัฐบาลและการเปลี่ยนแปลงรัฐบาล โดยเป็นเครื่องมือสำคัญในการสร้างความเปลี่ยนแปลงทางการเมืองโดยสันติวิธี ก่อให้เกิดการหมุนเวียนเปลี่ยนผ่านอำนาจ ห้องกันการผูกขาดอำนาจและการฉ้อราษฎร์บังหลวง ในแง่นี้ การเลือกตั้งเป็นการตัดสินใจของ ผู้มีสิทธิออกเสียงหรือประชาชนในรัฐในอันที่จะกำหนดรัฐบาลนั่นเอง

ประการที่สาม การเลือกตั้งเป็นกลไกสำคัญที่เชื่อมโยงระหว่างสถาบันทางการเมืองกับประชาชน หรือกล่าวอีกนัยหนึ่งได้ว่าเป็นกลไกที่สร้างความเชื่อมโยงระหว่างโครงสร้างส่วนบน (Super Structure) อันประกอบด้วยรัฐสภา รัฐบาลและศาล กับโครงสร้างส่วนล่าง (Infra Structure) ซึ่งก็คือประชาชน โดยผ่านการมีส่วนร่วมทางการเมือง ดังนั้นการเลือกตั้งจึงเป็นสิ่งที่สะท้อนถึงความคิดความเชื่อ และทัศนคติของประชาชน ที่มีต่อการบริหารงานของรัฐบาลและเป็นพันธะสัญญาที่รัฐบาลจำต้องปฏิบัติตามนโยบายที่ให้ไว้ นโยบายของรัฐนี้ นับเป็นสัญญาประชาคม (Social Contract) ที่เป็นผลมาจากการเลือกตั้งทั่วไปอันเป็นส่วนสำคัญต่อการตัดสินใจของผู้มีสิทธิออกเสียงเลือกตั้ง

ประการที่สี่ การเลือกตั้งเป็นกระบวนการ กลไก และขั้นตอนที่แสดงถึงความเป็นประชาธิปไตย หรือเป็นสัญลักษณ์ของการปกครองในระบอบประชาธิปไตย ซึ่งทำให้การเลือกตั้งเป็นเครื่องมือสำคัญในการป้องกันการใช้ความรุนแรงทางการเมือง การปฏิวัติ รัฐประหาร เมื่อการเมืองเกิดวิกฤตการณ์ การเลือกตั้งในแง่นี้จึงเป็นเครื่องมือประการหนึ่งที่จะใช้ลดความขัดแย้งลงได้

ประการที่ห้า การเลือกตั้งก่อให้เกิดบูรณาการทางสังคม (Societal Integration) และความรู้สึกในทางปฏิบัติที่ต่างต้องมีสิทธิหรือหน้าที่ในการลงคะแนนเสียงเลือกตั้ง การเลือกตั้งเป็นกลไกสำคัญทั้งในทางการเมืองและสังคม ในการสร้างความรู้สึกร่วมกันในการเป็นเจ้าของอำนาจอธิปไตย และการเป็นเจ้าของประเทศของประชาชนผู้มีสิทธิออกเสียงเลือกตั้งหรือเป็นกิจของพลเมือง(Civic Duty) ที่พลเมืองในประชาคมการเมืองจะต้องปฏิบัติ

ประการที่หก การเลือกตั้งก่อให้เกิดการกล่อมเกลาทางการเมือง (Political Socialization) ทั้งนี้เพราะมีกิจกรรมทางการเมืองหลายประการที่เกี่ยวข้องกับการเลือกตั้ง โดยเฉพาะการรณรงค์

หาเสียง (Vote-gaining Campaign) ซึ่งก่อให้เกิดการเรียนรู้ เกิดการสื่อสารถ่ายทอดความต้องการของผู้มีส่วนได้ส่วนเสีย และสร้างเสริมการเรียนรู้ระหว่างกันจนนำไปสู่การสร้างวัฒนธรรมทางการเมือง (Political Culture) ร่วมกันในที่สุด

หลักเกณฑ์พื้นฐานของการเลือกตั้ง

การเลือกตั้งจะมีความหมายและถือว่าเป็นที่มาของความชอบธรรมในอำนาจของรัฐบาลและผู้ปกครองนั้น มีหลักเกณฑ์ที่สำคัญซึ่งมักถูกกำหนดไว้แล้วในกฎหมายรัฐธรรมนูญหรือกฎหมายที่มีฐานะเป็นบทบัญญัติสูงสุดแห่งรัฐ โดยมีสถานะเป็นบทรับรองสิทธิขั้นพื้นฐานของประชาชนและใช้บังคับกับการลงคะแนนเสียงเลือกตั้งหรือลงมติทางการเมืองแทบทุกประเภท พิจารณาจากข้อเขียนของเมธา สุดบรรทัด (2517, 52-58) และบุญศรี มีวงษ์อุโฆษ (2542, 21-29) หลักเกณฑ์พื้นฐานของการเลือกตั้ง สามารถจำแนกได้ในประการสำคัญ ดังต่อไปนี้

1. หลักความอิสระแห่งการเลือกตั้ง (Freedom of Election) ข้อนี้หมายถึง การจัดการดำเนินงานเลือกตั้งนั้น ต้องให้เกิดอิสระเสรีแก่ผู้มีสิทธิออกเสียงในการเลือกตั้งอย่างเต็มที่ กล่าวคือทุกคนย่อมใช้สิทธิของตนได้โดยอิสระปราศจากการบังคับ ความกดดันทางจิตใจ หรือการกระทำใด ๆ รวมทั้งการหาทางป้องกันมิให้มีการกระทำดังกล่าว อันจะมีผลต่อการตัดสินใจออกเสียงเลือกตั้งและเป็นเหตุให้การเลือกตั้งถูกบิดเบือนไปจากเจตจำนงที่แท้จริงของผู้ออกเสียงเลือกตั้ง และยังรวมไปถึงความเป็นอิสระการไม่ไปออกเสียงเลือกตั้งด้วย ซึ่งหมายความว่า หากผู้มีสิทธิออกเสียงเลือกตั้งไม่ประสงค์จะไปใช้สิทธิของตน รัฐบาลก็ไม่อาจที่จะนำมาตรการใด ๆ มาบังคับให้ต้องไปเลือกตั้งได้หลักความเป็นอิสระของผู้มีสิทธิออกเสียงเลือกตั้งนี้ ในบางประเทศเช่น สหพันธรัฐเยอรมัน ยังครอบคลุมไปถึงการตระเตรียมการเลือกตั้ง โดยเฉพาะอย่างยิ่งการหาเสียงเลือกตั้งด้วย เว้นแต่รัฐธรรมนูญของรัฐซึ่งเป็นกฎหมายสูงสุดในการปกครองประเทศ จะมีบทบัญญัติระบุให้การไปออกเสียงเลือกตั้งเป็นหน้าที่ของประชาชน เช่น รัฐธรรมนูญฉบับปัจจุบัน (พ.ศ.2540) ของประเทศไทย

2. หลักการเลือกตั้งตามกำหนดระยะเวลา (Periodic Election) หมายถึง การเลือกตั้งจะต้องกำหนดให้มีเวลาที่แน่นอน เช่น กำหนดการเลือกตั้งให้มีการเลือกตั้งโดยปกติทุก 4 ปี หรือ 6 ปี ด้วยเหตุที่ต้องการให้ผู้ใช้อำนาจทางการเมืองที่ได้รับมอบหมายจากประชาชนมีความรับผิดชอบมากขึ้น ลดอำนาจการผูกขาดและเปิดโอกาสให้บุคคลอื่นได้มีโอกาสเข้าสู่การใช้อำนาจการเมืองเพื่อประโยชน์ของส่วนรวมด้วย

3. หลักการเลือกตั้งอย่างแท้จริงหรือการเลือกตั้งที่ยุติธรรม (Genuine Election) กล่าวคือรัฐบาลมีหน้าที่สำคัญที่จะต้องดำเนินการให้การเลือกตั้งเป็นไปโดยบริสุทธิ์ตามกฎหมายและเป็นการสะท้องการแสดงออกซึ่งเจตจำนงที่แท้จริงของประชาชน ด้วยเหตุดังกล่าวจึงต้องจัดให้ราษฎร

มีส่วนร่วมในการดำเนินการเลือกตั้งของตนให้ได้มากที่สุด รวมทั้งเปิดโอกาสให้มีการคัดค้านการเลือกตั้งได้ เมื่อเห็นว่าการเลือกตั้งนั้นไม่เป็นไปโดยบริสุทธิ์อย่างแท้จริง

4. หลักการออกเสียงทั่วไป (Universal Suffrage) เป็นการเปิดโอกาสให้มีการออกเสียงเลือกตั้งอย่างทั่วถึง โดยไม่มีการกีดกันหรือจำกัดสิทธิของบุคคลหนึ่งบุคคลใดเป็นพิเศษ โดยอาศัยข้อพิจารณาทางการเมือง เศรษฐกิจหรือสังคม ไม่ว่าจะเป็นเพศ เผ่าพันธุ์ ชาติพันธุ์ ศาสนา ฐานะทางเศรษฐกิจ รายได้ จำนวนภาษีที่จ่าย การถือสิทธิ สถานะทางการศึกษาหรืออาชีพ ความคิดเห็นทางการเมือง หรือการเป็นสมาชิกพรรคการเมืองเพื่อนำมาเป็นเกณฑ์ในการตัดสินบุคคลหนึ่งบุคคลใดว่ามีสิทธิออกเสียงเลือกตั้งหรือไม่ (BverfGE 15, 165 อ้างถึงในบุญศรี มีวงษ์อุโฆษ 2542, 23) เว้นแต่บุคคลที่มีข้อจำกัดอันเป็นที่ยอมรับทั่วไปหรือที่เป็นไปตามบทบัญญัติของกฎหมายเฉพาะที่กำหนดไว้ เช่น ไม่ให้สิทธิเลือกตั้งแก่เด็ก และบุคคลที่จิตบกพร่องผู้ต้องขัง เป็นต้น

5. หลักการเลือกตั้งอย่างเสมอภาค (Equal Suffrage) หลักการเลือกตั้งอย่างเสมอภาคเป็นหลักการที่สำคัญอย่างหนึ่งซึ่งยอมรับในคุณค่าความเท่าเทียวกันของมนุษย์ ที่อาจกล่าวได้ว่าเป็นการปรับหลักการความเสมอภาคไปใช้ในบริบทของการเลือกตั้ง หลักการนี้มีสาระสำคัญอยู่ว่าบุคคลมีความเสมอภาคกันที่จะได้รับความคุ้มครอง ได้รับการปฏิบัติจากรัฐอย่างเท่าเทียมกันในสาระสำคัญ มิใช่เลือกปฏิบัติเพราะเหตุความแตกต่างเรื่องเหล่ากำเนิดเพศ การนับถือศาสนา เป็นต้น หลักการเลือกตั้งอย่างเสมอภาคนั้น นับเป็นหลักการขั้นพื้นฐานของการเลือกตั้งที่มีความสำคัญในทางปฏิบัติมากที่สุด โดยมีวัตถุประสงค์ที่สอดคล้องกับหลักทั่วไปของการเลือกตั้งและทำให้การเลือกตั้งมีความสมบูรณ์มากขึ้นในแง่ของการทำให้คะแนนเสียงแต่ละคะแนนของผู้มีสิทธิออกเสียง ได้มีโอกาสส่งผลในการเลือกตั้งอย่างเต็มที่ ซึ่งหมายความง่าย ๆ ว่า บุคคลที่มีสิทธิออกเสียงเลือกตั้ง มีสิทธิคนละหนึ่งเสียงและคะแนนเสียงทุกคะแนนมีน้ำหนักเท่ากัน (ดู พรศักดิ์ ผ่องแผ้ว 2532, 203 อ้างถึงใน วัชรา ไชยสาร 2541, 10-11 ประกอบ) และกำหนดออกมาเป็นหลักการที่เรียกกันว่า “One Man One Vote” เช่น การเลือกตั้งสมาชิกสภาผู้แทนราษฎรและสมาชิกวุฒิสภาตามกฎหมายประกอบรัฐธรรมนูญว่าด้วยการเลือกตั้งสมาชิกสภาผู้แทนราษฎรและสมาชิกวุฒิสภาของประเทศไทยในปัจจุบัน นอกจากนี้ หลักการเลือกตั้งมิได้ใช้บังคับเฉพาะในการลงคะแนนเสียงเลือกตั้งเท่านั้น จะพบว่า การเลือกตั้งโดยเสมอภาคยังกินความไปถึงการเลือกตั้งในทุกขั้นตอนรวมทั้งการสมัครรับเลือกตั้ง การเตรียมการเลือกตั้งทั้งหมด การหาเสียง และการนับคะแนน เป็นต้น

6. หลักการลงคะแนนลับ (Secret Election) หลักการนี้ เป็นสาระสำคัญหนึ่งของการเลือกตั้งในระบอบประชาธิปไตยและเป็นตัวคุ้มกันหลักความเป็นเสรีของการเลือกตั้ง เนื่องเพราะหากการเลือกตั้งไม่เป็นไปโดยทางลับแล้ว การเลือกตั้งก็จะไม่อาจเป็นไปโดยเสรีได้ ในเชิงหลักการ

หลักการลงคะแนนลับ หมายถึง การให้สิทธิเสรีภาพที่จะลงคะแนน โดยไม่จำเป็นต้องไปบอกผู้อื่นหรือผู้อื่นได้ทราบว่าเลือกใคร ทั้งนี้เพื่อให้การเลือกตั้งเป็นไปโดยบริสุทธิ์ ป้องกันการใช้อิทธิพลข่มขู่หรือการให้สินจ้างรางวัลแก่ผู้ลงคะแนนเสียงนอกจากนี้ ชัยอนันต์ สมุทวณิช (2524, 11) ได้สรุปหลักเกณฑ์ในการเลือกตั้งไว้ ซึ่งสามารถเข้าใจได้ง่ายว่า การเลือกตั้งนั้น ไม่ว่าระดับใดหรือที่ไหน ถ้าอยู่ภายใต้การปกครองในระบอบประชาธิปไตยแล้วนั้น จะต้องอยู่ภายใต้กฎเกณฑ์ดังนี้

1) มีบุคคลหลายคน หรือบัญชีรายชื่อผู้สมัครรับเลือกตั้งหลายบัญชี ในกรณีที่ให้ราษฎรเลือกตั้งตามบัญชีรายชื่อให้เลือก ถ้ามีเพียงบุคคลเดียว หรือมีบัญชีรายชื่อผู้รับสมัครเลือกตั้งเพียงบัญชีเดียว จะไม่ถือว่าเป็นการเลือกตั้ง

2) จะต้องให้เสรีภาพแก่ราษฎรที่จะเลือกหรือไม่เลือกก็ได้ โดยไม่มีการบังคับขู่เข็ญจากผู้สมัครคนใดคนหนึ่ง หรือบัญชีใดบัญชีหนึ่ง ด้วยวิธีการใด ๆ ทั้งสิ้น ไม่ว่าจะโดยตรงหรือโดยอ้อม

3) ราษฎรที่มีสิทธิเลือกตั้ง จะต้องมีโอกาสที่จะได้รับทราบข้อคิดเห็น หรือนโยบายต่าง ๆ จากผู้สมัครรับเลือกตั้ง ไม่ว่าจะด้วยวิธีการใดก็ตาม ทั้งนี้เพื่อที่จะให้ตัวแทนตามต้องการ

4) ราษฎรที่มีสิทธิเลือกตั้ง ต้องมีสิทธิและเสรีภาพที่จะแลกเปลี่ยนความคิดเห็นกับผู้สมัครรับเลือกตั้งได้

หน้าที่เกี่ยวกับการเลือกตั้งของคนไทย

การปกครองระบอบประชาธิปไตยนั้น เป็นการปกครองที่ยอมรับเรื่องสิทธิเสรีภาพของประชาชน และเป็นเรื่องที่วิวัฒนาการมาช้านาน มีข้อปลีกย่อยมากมาย เช่น ประเทศอังกฤษมีประกาศหลายฉบับ เริ่มแต่มหากฎบัตร แมกนาร์คาร์ต้า (Magna Carta) เมื่อปี ค.ศ.1215 และประกาศสิทธิพลเมืองเมื่อปี ค.ศ.1689 ส่วนประเทศสหรัฐอเมริกาและฝรั่งเศส มีประกาศสิทธิพลเมือง และสิทธิมนุษยชนมาไล่เลี่ยกันเมื่อปี ค.ศ.1789 และที่สำคัญที่สุด ก็คือปฏิญญาสากลว่าด้วยสิทธิมนุษยชนขององค์การสหประชาชาติ ลงวันที่ 10 ธันวาคม 1948 ที่ใช้แม่แบบในการส่งเสริมการให้สิทธิแก่ประชาชนในประเทศต่าง ๆ แม้หลักเกณฑ์พื้นฐานของการเลือกตั้งประการหนึ่งคือหลักความเป็นอิสระของการออกเสียงเลือกตั้ง ซึ่งวางหลักไว้ว่าการออกเสียงเลือกตั้งของประชาชนจะต้องไม่เป็นไปโดยการถูกบังคับหรือจากการกระทำในเชิงมีอำนาจอิทธิพลหรือการตัดสินใจ อันจะส่งผลให้การออกเสียงเลือกตั้งของผู้มีสิทธิไม่เป็นไปโดยอิสระ และกำหนดให้ประชาชนผู้มีสิทธิอาจจะไปหรือไม่ไปลงคะแนนเสียงเลือกตั้งก็ได้ แต่ประเทศต่าง ๆ ก็อาจกำหนดให้การเลือกตั้งประเทศหน้าที่ที่ประชาชนจะต้องกระทำได้ เช่น รัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทย พ.ศ.2540 ฉบับปัจจุบัน ได้ปรับเปลี่ยนให้การเลือกตั้งเป็นหน้าที่ของประชาชนดังที่ได้กล่าวไปแล้ว โดยบุคคลที่ไม่ไปใช้สิทธิเลือกตั้งโดยไม่แจ้งเหตุอันสมควรที่ทำให้ไม่อาจไปใช้สิทธิเลือกตั้งจะต้องเสียสิทธิทางการเมืองบางประการ ดังที่ได้กล่าวต่อไป แต่การเสียสิทธิต่าง ๆ

นั้นมีกำหนดเวลาตั้งแต่วันเลือกตั้งจนถึงวันเลือกตั้งครั้งที่ผู้นั้นไปใช้สิทธิเลือกตั้งครั้งใหม่ตามที่บัญญัติไว้ในมาตรา 68 คือ

1) สิทธิยื่นคำร้องคัดค้านการเลือกตั้งสมาชิกสภาผู้แทนราษฎร สมาชิกวุฒิสภาผู้บริหารท้องถิ่นและสมาชิกสภาท้องถิ่น

2) สิทธิร้องคัดค้านการเลือกกำนันและผู้ใหญ่บ้านตามกฎหมายว่าด้วยลักษณะปกครองท้องที่

3) สิทธิสมัครรับเลือกตั้งเป็นสมาชิกสภาผู้แทนราษฎร สมาชิกวุฒิสภา ผู้บริหารท้องถิ่นและสมาชิกสภาท้องถิ่น

4) สิทธิสมัครรับเลือกเป็นกำนันผู้ใหญ่บ้าน ตามกฎหมายว่าด้วยลักษณะปกครองท้องที่

5) สิทธิเข้าชื่อร้องขอเพื่อให้รัฐสภาพิจารณากฎหมาย ตามกฎหมายว่าด้วยการเข้าชื่อเสนอกฎหมาย

6) สิทธิเข้าชื่อร้องขอให้สภาท้องถิ่นพิจารณาออกข้อบัญญัติท้องถิ่น ตามกฎหมายว่าด้วยการเข้าชื่อเสนอข้อบัญญัติท้องถิ่น

7) สิทธิเข้าชื่อร้องขอเพื่อให้วุฒิสภามีมติถอดถอนบุคคล ตามกฎหมายประกอบรัฐธรรมนูญว่าด้วยการป้องกันและปราบปรามการทุจริตแห่งชาติ

8) สิทธิเข้าชื่อร้องขอให้ถอดถอนสมาชิกสภาท้องถิ่นหรือผู้บริหารท้องถิ่นตามกฎหมายว่าด้วยการลงคะแนนการลงคะแนนเสียงเพื่อถอดถอนสมาชิกสภาท้องถิ่นหรือผู้บริหารท้องถิ่น

การเลือกตั้ง : ปัจจัยหนึ่งสู่ความสำเร็จของระบอบประชาธิปไตย แม้ประชาชนโดยทั่วไปจะเข้าใจไม่ผิดว่าการเลือกตั้ง เป็นภารกิจที่กฎหมายกำหนดให้ประชาชนต่อกระทำตามที่ได้กล่าวแล้วว่าการไปใช้สิทธิเลือกตั้งเป็นหน้าที่ประการหนึ่งของคนไทยเพื่อให้ได้บุคลากรทางการเมืองจำนวนหนึ่งตามที่รัฐธรรมนูญกำหนดไว้ แต่ในความเป็นจริงนั้น ก็ยังปรากฏว่า ประชาชนจำนวนไม่น้อยที่มองไม่เห็นความสำคัญของการไปใช้สิทธิออกเสียงเลือกตั้ง โดยพบว่าอาจเป็นผู้เฉยเมย เฉื่อยชา ขาดความสนใจ และขาดส่วนร่วมทางการเมืองซึ่งนับเป็นปัญหาหนึ่งที่สังคมไทยประสบอยู่ โดยมิได้จำกัดอยู่เฉพาะสังคมของประเทศที่กำลังพัฒนาระบอบประชาธิปไตยหรือในสังคมที่จำกัดลิดรอนสิทธิทางการเมืองการปกครองของประชาชนเท่านั้น หากแต่ยังเป็นปรากฏการณ์ที่เกิดขึ้นในประเทศที่ได้ชื่อว่าเป็นต้นแบบของประชาธิปไตยปัจจุบันหรือเป็นประเทศที่มีความเป็นประชาธิปไตยในระดับสูงอีกด้วย ปัญหาประการนี้ กลายเป็นสิ่งที่ได้ส่งผลกระทบและบั่นทอนต่อความเข้มแข็งของกระบวนการทางการเมืองแบบประชาธิปไตยอย่างเห็นได้ชัด ทั้งนี้เนื่องจากการเมืองการปกครองไม่ใช้เรื่องเฉพาะกลุ่มชนชั้นนำหรือผู้ปกครองเท่านั้น หากแต่เป็นสิ่งที่เกี่ยวข้องกับสมาชิกทุกคนในสังคมไม่มากก็น้อย ด้วยไม่มีใครจะสามารถดำรงชีวิตอยู่ได้ในสังคม

โดยปราศจากความยุ่งเกี่ยวกับเรื่องการเมืองการปกครอง จนอาจกล่าวได้ว่าความเฉย เฉื่อยชา ขาดความสนใจและขาดส่วนร่วมทางการเมืองของประชาชนนี่เองที่ยังผลให้เกิดความเบี่ยงเบนของความเป็นประชาธิปไตย ดังที่นักวิชาการบางท่านได้กล่าวไว้ว่า ความไม่สนใจมีส่วนร่วมทางการเมืองของประชาชนได้แสดงให้เห็นถึงช่องว่างระหว่างอุดมการณ์ทางการเมืองกับความเป็นจริงทางการเมืองประชาธิปไตยจึงมักจะเป็นคณาธิปไตยทางปฏิบัติ โดยมิได้เกิดขึ้นมาเพราะความบกพร่องหละหลวมของโครงสร้าง และสถาบันทางการเมืองในกระบวนการประชาธิปไตยเท่านั้น หากยังเป็นผลส่วนหนึ่งมาจากการที่บุคคลขาดการมีส่วนร่วมทางการเมือง และรูปธรรมหนึ่งที่สะท้อนถึงพฤติกรรมไม่สนใจต่อการมีส่วนร่วมทางการเมืองดังกล่าว ได้แก่ การนอนหลับทับสิทธิ์ไม่ไปออกเสียงเลือกตั้ง ทั้งที่รู้ว่าการเลือกตั้งเป็นหน้าที่และต้องเสียสิทธิหลายประการก็ตามว่าไปแล้ว ปัญหาการขาดความสนใจในการมีส่วนร่วมทางการเมืองของประชาชน ปรากฏออกมาให้เห็นในหลายลักษณะ ประการหนึ่งที่มักกล่าวถึงและทำการศึกษากันมากทางรัฐศาสตร์ก็คือ การพิจารณาการมีส่วนร่วมทางการเมืองในแง่ของการไปใช้สิทธิ์ออกเสียงเลือกตั้ง ซึ่งก็ถือเป็นเพียงรูปแบบหนึ่งในบรรดาการมีส่วนร่วมหลายรูปแบบตามทัศนะของเวนเนอร์ (Myron Weinner) ในบรรดาประเด็นของการศึกษาด้านนี้ เป็นต้นว่า การไม่สนใจเข้าร่วมแสดงความคิดเห็นหรือกระทั่งรับฟัง เสนอความคิดเห็นในการประชาพิจารณ์ในประเด็นที่เขามีส่วนได้ส่วนเสียต่อการตัดสินใจดำเนินนโยบายหรือโครงการของภาครัฐ หรือความเมินเฉยไม่สนใจต่อการรวบรวมรายชื่อเสนอร่างกฎหมาย (initiative) ตามที่รัฐธรรมนูญรับรองสิทธิไว้ แต่ประเด็นหนึ่งที่น่าสนใจเป็นที่ศึกษาวิเคราะห์กันมาอย่างต่อเนื่อง ได้แก่ การค้นหาคำอธิบายสาเหตุของการที่ประชาชนเพิกเฉย ไม่ไปใช้สิทธิออกเสียงเลือกตั้งหรือนอนหลับทับสิทธิ์ ทั้งที่ในปัจจุบัน รัฐธรรมนูญกำหนดให้เป็นหน้าที่ของประชาชนที่จะต้องไปใช้สิทธิออกเสียงเลือกตั้ง ตลอดจนข้ออธิบายต่อพฤติกรรมการ ขายสิทธิขายเสียงของประชาชน ในแวดวงวิชาการรัฐศาสตร์ จึงได้มีการศึกษาเพื่อหาคำอธิบายต่อสาเหตุปัจจัยที่มีอิทธิพลต่อการแสดงพฤติกรรมไม่สนใจต่อการเมืองหรือจำเพาะลงมาที่พฤติกรรมการขายเสียงของประชาชนหรือการมีพฤติกรรมแบบที่เรียกขานกันติดปากว่า “เงินไม่มากาไม่เป็น” โดยการศึกษาว่าชาวบ้านเหล่านั้น เขามีความรู้สึกต่อการเมืองที่เป็นอยู่อย่างไร ในทางทฤษฎีแล้ว หากชาวบ้านเหล่านี้มีความรู้ความเข้าใจทางการเมืองการปกครองในระดับหนึ่ง ย่อมเป็นที่คาดหมายหรืออาจสรุปตามหลักเกณฑ์ทั่วไปได้ว่าเขาจะไปใช้สิทธิออกเสียงเลือกตั้งหรือกระทั่งไม่ขายเสียงของตนเป็นแน่ แต่ในทางตรงข้าม หากชาวบ้านทั้งที่มีความรู้ความเข้าใจต่อการเมือง แต่ก็ยังคงขายเสียง นั่นแสดงให้เห็นว่า น่าจะมีมูลเหตุจูงใจประการอื่นที่ซับซ้อนขึ้น เป็นต้นว่า ชาวบ้านอาจไม่ค่อยให้ความสำคัญ หรือขาดความสำนึกที่ดีทางการเมือง เป็นต้น คำอธิบายในเชิงวิชาการภายใต้องค์ความรู้ทางรัฐศาสตร์ จึงถูกคาดหมายว่าจะสามารถค้นหาคำอธิบายต่อพฤติกรรมทางการเมือง

เช่นนี้ของประชาชนหลากหลายผลงานการศึกษาวิจัย ต่างได้คำตอบต่อกรณีความไม่สนใจต่อการเมืองของชาวบ้านเป็นต้นว่า ชาวบ้านคิดว่าตนเองไม่ได้คาดหวังอะไรกับนโยบายสาธารณะ เพราะรู้ดีว่ารัฐบาลแต่ละรัฐบาลต่างสร้างฝันไปวัน ๆ เพื่อแลกกับอะไรบางอย่างในวันข้างหน้า ในขณะที่ประชาชนอีกจำนวนไม่น้อยเห็นว่านักการเมืองทั้งหลาย ล้วนมุ่งหวังเข้ามาเป็นรัฐบาลเพื่อแสวงหาผลประโยชน์ส่วนตัวและพรรคพวก ด้วยการฉ้อราษฎร์บังหลวงงบประมาณแผ่นดินดังที่เป็นข่าวให้เห็นอยู่เนือง ๆ หรือโครงการพัฒนาต่าง ๆ ที่ภาครัฐจัดทำขึ้นมาก็เพื่อแลกกับคะแนนนิยมทางการเมือง โดยไม่คำนึงถึงผลกระทบที่จะเกิดขึ้นในอนาคตแต่อย่างใด และแม้ประชาชนจะมีส่วนเข้าร่วมประชาพิจารณ์นโยบายหรือโครงการสาธารณะของรัฐบาล แต่การตัดสินใจดำเนินโครงการก็ยังเป็นอำนาจของฝ่ายรัฐบาลอยู่เช่นเดิม ซึ่งว่าไปแล้วก็มิใช่เฉพาะเพียงประเทศไทยเท่านั้นที่ประชาชนรู้สึกหรือบ่นว่านักการเมืองเลวเช่นนี้ นิธิ เอียวศรีวงศ์ ให้ทัศนะว่า ความจริงแล้วโลกนี้มองเห็นนักการเมืองเลวลงหมด คนเชื่อว่านักการเมืองทุกคนในโลกพูดโกหก ซึ่งจริง ๆ แล้วนักการเมืองจะพูดโกหกหรือไม่ก็ตาม แต่นักการเมืองทั้งโลกนี้ถูกคนเชื่อว่าเขาพูดโกหก นอกจากนี้ นิธิ ยังสำทับให้เห็นว่า การขาดความเชื่อถือของชาวบ้านต่อนักการเมืองที่อาจพูดได้ว่า ชาวบ้านไม่เคยเชื่อถือนักการเมืองเลย หรือกระทั่งแท้จริงนั้น ชาวบ้านขาดความเชื่อถือต่อกระบวนการประชาธิปไตย ถึงขนาดที่ว่าขายเสียงได้ (เน้นโดยผู้เขียน) ความไม่เชื่อถือขาดความศรัทธาต่อกระบวนการประชาธิปไตยหรือระบบการเมืองเช่นนี้ เป็นประเด็นเชิงพฤติกรรมทางการเมืองที่อาจอธิบายได้ด้วยการศึกษาความรู้สึกมีประสิทธิภาพทางการเมือง ความรู้สึกเชื่อถือไว้วางใจทางการเมือง นักวิชาการด้านสังคมศาสตร์ โดยเฉพาะนักรัฐศาสตร์ให้ความสนใจที่จะศึกษาหาคำอธิบายที่เป็นเหตุเป็นผลต่อปรากฏการณ์ ถึงสาเหตุอันเป็นปฐมฐาน รวมทั้งปัจจัยต่าง ๆ ที่ก่อหรือส่งเสริมให้ประชาชนแสดงออกซึ่งพฤติกรรมหรือมีความคิดความรู้สึกเช่นนั้นได้ กระนั้นก็ตาม การวัดความรู้สึกไม่เชื่อถือไว้วางใจก็ปรากฏงานการศึกษาให้เห็นอยู่ไม่น้อย และก็เป็นที่น่าสนใจว่าชาวบ้านที่ขายเสียงมีระดับระดับความรู้สึกต่อการเมืองเกินไปกว่าความรู้สึกไม่เชื่อถือไว้วางใจหรือไม่ ซึ่งหากเกินไปกว่าระดับเช่นว่านั้น เราก็จำต้องหากรอบความคิดอื่นที่จะมาใช้อธิบายพฤติกรรมทางการเมืองให้เห็นภาพได้ชัดเจนขึ้น โดยแนวความคิดหนึ่งซึ่งได้ถูกนำมาใช้อธิบายประเด็นความไม่สนใจต่อการเมืองหรือความรู้สึก/พฤติกรรมไม่เชื่อถือศรัทธาไว้วางใจต่อการเมืองการปกครองดังตัวอย่างที่กล่าวถึงไปข้างต้นคือ แนวคิดที่อธิบายถึงสาเหตุความไร้อำนาจของตนเองที่จะตัดสินใจทางการเมืองในบริบทของการเลือกตั้ง ผู้ที่มีความรู้สึกเช่นนั้นมักมองว่าการเลือกตั้งมิได้เป็นเหตุที่จะให้ได้มาซึ่งตัวแทนที่เป็นไปตามเจตจำนงของตน รวมทั้งการที่ประชาชนขาดความเชื่อมั่นไว้วางใจในตัวแทนของประชาชนที่เป็นสัญลักษณ์ของระบอบประชาธิปไตยผ่านตัวแทนเช่นนี้ ในทางทฤษฎีรัฐศาสตร์กล่าวได้ว่า เกิดเป็นภาวะที่ประชาชนมีความรู้สึกแปลกแยก (alienate)

ต่อระบบการเมืองที่เขาดำรงอยู่ โดยที่ยิ่งประชาชาชนมีความรู้สึกแปลกแยกทางการเมืองมากเท่าใด ความสัมพันธ์ระหว่างเขากับระบบการเมืองไม่ว่าจะพิจารณาในเชิงสถาบันหรือมองการเมืองในเชิงกลุ่มผลประโยชน์ก็จะตีวงห่างกว้างออกไปทุกที ภาวะดังกล่าวสะท้อนให้เห็นความไร้เสถียรภาพทางการเมือง ในแง่ที่ระบบการเมือง (รัฐบาลหรือสถาบันทางการเมือง) ไม่สามารถตอบสนองความต้องการของประชาชนได้อย่างมีสมรรถภาพ ซึ่งเป็นผลเสียต่อการพัฒนากระบวนการทางการเมือง อันสามารถโยงใยไปถึงความถดถอยของการพัฒนาประชาธิปไตยในประเทศไทยเป็นอย่างยิ่ง พิจารณาในประเด็นหลักของบทความนี้ การใช้สิทธิเลือกตั้งของประชาชนตามระบอบประชาธิปไตยนั้น ก่อให้เกิดผลและความสำคัญที่เกี่ยวข้องกับชีวิตความเป็นอยู่ของประชาชนมากมายหลายประการที่สำคัญและสมควรนำมาพิจารณา ได้แก่

1) การเลือกตั้งทำให้ได้บุคลากรทางการเมืองที่มีคุณภาพ เป็นความเข้าใจเบื้องต้นของผู้เลือกตั้งทั้งหลายที่ย่อมเข้าใจว่า ผลของการเลือกตั้งแต่ละครั้งจะทำให้ได้บุคลากรทางการเมืองในตำแหน่งต่างๆ เช่น ถ้าเป็นการเลือกตั้งสมาชิกสภาผู้แทนราษฎรหรือสมาชิกวุฒิสภา หรือการเลือกตั้งสมาชิกสภาท้องถิ่นหรือผู้บริหารท้องถิ่น สังคมก็จะได้บุคลากรทางการเมืองในตำแหน่งนั้น ๆ ที่มีคุณภาพในระดับหนึ่ง แม่ไม่ว่าจะนับว่าดีสมบูรณ์แบบ แต่ก็เป็นผู้แทนแห่งเจตจำนงของประชาชน ในทางหนึ่งจึงมักมีคำกล่าวกันว่า บุคลากรทางการเมืองที่ประชาชนเลือกตั้งขึ้นมาจะเป็นกระจกที่สะท้อนถึงมีคุณภาพของผู้เลือกตั้งเป็นสำคัญหรือกล่าวง่าย ๆ คือ ผู้แทนเป็นอย่างไรประชาชนผู้ออกเสียงเลือกตั้งก็เป็นอย่างนั้น กล่าวในแง่นี้ หากบุคลากรทางการเมืองที่ประชาชนเลือกตั้งมานั้น สร้างผลงานในอำนาจหน้าที่อย่างมีประสิทธิภาพ เป็นคนดีมีอุดมการณ์ที่จะปฏิบัติหน้าที่ด้วยความซื่อสัตย์สุจริต ยึดเอาประโยชน์ของประชาชนเป็นที่ตั้ง ก็ย่อมชี้ให้เห็นถึงวุฒิภาวะทางการเมืองของประชาชนได้ในระดับหนึ่งนั่นเอง

2) การเลือกตั้ง ช่วยสร้างมิติใหม่ของการเมืองตามแนวปฏิรูป (Political Reform) มิติใหม่ของการเมืองนี้ ตามเจตนารมณ์ของรัฐธรรมนูญฉบับปัจจุบันจะเกิดขึ้นบนเงื่อนไขที่สำคัญได้แก่ การที่สังคมการเมืองนั้น จะต้องมีพรรคการเมืองน้อยพรรค (Few Parties) และประชาชนผู้เลือกตั้งจะต้องพิจารณาเลือกจากนโยบายและผลงานของนักการเมืองมากกว่าจะพิจารณาเลือกตัวผู้สมัคร รวมทั้งการเลือกตั้งแต่ละครั้งจะมีพรรคการเมืองพรรคใดพรรคหนึ่งชนะการเลือกตั้งมีที่นั่งในสภาผู้แทนราษฎรเกินครึ่ง และสามารถจัดตั้งรัฐบาลได้โดยลำพัง ไม่ต้องมีพรรคการเมืองอื่นมาร่วมรัฐบาล ที่เรียกว่ารัฐบาลผสม (Coalition Government) อันมีแนวโน้มก่อให้เกิดความวุ่นวายในการบริหารงานเช่นที่ปรากฏในหน้าประวัติศาสตร์การปกครองของไทย ความเป็นเอกภาพและความต่อเนื่องของการบริหารงานภายใต้ระบบพรรคการเมืองน้อยพรรค รวมทั้งคุณภาพในการ

ลงคะแนนเสียงเลือกตั้งของประชาชนเช่นนี้เอง กล่าวได้ว่าเป็นมิติใหม่ของการเมืองในยุคแห่งการปฏิรูปการเมืองที่ดำเนินมาในประเทศไทยได้ราวทศวรรษนับจนปัจจุบัน

3) การเลือกตั้งจะส่งผลให้เห็นว่า ประชาชนเป็นผู้เลือกนโยบายให้รัฐบาลใช้เป็นหลักในการดำเนินกิจการทางการเมืองและการบริหารราชการแผ่นดิน แต่ปรากฏการณ์ดังกล่าวจะสามารถเห็นเป็นรูปธรรมได้ก็ต่อเมื่อพรรคการเมือง ดำเนินกิจกรรมการเมืองบนฐานมวลชนหรือระดมการมีส่วนร่วมโดยเฉพาะการมีส่วนร่วมอย่างสมัครใจ (Voluntary Participation) นอกเหนือไปจากการมีบทบาทในการให้ความรู้และการเรียนรู้ทางการเมืองแก่ประชาชน ซึ่งสามารถเริ่มต้นได้จากพรรคการเมืองที่ส่งผู้สมัครรับเลือกตั้ง จะต้องยึดหลักสำคัญในการหาเสียงด้วยการชูนโยบายหลักว่าจะปฏิบัติหน้าที่ที่เกี่ยวกับด้านสังคม เศรษฐกิจและการเมืองให้เกิดประโยชน์ที่เป็นรูปธรรมต่อประชาชนได้อย่างไรเพื่อให้เป็นข้อมูลประกอบการตัดสินใจของประชาชน ในขณะที่ประชาชนผู้เลือกตั้งจะต้องร่วมใจกันปฏิบัติภารกิจในการเลือกตั้งอย่างแข็งขัน พิจารณาตัดสินใจออกเสียงเลือกตั้งโดยคำนึงถึงนโยบายหลัก หรือนโยบายสำคัญของพรรค มิใช่เลือกตั้งเพราะพอใจคำมั่นสัญญาหรือพอใจคุณสมบัติส่วนตัวของผู้สมัคร ซึ่งเป็นสิ่งเลื่อนลอยและเปลี่ยนแปลงได้ง่าย ยังทำให้ผลการเลือกตั้งกระจัดกระจายไม่เป็นกลุ่มเป็นก้อน ส่งผลให้เกิดรัฐบาลผสม ที่ประกอบด้วยหลายพรรค รัฐบาลผสมจะเป็นรัฐบาลที่ขาดความชัดเจนในเรื่องนโยบายบริหารราชการ ซึ่งเป็นผลเสียแก่การสร้างผลงาน การแก้ปัญหาที่ประชาชนรอความหวังจากรัฐบาล ข้อสำคัญพรรคการเมืองจะต้องมีสัจจะต่อประชาชนผู้เลือกตั้งด้วย กล่าวคือจะต้องมีความมั่นคงที่จะบริหารราชการตามนโยบายที่ใช้ในการหาเสียงกับประชาชน เพราะถือว่าเป็นคำมั่นสัญญาที่พรรคให้ไว้กับประชาชน และเมื่อประชาชนนโยบายของพรรค จนพรรคชนะการเลือกตั้ง มีโอกาสจัดตั้งรัฐบาลบริหารราชการรับใช้ประชาชน จึงควรบริหารงานตามนโยบายที่ให้คำมั่นสัญญากับประชาชนและประชาชนให้ความเห็นชอบโดยผ่านกระบวนการเลือกตั้ง

4) การเลือกตั้ง เป็นสิ่งยืนยันหลักการสำคัญของการเมืองการปกครองระบอบประชาธิปไตยโดยประชาชนสามารถใช้อำนาจนี้ จัดตั้งหรือเปลี่ยนแปลงรัฐบาลได้ ส่วนการที่ประชาชนผู้เลือกตั้งจะมีอำนาจเปลี่ยนแปลงรัฐบาลหรือทางรัฐศาสตร์เรียกว่า “สิทธิคัดค้าน” นั้น หมายความว่า รัฐบาลที่ประชาชนเห็นชอบและเลือกมาบริหารราชการแล้วไม่ปฏิบัติตามคำมั่นสัญญาที่ให้ไว้แก่ประชาชนในคราวหาเสียงเลือกตั้ง หรือบริหารราชการโดยไม่มีผลงาน หรือไม่สามารถจะแก้ปัญหาให้แก่ประชาชนได้อย่างมีประสิทธิภาพ ประชาชนย่อมมีสิทธิเรียกร้องให้รัฐบาลพิจารณาตัวเอง แต่ถ้ารัฐบาลยังดื้อที่จะดำรงสถานการณ์เป็นรัฐบาลต่อไปจนครบวาระ เมื่อมีการเลือกตั้งครั้งใหม่ประชาชนย่อมมีสิทธิที่จะปฏิเสธในการเลือกพรรครัฐบาลเดิม โดยหันไปใช้สิทธิเลือกพรรคฝ่ายค้าน เพื่อลงโทษพรรครัฐบาลที่ทรยศต่อความไว้วางใจของประชาชนผู้เลือกตั้ง

การใช้สิทธิของประชาชนดังกล่าว เป็นการแสดงให้เห็นอย่างชัดเจนว่าการเมืองระบอบประชาธิปไตยนั้นประชาชนย่อมเป็นเจ้าของอำนาจสูงสุดในระบบการเมืองการปกครอง มิใช่นักการเมืองหรือพรรคการเมืองแต่อย่างใดความสำคัญของสิทธิเลือกตั้งของประชาชนดังข้างต้นจะเห็นได้ว่า หากประชาชนผู้มีสิทธิเลือกตั้งเกิดความเข้าใจอย่างถ่องแท้ย่อมจะทำให้ประชาชนใช้สิทธิเลือกตั้งอย่างระมัดระวัง รับผิดชอบใคร่ครวญอย่างรอบคอบ แทนการใช้สิทธิเลือกตั้งโดยขาดการพินิจพิจารณา หรือใช้สิทธิเลือกตั้งโดยเกรงกลัวต่ออำนาจอิทธิพลของผู้สมัครรับเลือกตั้งหรือเลือกตั้งโดยความโลภเห็นแก่อามิสสินจ้างในรูปแบบต่าง ๆ ผลของการเลือกตั้งย่อมเป็นไปตามเจตนารมณ์ของรัฐธรรมนูญที่ต้องการให้การเมืองเป็นการเมืองของพลเมือง (People Politics) ที่รับผิดชอบต่อสาธารณชนและชีวิตความเป็นอยู่ของประชาชนในรัฐอย่างมีศักยภาพ

แนวความคิดและทฤษฎีที่ใช้อธิบายแบบแผนพฤติกรรมการเลือกตั้ง

ในการศึกษาเพื่อให้ได้คำอธิบายต่อพฤติกรรมทางการเมือง หรือปรากฏการณ์ทางการเมืองอันใดอันหนึ่งโดยอยู่บนหลักการแห่งเหตุผล นักรัฐศาสตร์มักจะอาศัยการอ้างอิงถึงองค์ความรู้ซึ่งได้รับการพิสูจน์มาแล้วผ่านกระบวนการหรือระเบียบวิธีวิจัยว่าถูกต้องเที่ยงแท้ ที่เรียกว่า “ทฤษฎี (Theory)” ทฤษฎีนี้เอง อาจจะนำไปคาดการณ์พฤติกรรมหรือปรากฏการณ์ทางการเมืองได้ล่วงหน้า หากมีองค์ประกอบใดที่ชี้ให้เห็นแนวโน้มเป็นไปดังที่ว่านั้นการศึกษาพฤติกรรมการลงคะแนนเสียงเลือกตั้งในระบบการเมืองต่าง ๆ นั้น มองในแง่หนึ่งแล้วนับได้ว่าเป็นส่วนหนึ่งของความพยายามที่จะทำความเข้าใจความสัมพันธ์ระหว่างประชาชนกับการปกครองระบอบประชาธิปไตย เพราะความสัมพันธ์ระหว่างประชาชนกับกระบวนการปกครอง ได้รับการกล่าวถึงว่าเป็นหัวใจของกิจกรรมทางการเมืองทุกระบบ โดยเฉพาะอย่างยิ่งในการปกครองตามระบอบประชาธิปไตย การเลือกตั้งเป็นกิจกรรมทางการเมืองที่มีปัจจัยเกี่ยวพันอย่างซับซ้อนยิ่งโดยเฉพาะภายใต้สภาพการณ์ที่การแข่งขันในการเลือกตั้งหรือการแข่งขันทางการเมืองสูงแล้ว ก็ยิ่งมีการใช้แนวโน้มของการใช้เทคนิคและกุศโลบายต่าง ๆ ในกิจกรรมเลือกตั้งที่ซับซ้อนเพื่อมุ่งหมายชัยชนะทางการเมืองมากขึ้นตามไปด้วย เกี่ยวกับเรื่องนี้ นักรัฐศาสตร์หลายท่านได้ให้ข้อสังเกตว่า การเลือกตั้งในปัจจุบัน นับวันแต่จะมีความซับซ้อนหรือมีปัจจัยที่เกี่ยวเนื่องมากขึ้น มีการใช้นวัตกรรมทางการตลาดการเมืองหรือมีการใช้เงินในการเลือกตั้งเป็นจำนวนมาก สิ่งเหล่านี้ล้วนแล้วแต่เป็นปัจจัยต่อการสร้างรูปรอยก่อนที่จะทำการศึกษาแบบแผนพฤติกรรมการในเนื้อหาส่วนต่อไป ควรได้เริ่มต้นหรือทบทวนความเข้าใจเกี่ยวกับพื้นฐานแนวความคิดทฤษฎีเกี่ยวกับการลงคะแนนเสียงเลือกตั้งเสียก่อนโดยในบทความนี้ จะขอนำมากล่าวถึงอย่างสังเขปเท่านั้น รายละเอียดของการศึกษาเรื่องนี้ผู้สนใจสามารถค้นคว้าเพิ่มเติมได้จากเอกสารที่อ้างอิงท้ายบทความ เมื่อพิจารณาพฤติกรรมการเลือกตั้งในฐานะที่เป็นกระทำทางสังคม โดยอิงทัศนะของแมกซ์เวเบอร์ (Max Weber) นักสังคมวิทยาชาวเยอรมัน

เราอาจจำแนกลักษณะของพฤติกรรมการเลือกตั้งของบุคคลออกได้เป็น 4 ประเภท คือ (อ้างถึงใน เทวินทร์ ขอเหนี่ยวกลาง 2538, 73-74)

1) การออกเสียงเลือกตั้งเป็นการกระทำที่มีเจตจำนงเชิงเหตุผล อันได้แก่ การที่ผู้เลือกตั้งมีการคิดคำนึงถึงผลประโยชน์ที่จะได้จากการไปใช้สิทธิ์เลือกตั้ง เช่น การมุ่งหวังที่จะเลือกคนที่ตนเองสนับสนุนให้เข้าไปมีอำนาจ เพื่อที่จะกำหนดนโยบายได้สอดคล้องกับผลประโยชน์ของตนเองกล่าวคือ การที่จะบรรลุเป้าหมายผลประโยชน์ โดยการใช้การเลือกตั้งเป็นวิธีการที่จะบรรลุเป้าหมายนั้น

2) การออกเสียงเลือกตั้งเป็นพฤติกรรมหรือการกระทำตามค่านิยม ได้แก่ ผู้ที่ไปใช้สิทธิออกเสียงเลือกตั้งเห็นว่า การไปเลือกตั้งมีความมุ่งหมายในแง่คุณค่าอยู่ในตัว ยกตัวอย่างเช่น คนที่มีความศรัทธาในระบอบประชาธิปไตยจะเห็นว่าการเลือกตั้งมีคุณค่าในแง่ที่เป็นการส่งเสริมการปกครองแบบประชาธิปไตย จึงตัดสินใจไปใช้สิทธิเลือกตั้ง

3) การออกเสียงเลือกตั้ง เป็นการกระทำตามอารมณ์หรือความพึงพอใจแบบปราศจากเหตุผลเช่น คนที่มีความรู้สึกรักใคร่ชอบพอตัวผู้สมัครรับเลือกตั้งบางคน แล้วไปใช้สิทธิเลือกตั้งอันเป็นการแสดงความรักความศรัทธาต่อบุคคลนั้น

4) การออกเสียงเลือกตั้ง เป็นการกระทำตามประเพณี เช่น คนที่ไปใช้สิทธิ์เลือกตั้งบางคนไปใช้สิทธิเพราะความเคยชิน หรือเห็นคนอื่นกระทำและกระทำตาม เป็นต้น

บทที่ 3
ความเป็นมา บทบาท หน้าที่ของคณะกรรมการการเลือกตั้ง

3.1 ความเป็นมาของการเลือกตั้งและคณะกรรมการการเลือกตั้ง

เป็นกระบวนการตามรัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทย เพื่อให้ได้มาซึ่งบุคคลเข้าไปทำหน้าที่ในการปกครองประเทศไทย อาทิ สมาชิกสภาผู้แทนราษฎรไทย, วุฒิสภาไทย, ผู้ว่าราชการกรุงเทพมหานคร, ผู้ว่าเมืองพัทยา และผู้บริหารท้องถิ่นอื่น ๆ ด้วยการให้ประชาชนออกเสียงเลือกบุคคลที่เห็นสมควร

ประเทศไทยมีการเลือกตั้งสมาชิกสภาผู้แทนราษฎรเป็นการทั่วไปมาแล้ว 25 ครั้ง นับตั้งแต่ปี พ.ศ.2476 เป็นต้นมา โดยครั้งล่าสุดมีขึ้นเมื่อปี พ.ศ.2554

สำหรับประเทศไทย การเลือกตั้งเป็นหน้าที่ของพลเมืองชาวไทย และตั้งแต่ พ.ศ.2540 เป็นต้นมา อำนวยการโดย คณะกรรมการการเลือกตั้ง ที่เป็นอิสระ

การเลือกตั้งของประเทศไทยเกิดขึ้นมาแล้วถึง 27 ครั้ง จำแนกได้ดังนี้ การเลือกตั้งก่อนมีคณะกรรมการเลือกตั้ง และหลังมีคณะกรรมการเลือกตั้ง

3.1.1 การเลือกตั้งก่อนมีคณะกรรมการเลือกตั้ง มีทั้งสิ้นจำนวน 21 ครั้ง ดังนี้

การเลือกตั้งที่ไม่ได้จัดโดย คณะกรรมการการเลือกตั้ง

ครั้งที่/วัน เดือน ปี	ความสำคัญ ของการเลือกตั้ง	ผลการเลือกตั้ง	เหตุการณ์สำคัญ ทางการเมือง
ครั้งที่ 1/วันที่ 15 พฤศจิกายน พ.ศ.2476	เป็นการเลือกตั้งสมาชิกสภาผู้แทนราษฎรครั้งแรกในประเทศไทยเกิดขึ้นหลังที่เหตุการณ์กบฏบวรเดชยุติลง	ยังไม่มีพรรคการเมือง (ส.ส.) ประเภทที่หนึ่ง ได้ทั้งหมด 78 คน โดยส่วนใหญ่จะสามารถเลือกผู้แทนฯได้จังหวัดละคน มีบางจังหวัดที่มีผู้แทนฯได้มากกว่าหนึ่งคน สมาชิกสภาผู้แทนราษฎรประเภทที่สอง ที่	ได้มีการจัดตั้งคณะรัฐบาลขึ้นมาใหม่ โดยเสียงส่วนใหญ่เลือกเอา พระยาพหลพลพยุหเสนา เป็นนายกรัฐมนตรีอีกครั้งหนึ่ง (เป็นสมัยที่ 2) และถือเป็นคณะรัฐมนตรีคณะที่ 5 ของไทย ซึ่ง

		พระมหากษัตริย์ทรงแต่งตั้งขึ้นอีก 78 คน รวมทั้งสิ้นเป็น 156 คน ซึ่งการเลือกตั้งครั้งนั้นเป็นการเลือกตั้งทางอ้อม	คณะรัฐมนตรีคณะนี้ได้สิ้นสุดลงเมื่อวันที่ 22 กันยายนพ.ศ. 2477
ครั้งที่ 2/วันที่ 7 พฤศจิกายน พ.ศ.2480	การเลือกตั้งครั้งที่สองนี้เป็นการเลือกตั้งแบบแบ่งเขต โดยประชาชนเป็นผู้ลงคะแนนเสียง การเลือกตั้งครั้งนี้จัดให้มีขึ้นเนื่องจากผู้แทนราษฎรชุดแรกได้พ้นจากตำแหน่งไปตามวาระ	**พรรคคณะราษฎร** การเลือกตั้งผู้แทนราษฎรในเขตของตนเองโดยตรง ได้ผู้แทนราษฎรทั้งสิ้นจำนวน 91 คน	การจัดการเลือกตั้งครั้งนี้เป็นไปตามบทบัญญัติรัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรสยาม พ.ศ. 2475 ซึ่งกำหนดให้ฝ่ายนิติบัญญัติมีระบบสภาเดียว และพรรคการเมืองที่มีบทบาทในการเลือกตั้งยังคงมีเพียงพรรคเดียวคือพรรคคณะราษฎร
ครั้งที่ 3/วันที่ 12 พฤศจิกายน พ.ศ. 2481	การเลือกตั้งครั้งที่สามนี้เป็นการเลือกตั้งแบบแบ่งเขต โดยประชาชนเป็นผู้ลงคะแนนเสียงเลือกตั้งผู้แทนราษฎรในเขตของตนเองโดยตรง	**พรรคคณะราษฎร** ผู้แทนราษฎรทั้งหมด 91 คน	ช่วงเวลาดังกล่าวอยู่ในช่วงที่สงครามโลกครั้งที่ 2 กำลังเริ่มต้นและเป็นเหตุให้เกิดภาวะเศรษฐกิจตกต่ำทั่วโลก
ครั้งที่ 4/วันที่ 6 มกราคมพ.ศ. 2489	เป็นการเลือกตั้งครั้งแรกหลังสงครามมหาเอเชียบูรพา หรือสงครามโลกครั้งที่ 2 ยุติลง	พรรคไม่ชัดเจน การเลือกตั้งครั้งนี้มีจำนวนผู้แทนราษฎรได้ทั้งหมด 96 คนการเลือกตั้งครั้งที่ 4 นี้มีผู้	รัฐมนตรีทั้งคณะจึงได้กราบถวายบังคมฯ ลาออกจากตำแหน่งตั้งแต่วันที่ 18 มีนาคม พ.ศ. 2489 ซึ่งสมาชิก

		มีสิทธิเลือกตั้ง 6,431,827 คน มีผู้มาใช้สิทธิเพียง 2,091,788 คน จังหวัดที่ขึ้นชื่อว่ามีผู้ใช้สิทธิมากที่สุดคือจังหวัดบุรีรัมย์	คณะรัฐมนตรีคณะนี้ส่วนหนึ่ง ได้ร่วมกันก่อตั้ง **พรรคประชาธิปัตย์** ขึ้นมาในเวลาหลังจากนี้ต่อมาไม่นาน
ครั้งที่ 5/ วันที่ 5 สิงหาคม พ.ศ.2498	ถือเป็นการเลือกตั้งทั่วไปเป็นครั้งที่ 2 ของปี พ.ศ.2489 เพราะก่อนหน้านั้นมีการเลือกตั้งมาแล้วเมื่อต้นปีเดียวกัน สืบเนื่องจากการประกาศใช้รัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทย พุทธศักราช 2489 ที่ได้ประกาศใช้ไม่นานก่อนหน้านี้ กำหนดให้ยกเลิกสมาชิกสภาผู้แทนราษฎร (ส.ส.) ประเภทที่ 2 ที่พระมหากษัตริย์ทรงแต่งตั้ง ทำให้ต้องมีการจัดการเลือกตั้งเพิ่มเติมขึ้น	เป็นการเลือกตั้งเพิ่มเติม	เป็นการเลือกตั้งที่เกิดขึ้นในสภาวะการเมืองเกิดความผันแปรอย่างรุนแรง เนื่องด้วยกรณีสวรรคตของรัชกาลที่ 8 ซึ่งทำให้นายปรีดี พนมยงค์ นายกรัฐมนตรีต้องลาออกจากตำแหน่งเพื่อแสดงความรับผิดชอบ ท่ามกลางกระแสโจมตีและข่าวลือต่าง ๆ นานา และระหว่างการหาเสียงเลือกตั้ง ได้ปรากฏความรุนแรงขึ้น เมื่อทางฝ่ายรัฐบาลได้โปรยใบปลิวทางเครื่องบินประณามฝ่ายค้าน
ครั้งที่ 6/ วันที่ 29 มกราคม พ.ศ.2491	สืบเนื่องจากการที่มีการรัฐประหารขึ้นในวันที่ 8 พฤศจิกายน พ.ศ. 2490 และทาง	พรรคประชาธิปัตย์ได้รับคะแนนมากที่สุดเป็นลำดับที่หนึ่ง โดยได้ทั้งสิ้น 53 ที่นั่ง ได้	ในวันที่ 6 เมษายน ปีเดียวกัน คณะรัฐประหารเมื่อวันที่ 8 พฤศจิกายน พ.ศ. 2490

	คณะรัฐประหารให้แต่งตั้งให้ นายควง อภัยวงศ์ หัวหน้าพรรคประชาธิปัตย์ ดำรงตำแหน่ง นายกรัฐมนตรี	แกนนำในการจัดตั้งรัฐบาล	ก็ได้ทำการบีบบังคับให้นายควง อภัยวงศ์ ลาออกจากตำแหน่ง โดยอ้างเหตุผลทางเศรษฐกิจว่ารัฐบาลไม่สามารถแก้ปัญหาได้ทันท่วงที และปลายเดือนเดียวกันนั้น ก็ได้มีมติให้ จอมพล ป. พิบูลสงคราม นายกรัฐมนตรีในช่วงสงครามโลกครั้งที่สอง ขึ้นดำรงตำแหน่ง นายกรัฐมนตรี
ครั้งที่ 7/วันที่ 5 มิถุนายน พ.ศ.2492	2492 การเลือกตั้งครั้งนี้เป็นการเลือกตั้งสมาชิกสภาผู้แทนราษฎรเพิ่มเติมตามจำนวนพลเมืองตามบทเฉพาะกาลของรัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทย พ.ศ. 2492 เป็นการเลือกตั้งทางตรง โดยวิธีรวมเขตเรียงเบอร์ โดยถือเอาจังหวัดหนึ่งเป็นเขตเลือกตั้งหนึ่ง	เป็นการเลือกตั้งเพิ่มเติม	รัฐบาลของจอมพล ป. พิบูลสงคราม ได้รับความไว้วางใจด้วยคะแนนเสียง 63 ต่อ 31 เสียง หลังจากที่ใช้เวลาในการแถลงนโยบายต่อรัฐสภาเป็นเวลาถึง 11 วัน ซึ่งสมาชิกสภาผู้แทนราษฎรที่คัดค้านรัฐบาลก็คือฝ่ายสมาชิกที่สังกัดพรรคประชาธิปัตย์เป็นหลัก
ครั้งที่ 8/พ.ศ.2495	การเลือกตั้งครั้งนี้จัดขึ้นเนื่องจากมีการรัฐประหารเมื่อวันที่ 29	สหพรรค การเลือกตั้งภายใต้คณะรัฐประหาร ผล	การเลือกตั้งครั้งนี้เป็นผลที่เกิดขึ้นการรัฐประหาร ซึ่งมีการ

	พฤศจิกายน พ.ศ. 2494 เพื่อล้มรัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทย พ.ศ. 2492 และได้เชิญจอมพล ป. พิบูลสงครามมาดำรงตำแหน่งนายกรัฐมนตรีตามเดิม และได้ประกาศใช้รัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทย พ.ศ. 2475 แก้ไขเพิ่มเติม พ.ศ. 2495	การเลือกตั้งสมาชิกสภาผู้แทนราษฎรครั้งนี้ทำให้ได้สมาชิกสภาผู้แทนราษฎรจำนวน 123 คน	ประกาศห้ามมิให้มีการชุมนุมทางการเมืองใด ๆ ทั้งสิ้น จึงส่งผลให้พรรคการเมืองต่างๆ ทั้งพรรคการเมืองที่สนับสนุนรัฐบาลในรูปของสหพรรค และพรรคฝ่ายค้านได้สลายตัวและไม่มีบทบาทในการเลือกตั้งเช่นที่ผ่านมา ดังเช่น พรรคประชาธิปัตย์ซึ่งเป็นพรรคฝ่ายค้านที่สำคัญ ก็ได้ประกาศถอนตัวจากการเมือง ไม่ยอมส่งผู้สมัครของพรรคลงรับเลือกตั้ง
ครั้งที่9/วันที่ 26 กุมภาพันธ์ พ.ศ.2500	เป็นการเลือกตั้งที่ได้ชื่อว่า "สกปรกที่สุดในประวัติศาสตร์มีการทุจริตกันอย่างกว้างขวาง	พรรคเสรีมนังคศิลาของจอมพล ป. พิบูลสงคราม และ พล ตำรวจเอกเผ่า ศรียานนท์ ได้รับเสียงข้างมากที่สุด ถึง 83 คน เฉพาะในจังหวัดพระนคร และจังหวัดธนบุรี อันเป็นเมืองหลวง ได้ถึง 6 คน โดย จอมพล ป. ได้รับเลือกมาด้วยคะแนนเป็นลำดับหนึ่งด้วยคะแนน 137,735	วันที่ 2 มีนาคมพ.ศ. 2500 นิสิตจุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย และนักศึกษามหาวิทยาลัยธรรมศาสตร์ รวมทั้งประชาชนทั่วไป ได้ร่วมกันเดินขบวนประท้วงการเลือกตั้งครั้งนี้ โดยเริ่มขบวนที่ท้องสนามหลวง และเดินไปเรื่อยโดยมีทำเนียบรัฐบาลเป็นจุดหมาย มี

		ตามมาด้วย พันตรีควง อภัยวงศ์ หัวหน้าพรรคประชาธิปัตย์ พรรคฝ่ายค้านคู่แข่งสำคัญด้วยคะแนน 118,457 ซึ่งในกรุงเทพ พรรคประชาธิปัตย์ได้เพียงแค่ 2 ที่นั่ง	การลดธงชาติครึ่งเสาเพื่อไว้อาลัยการเลือกตั้ง ต่อมาเหตุการณ์ได้ขยายตัวและบานปลายกลายเป็นความขัดแย้งกันระหว่างกลุ่มทหารที่สนับสนุน จอมพล ป. พิบูลสงคราม และ พล.อ.สฤษดิ์ธนะรัชต์ ผู้บัญชาการทหารบก จนกลายเป็นการรัฐประหารในวันที่ 16 กันยายน พ.ศ. 2500 ในที่สุด
ครั้งที่ 10/วันที่ 15 ธันวาคม พ.ศ.2500	สืบเนื่องมาจากการที่ จอมพล สฤษดิ์ ธนะรัชต์ ได้ทำการรัฐประหารรัฐบาลจอมพล ป. พิบูลสงคราม ขึ้นในวันที่ 16 กันยายน ปีเดียวกันนั้น และได้แต่งตั้งให้ นายพจน์ สารสิน ขึ้นดำรงตำแหน่ง นายกรัฐมนตรี โดยการเลือกตั้งครั้งนี้เป็นไปตามบัญญัติรัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรสยาม	พรรคสหภูมิ เป็นพรรคที่ได้รับคะแนนมากที่สุด โดยได้จำนวนสมาชิกสภาผู้แทนราษฎร (ส.ส.) จำนวน 45 ที่นั่ง จากจำนวนเสียงทั้งหมดในสภาผู้แทนราษฎร 159 ที่นั่ง ขณะที่พรรคประชาธิปัตย์ ได้รับเลือกมาเป็นลำดับที่สอง ได้จำนวน 39 ที่นั่ง	วันที่ 20 ตุลาคม ปีเดียวกัน จอมพล สฤษดิ์ ก็ได้ทำการรัฐประหารอีกครั้ง โดยประกาศให้ยกเลิกพรรคการเมืองทั้งหมด, ยกเลิกรัฐธรรมนูญ และยกเลิกรัฐสภา พร้อมกับขึ้นดำรงตำแหน่ง นายกรัฐมนตรีแทน

	พ.ศ. 2475 แก้ไขเพิ่มเติม พ.ศ. 2495 ซึ่งเป็นรัฐธรรมนูญที่ใช้กันในเวลานั้น		
ครั้งที่ 11/วันที่ 10 กุมภาพันธ์ พ.ศ. 2512	สืบเนื่องมาจากการที่จอมพลสฤษดิ์ ธนะรัชต์ ได้กระทำการรัฐประหารขึ้นในวันที่ 20 ตุลาคม พ.ศ.2501 ได้ประกาศให้รัฐธรรมนูญ,รัฐสภา และพรรคการเมืองต่าง ๆ เป็นอันสิ้นสุดลง และได้ตั้งสภาร่างรัฐธรรมนูญขึ้นเมื่อวันที่ 3 กุมภาพันธ์ พ.ศ. 2502	ผลการเลือกตั้ง พรรคสหประชาไทย ที่มีจอมพลถนอม กิตติขจร เป็นหัวหน้าพรรค และพลอากาศเอกทวี จุลละทรัพย์ เป็นเลขาธิการพรรค ได้รับเลือกมาเป็นที่หนึ่ง โดยได้ ส.ส.ทั้งหมด 75 คน ได้เป็นแกนนำในการจัดตั้งรัฐบาล ขณะที่พรรคประชาธิปัตย์ ที่มีหม่อมราชวงศ์เสนีย์ ปราโมช เป็นหัวหน้าพรรค ได้ ส.ส.ทั้งหมด 55 คน	วันที่ 7 มีนาคม ปีเดียวกัน ได้มีพระบรมราชโองการโปรดเกล้าฯ ให้ จอมพลถนอม กิตติขจร ดำรงตำแหน่งนายกรัฐมนตรี อนึ่ง การเลือกตั้งในครั้งนี้ถือเป็นการเริ่มต้นชีวิตทางการเมืองของนักการเมืองหน้าใหม่หลายคนในขณะนั้น ซึ่งต่อมากลายเป็นผู้ที่มีบทบาทสำคัญทางการเมืองในเวลาต่อมา เช่น นายชวน หลีกภัย ส.ส.จากจังหวัดตรัง, นายพิชัย รัตตกุล, นายดำรง ลัทธพิพัฒน์ ส.ส.จากจังหวัดพระนคร และนายอุทัย พิมพ์ใจชน ส.ส.จากจังหวัดชลบุรี เป็นต้น
ครั้งที่ 12/26 มกราคม พ.ศ. 2518			พรรคกิจสังคม ที่มี ม.ร.ว.คึกฤทธิ์ ปราโมช เป็นหัวหน้าพรรค และมี ส.ส. เพียง 18 ที่นั่ง

			สามารถเป็นแกนนำจัดตั้งรัฐบาล โดยมี ม.ร.ว.คึกฤทธิ์ ปราโมช เป็นนายกรัฐมนตรี ในขณะที่พรรคประชาธิปัตย์ ซึ่งมีจำนวน ส.ส. มากที่สุดในสภากลับกลายเป็นพรรคฝ่ายค้าน
ครั้งที่ 13/ วันที่ 4 เมษายน พ.ศ.2519	การเลือกตั้งครั้งนี้เกิดเนื่องจาก หม่อมราชวงศ์คึกฤทธิ์ ปราโมชนายกรัฐมนตรีได้ตราพระราชกฤษฎีกายุบสภาขึ้นเมื่อวันที่ 12 มกราคม พ.ศ. 2519 เนื่องจากรัฐบาลประสบปัญหาหลายประการทั้งการเมืองและการเรียกร้องต่าง ๆ ของประชาชนทั่วประเทศ	พรรคประชาธิปัตย์ โดยการนำของ ม.ร.ว. เสนีย์ ปราโมช หัวหน้าพรรค ซึ่งเป็นอดีตนายกรัฐมนตรีและเป็นพี่ชายของ ม.ร.ว. คึกฤทธิ์ ประสบความสำเร็จเป็นอย่างมาก โดยได้รับเลือกมาเป็นอันดับหนึ่ง ได้สมาชิกสภาผู้แทนราษฎร (ส.ส.) ทั้งหมดถึง 114 คน จากจำนวน ส.ส.ทั้งหมดที่จะมีได้คือ 279 คน นับว่ามากที่สุดเท่าที่เคยมีมา	พรรคกิจสังคมของ ม.ร.ว.คึกฤทธิ์ ไม่ประสบความสำเร็จในการเลือกตั้งครั้งนี้ เพราะการบริหารราชการที่ผ่านมาจากการยกเลิกความร่วมมือทางการทหารกับทางประเทศสหรัฐอเมริกา โดยไปเปิดสัมพันธ์ทางการทูตกับประเทศสาธารณรัฐประชาชนจีน ซึ่งเป็นคอมมิวนิสต์แทน อีกทั้งตัวของ ม.ร.ว.คึกฤทธิ์ เองในครั้งนี้ก็ยังพ่ายแพ้การเลือกตั้งให้แก่ นายสมัคร สุนทรเวช นักการเมืองหนุ่มผู้เป็นเสมือนดาวรุ่งในขณะนั้นของพรรค

			ประชาธิปัตย์ ในพื้นที่เขตดุสิต ซึ่งเป็นพื้นที่ดั้งเดิมของตนเองด้วย
ครั้งที่14/ วันที่ 22 เมษายน พ.ศ.2522	การเลือกตั้งครั้งนี้ นับเป็นการเลือกตั้งครั้งแรก ที่มีขึ้นหลังเหตุการณ์นองเลือด เมื่อวันที่ 6 ตุลาคม พ.ศ. 2519 ที่มหาวิทยาลัยธรรมศาสตร์และสนามหลวง ซึ่งหลังจากนั้นได้มีการรัฐประหารและกบฏเกิดขึ้นตามมาอีก รวมทั้งหมด 3 ครั้ง	ผลของการเลือกตั้งปรากฏว่า พรรคกิจสังคม ได้รับเลือกมาเป็นอันดับหนึ่ง คือ 82 ที่นั่ง ขณะที่ผู้สมัครอิสระที่ไม่สังกัดพรรคการเมืองใด ได้ทั้งสิ้น 63 ที่นั่ง จากทั้งเสียงหมดในสภาผู้แทนราษฎร 301 เสียง จึงไม่มีพรรคการเมืองใดได้เสียงเกินครึ่ง ทุกพรรคจึงมีมติสนับสนุนให้ พล.อ. เกรียงศักดิ์ ชมะนันท์ ดำรงตำแหน่งนายกรัฐมนตรีต่อ ซึ่งต่อมาในวันที่ 12 พฤษภาคม ปีเดียวกัน ได้มีพระบรมราชโองการโปรดเกล้าฯ แต่งตั้งให้ พล.อ.เกรียงศักดิ์ ดำรงตำแหน่งนายกรัฐมนตรีสมัยที่ 2	ถือเป็นความล้มเหลวอย่างสิ้นเชิงของพรรคประชาธิปัตย์ที่เคยชนะการเลือกตั้งมาก่อนหน้านั้นถึง 2 ครั้ง คือ ในปี พ.ศ. 2518 และ พ.ศ. 2519 โดยเฉพาะอย่างยิ่งในพื้นที่กรุงเทพมหานคร ที่เคยได้รับการเลือกตั้งมาทั้งหมด ก็เหลือเพียงคนเดียวเท่านั้น ขณะที่ภาพรวมทั้งประเทศจากที่เคยได้มากถึง 114 คน ในปี พ.ศ. 2519 เหลือเพียง 35 คน เท่านั้น ในครั้งนี้ หลังการเลือกตั้ง ม.ร.ว. เสนีย์ ปราโมช หัวหน้าพรรคลาออก
ครั้งที่15/วันที่ 18 เมษายน2526	การเลือกตั้งครั้งนี้ เกิดจากรัฐบาล โดย พล	ผลการเลือกตั้ง ปรากฏว่า พรรคกิจสังคม ที่มี	พล.อ.เปรม ติณสูลานนท์ ได้รับพระบรม

	เอก เปรม ติณสูลานนท์ นายกรัฐมนตรีได้ตราพระราชกฤษฎีกายุบสภา และพระบาทสมเด็จพระเจ้าอยู่หัว ได้ทรงลงพระปรมาภิไธยในวันที่ 18 มีนาคมพ.ศ. 2526	หม่อมราชวงศ์คึกฤทธิ์ ปราโมช เป็นหัวหน้าพรรค ได้รับเลือกมาเป็นลำดับที่หนึ่ง โดยได้ที่นั่งไปทั้งสิ้น 102 ที่นั่ง รองลงไปคือ พรรคชาติไทย ที่มี พลตำรวจเอก ประมาณ อดิเรกสาร เป็นหัวหน้า 80 ที่นั่ง และพรรคประชาธิปัตย์ ที่มี นายพิชัย รัตตกุล เป็นหัวหน้า ได้ 56 ที่นั่ง	ราชโองการโปรดเกล้าฯ ให้ดำรงตำแหน่งนายกรัฐมนตรี นับเป็นสมัยที่ 2
ครั้งที่16/วันที่ 27 กรกฎาคม 2529	รัฐบาลโดย พลเอก เปรม ติณสูลานนท์ นายกรัฐมนตรี ได้ตราพระราชกฤษฎีกายุบสภา เมื่อวันที่ 1 พฤษภาคมพ.ศ. 2529 เนื่องจากรัฐบาลมีความขัดแย้งกับสภาผู้แทนราษฎรเกี่ยวกับการตราพระราชกำหนดแก้ไขเพิ่มเติมพระราชบัญญัติการขนส่งทางบก พุทธศักราช 2522	ผลการเลือกตั้ง พรรคประชาธิปัตย์ โดย นายพิชัย รัตตกุล หัวหน้าพรรค และนายชวน หลีกภัย แกนนำคนสำคัญของพรรค ได้รับเลือกตั้งมากที่สุด ด้วยเสียงมากถึง 99 เสียง โดยเฉพาะในพื้นที่กรุงเทพมหานครได้มากถึง 15 เสียง จึงเป็นแกนนำในการจัดตั้งรัฐบาล โดยพรรคที่ได้รับเลือกตั้งรองลงมาคือ พรรคชาติไทย 64 เสียง,พรรคกิจสังคม 51 เสียง และพรรค	ทุกพรรคต่างเห็นชอบให้ พล.อ.เปรม ดำรงตำแหน่งนายกรัฐมนตรีต่อไป ต่อมา พระบาทสมเด็จพระเจ้าอยู่หัว ได้มีพระบรมราชโองการโปรดเกล้าฯให้ พล.อ.เปรม ติณสูลานนท์ ดำรงตำแหน่งนายกรัฐมนตรี ในวันที่ 5 สิงหาคม ปีเดียวกัน นับเป็นสมัยที่ 3 ของ พล.อ.เปรม

		ราษฎร 20 เสียง โดยเสียงทั้งหมดในสภาผู้แทนราษฎรมีทั้งหมด 347 เสียง	
ครั้งที่ 17/ วันที่ 24 กรกฎาคม 2531	พลเอก เปรม ติณสูลานนท์ ได้ตราพระราชกฤษฎีกายุบสภาเมื่อวันที่ 29 เมษายนพ.ศ. 2531 อันเนื่องจากรัฐบาลมีความขัดแย้งกันเอง	ผลการเลือกตั้ง ปรากฏว่า พรรคชาติไทย โดย พลตรี ชาติชาย ชุณหะวัณ หัวหน้าพรรค ได้รับเลือกมากที่สุด เป็นอันดับหนึ่ง ด้วยเสียง 87 ที่นั่ง รองลงไปคือ พรรคกิจสังคม มี 54 ที่นั่ง และพรรคประชาธิปัตย์ 48 ที่นั่ง ซึ่งไม่มีพรรคการเมืองใดได้รับเสียงเกินครึ่งของสภาผู้แทนราษฎรที่มีทั้งหมด 357 เสียง	แกนนำของพรรคการเมืองที่ได้รับเลือกตั้งมาเป็นลำดับแรก 5 พรรค ได้หารือกันถึงการจัดตั้งรัฐบาล ทั้งหมดมีความเห็นตรงกันว่า พล.อ.เปรม มีความเหมาะสมที่จะดำรงตำแหน่งนายกรัฐมนตรีต่อ จึงเข้าพบกับ พล.อ.เปรม ถึงบ้านสี่เสาเทเวศร์ ซึ่งเป็นบ้านพัก ในเวลาค่ำของวันที่ 27 กรกฎาคม แต่ พล.อ.เปรมได้ปฏิเสธที่จะดำรงตำแหน่งต่อ โดยให้เหตุผลว่า ระยะเวลารวมทั้งหมด 8 ปี 5 เดือน ที่ตนดำรงตำแหน่งนายกรัฐมนตรีนั้นเพียงพอแล้ว อีกทั้งบ้านเมืองก็มีเสถียรภาพทางการเมืองและเศรษฐกิจ

			ในระดับที่น่าพึงพอใจ พล.ต.ชาติชาย ในฐานะหัวหน้าพรรคที่มีคะแนนเสียงมากที่สุด จึงขึ้นดำรงตำแหน่งนายกรัฐมนตรี
ครั้งที่ 18/ วันที่ 22 มีนาคม พ.ศ.2535	นิยมเรียกสั้น ๆ ว่า 35/1 นับเป็น การเลือกตั้งครั้งที่ 18 ของประเทศไทย	หลังการประกาศใช้รัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทย พุทธศักราช 2534	ก่อนการเลือกตั้งมีพรรคการเมืองใหม่เกิดขึ้น คือ พรรคสามัคคีธรรม
ครั้งที่ 19/ วันอาทิตย์ที่ 13 กันยายน พ.ศ.2535	เป็นการเลือกตั้งครั้งแรกหลังเหตุการณ์พฤษภาทมิฬ ที่เกิดขึ้นมาก่อนหน้านั้น นับเป็นการสิ้นสุดของอำนาจเผด็จการทหาร โดย คณะรักษาความสงบเรียบร้อยแห่งชาติ (รสช.) ที่เข้ามาด้วยการรัฐประหารในวันเสาร์ที่23 กุมภาพันธ์ พ.ศ. 2534	ผลการเลือกตั้ง พรรคประชาธิปัตย์ ที่ถือเป็นพรรคฝ่ายค้านที่คัดค้านการดำรงตำแหน่งนายกรัฐมนตรีของ พลเอก สุจินดา คราประยูร สมาชิกของ คณะ รสช. ที่มิได้มาจากการเลือกตั้ง ได้รับชัยชนะ ด้วยคะแนนเสียงที่ได้มาเป็นลำดับที่หนึ่ง ด้วยจำนวน 79 เสียง จึงเป็นแกนนำในการจัดตั้งรัฐบาล ซึ่งผสมด้วยพรรคการเมืองอีก 4 พรรค คือ พรรคความหวังใหม่,พรรคพลังธรรม, พรรคเอกภาพ และพรรคกิจสังคม	พรรคประชาธิปัตย์ สามารถเอาชนะพรรคชาติไทย ไปได้ 2 เสียง ทำให้ได้เป็นแกนนำจัดตั้งรัฐบาล และ นายชวน หลีกภัย หัวหน้าพรรคได้ขึ้นดำรงตำแหน่งนายกรัฐมนตรี เป็นครั้งแรก นับเป็นนายกรัฐมนตรีคนที่ 20 ของประเทศไทย

ครั้งที่ 20/ วันอาทิตย์ที่ 2 กรกฎาคม พ.ศ. 2538	การเลือกตั้งครั้งนี้สืบเนื่องจากภายหลังการลงมติการอภิปรายไม่ไว้วางใจรัฐบาล กรณีการแจกเอกสารสิทธิที่ดิน ส.ป.ก.4-01 ที่รับผิดชอบโดย พรรคประชาธิปัตย์ ซึ่งเป็นพรรคแกนนำรัฐบาล ในวันที่ 17 พฤษภาคม ก่อนหน้านั้น พรรคพลังธรรม ซึ่งเป็นพรรคร่วมรัฐบาลมีมติงดออกเสียง แต่ทว่า นายนิพนธ์ พร้อมพันธุ์ รัฐมนตรีว่าการกระทรวงเกษตรและสหกรณ์ ผู้รับผิดชอบก็ยังได้รับความไว้ใจวางใจให้ดำรงตำแหน่งต่อไป วันต่อมา พรรคพลังธรรมถอนตัวออกจากการร่วมเป็นรัฐบาล ทำให้นายชวน หลีกภัย นายกรัฐมนตรี ตัดสินใจที่จะตราพระราชกฤษฎีกายุบสภาขึ้นในวันที่ 19 พฤษภาคม ปีเดียวกัน	ผลการเลือกตั้ง พรรคชาติไทย ที่นำโดย นายบรรหาร ศิลปอาชา ซึ่งเป็นแกนนำฝ่ายค้าน ได้รับคะแนนมาเป็นลำดับหนึ่ง ด้วยจำนวน 91 ที่นั่ง ขณะที่พรรคประชาธิปัตย์ ซึ่งเป็นรัฐบาลได้มาเป็นลำดับต่อมา คือ 86 ที่นั่ง ขณะที่พรรคความหวังใหม่ได้รับเลือกมาเป็นลำดับที่สาม 57 ที่นั่ง	การเลือกตั้งครั้งนี้ปรากฏว่ามีการทุจริตการเลือกตั้งค่อนข้างมาก โดยหัวคะแนนของหลายพรรคการเมืองถูกจับได้พร้อมหลักฐานเป็นเงินสด พร้อมรายชื่อผู้มีสิทธิเลือกตั้งและเอกสารระบุว่าได้จ่ายเงินไปแล้วหลายราย ซึ่งคาดการณ์ว่า มีจำนวนเงินที่ใช้ในการทุจริตการเลือกตั้งถึง 20,000 ล้านบาท

ครั้งที่ 21/ วันอาทิตย์ที่ 17 พฤศจิกายน พ.ศ. 2539		การเลือกตั้งในครั้งนั้น พรรคความหวังใหม่ ที่เพิ่งลงเลือกตั้ง เป็นครั้งแรกประสบความสำเร็จ สามารถเฉือนเอาชนะ พรรคประชาธิปัตย์ ไปได้ 2 เสียง ทำให้ได้เป็นแกนนำจัดตั้งรัฐบาล	พลเอก ชวลิต ยงใจยุทธ ได้ขึ้นดำรงตำแหน่งนายกรัฐมนตรี

3.1.2 การเลือกตั้งโดยมีคณะกรรมการการเลือกตั้ง (กกต.) มีทั้งหมดจำนวน 6 ครั้ง จนถึงปัจจุบัน

การเลือกตั้งที่จัดโดยคณะกรรมการการเลือกตั้ง

ครั้งที่/วันเดือนปี	ความสำคัญของการเลือกตั้ง	ผลการเลือกตั้ง	เหตุการณ์สำคัญทางการเมือง
ครั้งที่ 1/วันที่ 6 มกราคม 2544	นายชวน หลีกภัย นายกรัฐมนตรี ได้ประกาศยุบสภา เมื่อวันที่ 9 พฤศจิกายน พ.ศ. 2543 นับว่าเป็นการเลือกตั้ง ส.ส. ครั้งแรกในระบบใหม่ ตามรัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทย พ.ศ. 2540 ซึ่งแบ่งเป็นระบบบัญชีรายชื่อ 100 คน และแบบแบ่งเขตเลือกตั้งอีก 400 คน ภายใต้การกำกับดูแล	ผลการเลือกตั้งเมื่อวันที่ 6 มกราคม พ.ศ. 2544 ได้ถูกประกาศออกอย่างเป็นทางการแล้วพบว่า พรรคไทยรักไทยได้รับคะแนนเสียงอย่างท่วมท้นและเป็นพรรคการเมืองพรรคแรกที่ก่อตั้งขึ้นภายใต้รัฐธรรมนูญฉบับใหม่ ในขณะที่พรรคเพิ่งเริ่มก่อตั้งมาได้เพียง 2 ปีเศษเท่านั้น โดยได้คะแนนเสียง 247 ที่นั่ง จาก	ในช่วงแรกที่ พ.ต.ท. ทักษิณ เป็นนายกรัฐมนตรี ป.ป.ช. ได้มีมติว่า บัญชีทรัพย์สินที่แจ้งเป็นเท็จ ซึ่ง ป.ป.ช.ได้ชี้มูลความผิดส่งให้ศาลรัฐธรรมนูญวินิจฉัย ประเด็นนี้ ศาลรัฐธรรมนูญมีมติพิพากษาด้วยคะแนนเสียง 8 ต่อ 7 (ตุลาการศาลรัฐธรรมนูญ 2 คน ที่เคยลงมติว่าคดีไม่อยู่

	และจัดการเลือกตั้ง ของสำนักงาน คณะกรรมการการ เลือกตั้ง หรือ กกต.	จำนวนที่นั่งในสภา ผู้แทนราษฎรทั้งหมด 500 ที่นั่ง	ในอำนาจของศาล รัฐธรรมนูญ ไม่ได้ลง ไปวินิจฉัยชี้ขาดใน เนื้อหาของคดี แต่กลับ นำเอาคะแนนเสียง 2 เสียงนี้ไปรวมกับ คะแนนเสียงอีก 6 เสียงที่วินิจฉัยว่า พ.ต.ท.ทักษิณ ชินวัตร ไม่ได้กระทำผิดในข้อ กล่าวหาว่า "ซุกหุ้น" ซึ่งมติที่แท้จริงน่าจะ เป็น ผิด 7 ไม่ผิด 6 และไม่ออกความเห็น 2
ครั้งที่ 2/ วันอาทิตย์ที่ 6 กุมภาพันธ์ พ.ศ. 2548	นายกรัฐมนตรีพ.ต.ท. ทักษิณ ชินวัตร ดำรง ตำแหน่ง นายกรัฐมนตรีครบ วาระ 4 ปี และต้องพ้น จากตำแหน่งตามวาระ โดยมีพรรคไทยรัก ไทยของ นายกรัฐมนตรีพันตำรวจโท ทักษิณ ชิน วัตร ที่รวมสมาชิกจาก พรรคต่าง ๆ ได้แก่ พรรคความหวังใหม่, พรรคชาติพัฒนา, พรรคกิจสังคม,พรรค	พรรคไทยรักไทย ได้รับ การเลือกตั้งเกิน ครึ่งหนึ่งของสภา ผู้แทนราษฎร คือ 377 ที่นั่ง จากจำนวนทั้งหมด 500 ที่นั่งพรรค ประชาธิปัตย์ ได้ หมายเลข 4 หาเสียงด้วย สโลแกน "ทวงคืน ประเทศไทย" และ รณรงค์ให้เลือกพรรค ประชาธิปัตย์ให้ได้ 201 ที่นั่ง เพื่อที่จะตรวจสอบ รัฐบาลได้ด้วยการเปิด อภิปรายไม่ไว้วางใจตาม	รัฐบาลไทยรักไทย ในสมัยที่สองนี้เป็น รัฐบาลชุดแรกใน ประวัติศาสตร์ ภายใต้ ระบอบประชาธิปไตย อันมีพระมหากษัตริย์ ทรงเป็นประมุข ที่มา จากพรรคการเมือง เดียว ซึ่งได้รับการ เลือกตั้งเกินกึ่งหนึ่ง ของสภาผู้แทน ราษฎร ผลการเลือกตั้ง ในครั้งนี้ ทำให้การ เมืองไทย มีแนวโน้มที่ จะพัฒนาเข้าสู่ระบบ

	เสรีธรรม และพรรคเอกภาพ เข้ากับพรรคไทยรักไทย ซึ่งได้หมายเลข 9 ใช้สโลแกนหาเสียงว่า "4 ปีซ่อม 4 ปีสร้าง"	รัฐธรรมนูญ ได้ 96 ที่นั่ง	สองพรรค ในการดำรงตำแหน่งนายกรัฐมนตรีสมัยที่ 2 พ.ต.ท. ทักษิณ ได้ประสบปัญหาทางด้านเศรษฐกิจ และการชุมนุมขับไล่นายกรัฐมนตรีของแกนนำพันธมิตรเพื่อประชาธิปไตย และมีการขยายการชุมนุมให้มากขึ้น และอีกทั่งการคอร์รัปชั่นและเอื้อประโยชน์ให้แก่พวกพ้อง ตามที่กลุ่มผู้ไม่พอใจได้กล่าวมา จนกระทั่งพ.ต.ท. ทักษิณ ตัดสินใจประกาศยุบสภาผู้แทนราษฎร เมื่อวันที่ 24 กุมภาพันธ์ พ.ศ. 2549 และกำหนดให้มีการเลือกตั้งใหม่
ครั้งที่ 3/ วันที่ 2 เมษายน พ.ศ. 2549	พันตำรวจโท ทักษิณ ชินวัตรได้ประกาศยุบสภาผู้แทนราษฎรเมื่อวันที่ 24 กุมภาพันธ์ พ.ศ. 2549 เพื่อหนีการอภิปรายไม่ไว้วางใจที่	พรรคร่วมฝ่ายค้านประกาศไม่ลงรับสมัครเลือกตั้ง	ศาลปกครองสูงสุดได้ตัดสินให้การเลือกตั้งในครั้งนี้เป็นโมฆะ

	ฝ่ายค้านยื่นอภิปรายซึ่งตนเคยให้สัญญาไว้ก่อนเลือกตั้งว่าพร้อมแบ่งคะแนนเสียงให้ฝ่ายค้านทุกเมื่อหากต้องการนำไปใช้ในการอภิปรายไม่ไว้วางใจตนเอง แต่เมื่อถึงเวลาดังกล่าวกลับเจอมรสุมการเมืองรุมเร้ามากมาย รวมทั้งรัฐมนตรีของตนไม่สามารถตอบคำถามที่ชัดเจนต่อประชาชนได้จึงจำเป็นต้องประกาศยุบสภาเพื่อมิให้ข้อมูลต่างๆที่ถูกตรวจสอบถูกเผยแพร่ออกไปสู่สาธารณะชนมากขึ้นอันจะเป็นผลเสียต่อตนเอง จึงต้องจัดให้มีการเลือกตั้งทั่วไป		
ครั้งที่ 4/ วันที่ 15 ตุลาคม พ.ศ. 2549	ถูกยกเลิกเนื่องจากการรัฐประหาร 19 กันยายน 2549	ถูกยกเลิกเนื่องจากการรัฐประหาร 19 กันยายน 2549	ถูกยกเลิกเนื่องจากการรัฐประหาร 19 กันยายน 2549
ครั้งที่ 5/ วันอาทิตย์ที่ 23 ธันวาคม พ.ศ.2550	การเลือกตั้งทั่วไปครั้งแรกภายใต้รัฐธรรมนูญแห่ง	พรรคพลังประชาชน	นายสมัคร สุนทรเวช ดำรงตำแหน่งนายกรัฐมนตรี

	ราชอาณาจักรไทย พุทธศักราช 2550 และครั้งแรกภายหลังการรัฐประหารยึดอำนาจรัฐบาล พ.ต.ท.ทักษิณ ชินวัตร เมื่อวันที่ 19 กันยายนพ.ศ. 2549		
ครั้งที่ 6/ วันอาทิตย์ที่ 3 กรกฎาคม พ.ศ. 2554	การเลือกตั้งครั้งนี้มีขึ้นในห้วงที่พรรคประชาธิปัตย์เป็นแกนนำรัฐบาล อันประกอบด้วยพรรคร่วมรัฐบาลหลายพรรค และได้มีการชุมนุมของแนวร่วมประชาธิปไตยต่อต้านเผด็จการแห่งชาติอย่างต่อเนื่อง นับตั้งแต่ พ.ศ. 2554 เป็นต้นมา คะแนนนิยมของรัฐบาลลดต่ำลงอย่างต่อเนื่อง และคาดว่าเป็นสาเหตุที่ทำให้ต้องมีการเลือกตั้งก่อนสภาผู้แทนราษฎรจะครบวาระ	พรรคเพื่อไทย	นางสาวยิ่งลักษณ์ ชินวัตร ดำรงตำแหน่งนายกหญิงคนแรกของประเทศไทย

3.2 บทบาทหน้าที่ของคณะกรรมการการเลือกตั้ง

แต่เดิมการจัดการเลือกตั้งเป็นหน้าที่ของกองการเลือกตั้ง กรมการปกครอง กระทรวงมหาดไทย ต่อมาในการเลือกตั้งครั้งที่ 16 เมื่อวันที่ 22 มีนาคม พ.ศ.2535 รัฐบาลของนาย

อานันท์ ปันยารชุน ซึ่งรับผิดชอบดำเนินการเลือกตั้ง ได้ตระหนักถึงปัญหาการซื้อขายเสียงที่มีอยู่ทั่วไป จึงแต่งตั้ง "คณะกรรมการติดตามและสอดส่องดูแลการเลือกตั้งสมาชิกสภาผู้แทนราษฎร" หรือที่รู้จักกันในชื่อ องค์กรกลาง เป็นหน่วยงานอิสระไม่มีผลประโยชน์ใด ๆ กับการเลือกตั้ง ทำหน้าที่ประชาสัมพันธ์ให้ประชาชนเข้าใจถึงความสำคัญของการเลือกตั้ง และตรวจสอบการเลือกตั้งให้บริสุทธิ์ยุติธรรม

รัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทย พ.ศ.2540 ได้กำหนดอำนาจหน้าที่ของคณะกรรมการการเลือกตั้ง เพื่อส่งเสริมการเลือกตั้งอย่างยุติธรรมในประเทศไทย โดยคณะกรรมการการเลือกตั้งประกอบด้วยคณะกรรมการจำนวน 5 คน ซึ่งเลือกสรรโดยวุฒิสภา ดำรงตำแหน่งได้สมัยเดียวเป็นเวลา 7 ปี (ยกเว้นชุดแรก ดำรงตำแหน่งเป็นเวลา 3 ปี 6 เดือน ตามเงื่อนไขใน พ.ร.บ. ประกอบรัฐธรรมนูญว่าด้วยคณะกรรมการการเลือกตั้ง)

ประธานกรรมการการเลือกตั้งเป็นผู้รักษาการตามกฎหมายประกอบรัฐธรรมนูญว่าด้วยการเลือกตั้งสมาชิกสภาผู้แทนราษฎรและสมาชิกวุฒิสภา กฎหมายประกอบรัฐธรรมนูญว่าด้วยพรรคการเมือง กฎหมายประกอบรัฐธรรมนูญว่าด้วยการออกเสียงประชามติ และกฎหมายว่าด้วยการเลือกตั้งสมาชิกสภาท้องถิ่นหรือผู้บริหารท้องถิ่นและเป็นนายทะเบียนพรรคการเมือง

กรรมการการเลือกตั้งต้องไม่เป็นข้าราชการซึ่งมีตำแหน่งหรือเงินเดือนประจำ ไม่เป็นพนักงานหรือลูกจ้างของหน่วยงานของรัฐ รัฐวิสาหกิจ หรือของราชการส่วนท้องถิ่น ไม่ดำรงตำแหน่งใดในห้างหุ้นส่วน บริษัท หรือองค์การที่ดำเนินธุรกิจโดยมุ่งหาผลกำไร หรือรายได้มาแบ่งปันกัน หรือเป็นลูกจ้างของบุคคลใด และไม่ประกอบวิชาชีพอิสระอื่นใด

อำนาจหน้าที่

คณะกรรมการการเลือกตั้งมีอำนาจหน้าที่ดังต่อไปนี้

1. ควบคุมและดำเนินการจัด หรือจัดให้มีการเลือกตั้งและการออกเสียงประชามติตามที่กฎหมายกำหนดให้เป็นไปโดยสุจริตและเที่ยงธรรม

2. ออกประกาศกำหนดการทั้งหลายอันจำเป็นแก่การปฏิบัติตามกฎหมายประกอบรัฐธรรมนูญว่าด้วยการเลือกตั้งสมาชิกสภาผู้แทนราษฎรและสมาชิกวุฒิสภา กฎหมายประกอบรัฐธรรมนูญว่าด้วยพรรคการเมือง กฎหมายประกอบรัฐธรรมนูญว่าด้วยการออกเสียงประชามติ และกฎหมายว่าด้วยการเลือกตั้งสมาชิกสภาท้องถิ่นหรือผู้บริหารท้องถิ่น

3. มีคำสั่งให้ข้าราชการ พนักงาน หรือลูกจ้างของหน่วยราชการ หน่วยงานของรัฐ รัฐวิสาหกิจ หรือราชการส่วนท้องถิ่น หรือเจ้าหน้าที่อื่นของรัฐ ปฏิบัติการทั้งหลายอันจำเป็นตามกฎหมายประกอบรัฐธรรมนูญว่าด้วยการเลือกตั้งสมาชิกสภาผู้แทนราษฎรและสมาชิกวุฒิสภา กฎหมายประกอบรัฐธรรมนูญว่าด้วยพรรคการเมือง กฎหมายประกอบรัฐธรรมนูญว่าด้วยการออกเสียงประชามติ และกฎหมายว่าด้วยการเลือกตั้งสมาชิกสภาท้องถิ่นหรือผู้บริหารท้องถิ่น

4. ออกข้อกำหนดเป็นแนวทางการปฏิบัติหน้าที่ของผู้ที่ได้รับแต่งตั้งให้มีอำนาจหน้าที่เกี่ยวข้องกับการเลือกตั้งหรือการออกเสียงประชามติ

5. ดำเนินการแบ่งเขตเลือกตั้งสำหรับการเลือกตั้งที่ใช้วิธีการแบ่งเขตเลือกตั้ง และจัดให้มีบัญชีรายชื่อผู้มีสิทธิเลือกตั้ง

6. สืบสวนสอบสวนเพื่อหาข้อเท็จจริงและวินิจฉัยชี้ขาดปัญหาหรือข้อโต้แย้งที่เกิดขึ้นเกี่ยวกับการปฏิบัติตามกฎหมายประกอบรัฐธรรมนูญว่าด้วยการเลือกตั้งสมาชิกสภา ผู้แทนราษฎรและสมาชิกวุฒิสภา กฎหมายประกอบรัฐธรรมนูญว่าด้วยพรรคการเมือง กฎหมายประกอบรัฐธรรมนูญว่าด้วยการออกเสียงประชามติ หรือกฎหมายว่าด้วยการเลือกตั้งสมาชิกสภาท้องถิ่นหรือผู้บริหารท้องถิ่น

7. สั่งให้มีการเลือกตั้งใหม่หรือออกเสียงประชามติใหม่ในหน่วยเลือกตั้งใดหน่วยเลือกตั้งหนึ่งหรือทุกหน่วยเลือกตั้ง หรือสั่งให้มีการนับคะแนนใหม่ เมื่อมีหลักฐานอันควรเชื่อได้ว่าการเลือกตั้งหรือการออกเสียงประชามติในหน่วยเลือกตั้งนั้น ๆ มิได้เป็นไปโดยสุจริตและเที่ยงธรรม ทั้งนี้ ตามหลักเกณฑ์และวิธีพิจารณาที่คณะกรรมการการเลือกตั้งกำหนด

8. ประกาศผลการเลือกตั้งหรือการออกเสียงประชามติ

9. ดำเนินการหรือประสานงานกับหน่วยราชการ ราชการส่วนท้องถิ่น รัฐวิสาหกิจ หรือหน่วยงานอื่นของรัฐ หรือสนับสนุนองค์การเอกชนในการให้การศึกษาแก่ประชาชนเกี่ยวกับการปกครองระบอบประชาธิปไตยอันมีพระมหากษัตริย์ทรงเป็นประมุข

10. จัดทำรายงานผลการปฏิบัติงานประจำปีและข้อสังเกตเสนอต่อรัฐสภา

11. ดำเนินการอื่นตามที่พระราชบัญญัติประกอบรัฐธรรมนูญนี้ กฎหมายประกอบรัฐธรรมนูญอื่น หรือกฎหมายอื่นกำหนดให้เป็นอำนาจหน้าที่ของคณะกรรมการการเลือกตั้ง

คณะกรรมการการเลือกตั้งมีอำนาจแต่งตั้งคณะกรรมการการเลือกตั้งประจำจังหวัด ผู้อำนวยการการเลือกตั้งประจำจังหวัด บุคคล คณะบุคคลหรือผู้แทนองค์การเอกชน เพื่อปฏิบัติหน้าที่ตามที่คณะกรรมการการเลือกตั้งมอบหมายได้

บทที่ 4
ปัญหาการทุจริตการเลือกตั้ง

ปัญหาการทุจริตการเลือกตั้งโดยเฉพาะการซื้อสิทธิขายเสียงในการเลือกตั้งเป็นปัญหาที่นับจะทวีความรุนแรงมากขึ้นในระบบการเลือกตั้งของไทย จนอาจกล่าวได้ว่า กำลังจะกลายเป็นวัฒนธรรมหรือค่านิยมทางการเมืองที่ถูกต้องทั้งการเลือกตั้งระดับชาติและการเลือกตั้งระดับท้องถิ่น ตามพระราชบัญญัติการเลือกตั้งรับทราบได้ว่า มีการทุจริตการเลือกตั้งด้วยวิธีการต่าง ๆ และมีเรื่องร้องเรียนและคัดค้านการเลือกตั้งเข้าสู่การพิจารณาของคณะกรรมการการเลือกตั้งเป็นจำนวนมาก การทำผิดเลือกตั้งหมายถึงกิจกรรมทุกอย่างที่นำไปสู่การละเมิด "สนามแข่งขันที่ยุติธรรม" อันเป็นอุดมการณ์ของการเลือกตั้งรวมถึงกิจกรรมต่าง ๆ ระหว่างการหาเสียงเช่นการใช้สิทธินาเงินของรัฐไปใช้ในทางมิชอบและยังมีการกระทำผิดต่าง ๆ ในวันเลือกตั้ง เช่น การขัดขวางการลงคะแนน การใช้วิธีหย่อนบัตรแทนและการกดดันเจ้าหน้าที่หน่วยเลือกตั้งให้ร่วมทุจริตหรือทาเป็นไม่รู้ไม่เห็นการทุจริต

ผู้ที่ได้ประโยชน์จากการโกงการเลือกตั้งคือ ผู้สมัครที่ได้รับเลือกตั้งโดยการทุจริตรวมถึงผู้ที่อยู่ในภาครัฐและเอกชนที่ได้รับประโยชน์บางประการจากความสำเร็จของผู้สมัครเหล่านี้ สำหรับผู้ที่สูญเสียคือ ผู้สมัครที่ถูกแย่งที่นั่งด้วยวิธีโกงการเลือกตั้งรวมถึงผู้มีสิทธิเลือกตั้งในสนามเลือกตั้งผู้สมัครแต่ละคนไม่ได้มีโอกาสเท่ากันในการทุจริตการเลือกตั้งพรรคการเมืองและนักการเมืองที่กำลังดำรงตำแหน่งจะอยู่ในฐานะที่ได้เปรียบกว่าผู้ที่ไม่ได้ดำรงตำแหน่ง (แม้ว่าการกระทำต่าง ๆ อย่างเช่น การป้ายสีคู่แข่งนั้นผู้ที่ไม่ได้ดำรงตำแหน่งจะสามารถทำได้เช่นเดียวกันก็ตาม) จึงเป็นที่เข้าใจได้ว่าการทุจริตเลือกตั้งส่วนใหญ่แล้วจะเกิดจากนักการเมืองที่ดำรงตำแหน่งในรัฐบาล (โดยไม่จำเป็นหรือว่าเป็นแต่ได้เฉพาะกับผู้ที่ดำรงตำแหน่งที่เกี่ยวกับการเลือกตั้ง) โดยสามารถทุจริตได้โดยตรงหรือด้วยการกดดันผู้ดำเนินการเลือกตั้งหรือกับผู้ที่ปฏิบัติหน้าที่ในตำแหน่งอื่นในระดับต่าง ๆ

4.1 รูปแบบการทุจริตการเลือกตั้ง

รูปแบบการทุจริตเลือกตั้งที่ปรากฏในการเลือกตั้งของไทยทั้งการเลือกตั้งระดับชาติและการเลือกตั้งระดับท้องถิ่นมีหลายรูปแบบทั้งที่เกิดจากผู้สมัครรับเลือกตั้งประชาชนและเจ้าหน้าที่ของรัฐที่มีส่วนเกี่ยวข้องกับการเลือกตั้งและเจ้าพนักงานที่ได้รับแต่งตั้งให้ปฏิบัติหน้าที่ในวัน

เลือกตั้งได้แก่คณะกรรมการประจำหน่วยเลือกตั้งและคณะกรรมการนับคะแนนเลือกตั้งซึ่งสรุปรูปแบบการทุจริตการเลือกตั้งได้เป็น 3 กลุ่มใหญ่ ๆ ดังนี้

4.1.1 การใช้เงินหรือสิ่งของ (Vote buying or Vote buying in kind)

การซื้อเสียงเลือกตั้งเป็นการหาเสียงเลือกตั้งด้วยวิธีให้เสนอให้เงินสิ่งของหรือสัญญาว่าจะให้เงินหรือสิ่งของหลังการเลือกตั้งเสร็จสิ้นแล้วจำนวนเงินที่ใช้ในการซื้อเสียงเลือกตั้งจะเพิ่มขึ้นตามสภาวะทางเศรษฐกิจสังคมปัจจุบันการซื้อเสียงเลือกตั้งได้พัฒนาไปสู่การควบคุมคะแนนในระดับจุลภาคโดยหัวคะแนนที่รับเงินจากผู้สมัครรับเลือกตั้งจะต้องให้หลักประกันว่าผู้สมัครรับเลือกตั้งผู้จ่ายเงินซื้อเสียงเลือกตั้งจะได้รับคะแนนเสียงเลือกตั้งในหน่วยเลือกตั้งที่รับผิดชอบเท่าใดการทุจริตการเลือกตั้งด้วยวิธีให้เงินหรือสิ่งของเป็นเรื่องที่มีการร้องคัดค้านมากที่สุดในการเลือกตั้งทุกระดับของไทย

การซื้อบัตรประจำตัวประชาชนในเขตเลือกตั้งเป็นการกว้านซื้อบัตรประจำตัวประชาชนเพื่อทำลายฐานคะแนนเสียงเลือกตั้งของผู้สมัครรับเลือกตั้งคู่แข่งเพราะทำให้ผู้มีสิทธิเลือกตั้งไม่สามารถไปใช้สิทธิเลือกตั้งได้เนื่องจากไม่มีบัตรประจำตัวประชาชนไปแสดงตนเพื่อใช้สิทธิลงคะแนนเสียงเลือกตั้งอีกทั้งบัตรประจำตัวประชาชนอาจถูกนำไปใช้ในการทุจริตการเลือกตั้งโดยการเวียนเทียนลงคะแนนเลือกตั้ง

การซื้อกรรมการประจำหน่วยเลือกตั้งหรือกรรมการนับคะแนนเลือกตั้งเพื่ออำนวยความสะดวกในการทุจริตการลงคะแนนและการนับคะแนนเลือกตั้งเริ่มตั้งแต่การช่วยตรวจสอบรายชื่อผู้มีสิทธิลงคะแนนในบัญชีรายชื่อผู้มาใช้สิทธิเลือกตั้งการชี้นำให้ผู้ใช้สิทธิเลือกตั้งกากบาทลงคะแนนเลือกผู้สมัครรับเลือกตั้งคนใดคนหนึ่งหากคณะกรรมการประจำหน่วยเลือกตั้งร่วมกับผู้สมัครรับเลือกตั้งและหัวคะแนนของสมัครรับเลือกตั้งกระทำการทุจริตในการลงคะแนนเลือกตั้งหลายครั้งหรือลงคะแนนเลือกตั้งแทนผู้ที่ไม่มาลงคะแนนเลือกตั้งก็สามารถกระทำได้

การทุจริตในการทำบัญชีรายชื่อผู้มีสิทธิเลือกตั้งเป็นการที่ผู้ทุจริตร่วมมือกับพนักงานทะเบียนโดยการย้ายชื่อบุคคลเข้ามาอยู่ในทะเบียนบ้านก่อนมีการเลือกตั้งไม่น้อยกว่าหนึ่งปีนับถึงวันเลือกตั้งหรือทำบัญชีรายชื่อผู้มีสิทธิเลือกตั้งให้มีชื่อผู้มีสิทธิเลือกตั้งมากกว่าหนึ่งหน่วยเลือกตั้ง

การหาเสียงเลือกตั้งด้วยวิธีหลอกลวงผู้มีสิทธิเลือกตั้งเป็นการหาเสียงเลือกตั้งในลักษณะโฆษณาชวนเชื่อว่าผู้มีสิทธิเลือกตั้งเป็นผู้มีความรู้ความสามารถชอบช่วยเหลือสังคมหรือกระทำประโยชน์ให้สาธารณะมาโดยตลอดซึ่งไม่เป็นความจริงรวมทั้งการหลอกลวงเกี่ยวกับคุณสมบัติของผู้สมัครรับเลือกตั้งว่าจบการศึกษาระดับปริญญาโทหรือปริญญาเอกทั้งที่อยู่ระหว่าง

การศึกษาหรือหลอกลวงโดยอ้างว่าเป็นผู้สนับสนุนงบประมาณโครงการก่อสร้างในเขตพื้นที่เลือกตั้งทั้งที่เป็นการจัดทำโครงการโดยใช้งบประมาณแผ่นดิน

แจกเงินซื้อเสียงรายหัว – กลุ่ม เป็นปฏิบัติการขั้นสุดยอด (classic) โดยหัวคะแนนนำไปแจกจ่ายให้ประชาชนก่อนวันเลือกตั้ง ราคาค่าหัวขึ้นอยู่กับพื้นที่และองค์กร เช่น อบต. หรือเทศบาลตำบล อาจแจกจ่ายหัวละ ๑๐๐-๕๐๐ บาท เทศบาลใหญ่อาจมีราคาหัวสูงถึง ๑,๐๐๐ - ๒,๐๐๐ บาท ส่วนรายกลุ่มนั้นประมาณกลุ่มละ ๒๐,๐๐๐ - ๓๐,๐๐๐ บาท (กลุ่มแม่บ้าน กลุ่มอาชีพ กลุ่มเยาวชน) ปัจจุบันหัวคะแนน ๑ คน จะรับผิดชอบจ่ายเงินให้ผู้มีสิทธิเลือกตั้งที่รู้จักคุ้นเคยและไว้ใจได้ประมาณ ๒๐ - ๕๐ คน เป็นการจ่ายเงินเฉพาะกลุ่มแบบหวังผล ส่วนการจ่ายเงินแบบปูพรมให้แก่ทุกคนปัจจุบันเหลือน้อยเนื่องจากเสี่ยงที่จะถูกร้องคัดค้าน

แจกเหล้า/เบียร์/น้ำแข็ง/เครื่องดื่ม วิธีนี้มักให้คนอื่นนำไปให้เจ้าภาพในงานประเพณีต่าง ๆ เช่น งานบวช งานแต่งงาน งานขึ้นบ้านใหม่ งานศพ และมีการแจกในงานเทศกาล เช่น สงกรานต์ บุญบั้งไฟ บุญกฐิน บุญผ้าป่า รวมถึง งานแข่งขันกีฬา และวงเหล้าในชุมชน ซึ่งจะเป็นที่รู้กันเองในชุมชนว่าใครเป็นคนเอาเหล้า/เบียร์/น้ำแข็ง/เครื่องดื่มมาช่วยในงาน ซึ่งคนดังกล่าวก็จะได้รับความชื่นชมจากประชาชนและส่งผลต่อการเลือกตั้ง

แจกเนื้อวัว-หมู/จัดเลี้ยงหมูกระทะ วิธีนี้ส่วนใหญ่จะเป็นหัวคะแนนหรือบุคคลใกล้ชิดผู้สมัครที่เป็นผู้ดำเนินการให้โดยซื้อวัว หรือหมูมาแล้วทำการฆ่าวัน หมู แบ่งออกเป็นส่วน (แบ่งพูด) เป็นกองๆ แจกจ่ายให้ประชาชนในหมู่บ้านหรือชุมชนฟรี หรือขายในราคาถูก วิธีนี้น่าจะเลียนแบบมาจากการเลือกตั้งผู้ใหญ่บ้าน กำนันในสมัยก่อน ปัจจุบันพบเห็นกันมากขึ้นคือ ผู้สมัครจะจ้างร้านหมูกระทะ(ร้านเนื้อย่าง ร้านจิ้มจุ่ม ร้านสุกี้) ให้นำชุดเนื้อย่าง หมูกระทะ สุกี้ ไปลงให้ประชาชนในคุ้มหรือชุมชนได้กินกัน โดยรู้กันเองในกลุ่มว่าได้รับการสนับสนุนจากผู้สมัครคนใด

จ้างเป็นผู้ช่วยหาเสียง/ติดป้าย/แจกเอกสาร เป็นวิธีการดูเหมือนจะไม่น่าจะมีผลต่อการเลือกตั้ง แต่จริงๆ เป็นไม้เด็ดอีกอย่างหนึ่งที่นำมาใช้ เพราะการจ้างแรงงานดังกล่าว มีการกระจายการจ้างงานจ้างคน เช่น จ้างติดป้ายหรือแจกใบปลิวหาเสียงหมู่บ้านละ ๒๐ คน ๆ ละ ๑๕๐ บาทต่อวัน ซึ่งกลุ่มคนที่ถูกจ้างพร้อมด้วยบุตร ภรรยาและญาติพี่น้องก็จะเทคะแนนให้ผู้จ้าง เป็นการซื้อเสียงทางอ้อม เพื่อหลีกเลี่ยงกฎหมาย

ซื้อผู้นำ/แกนนำในท้องถิ่น มีการจ่ายเงินให้แก่ผู้นำหมู่บ้าน ชุมชน ผู้มีบทบาททางความคิด อาทิ กำนัน ผู้ใหญ่บ้าน หัวหน้าคุ้ม อสม. ตำรวจบ้าน อปพร. ให้ค่าใช้จ่ายเป็นก้อนเพื่อเป็นฐานเสียงของตน โดยให้ช่วยแนะนำบอกต่อหรือเป็นตัวแทนผู้สมัครเสียเลย ซึ่งมีผลอย่างสูงเนื่องจากคนเหล่านี้มีบารมีและฐานเสียงส่วนตัวอยู่พอสมควร

ซื้อผู้แข่งขันไม่ให้ลงแข่ง/ไม่ให้ร้องคัดค้าน ก่อนสมัครรับเลือกตั้งจะมีการตรวจสอบว่าใครจะสมัครบ้าง ถ้ามีผู้เสนอตัวสมัครที่อาจทำตนให้แพ้การเลือกตั้งได้ ก็จะมีการไปเจรจาจ่ายเงินก้อนใหญ่เพื่อตัดคู่แข่ง ซึ่งลงทุนที่เดียวไม่ต้องลำบาก ราคาจ่ายก็แล้วแต่ตำแหน่งหรือพื้นที่ จากหลักหมื่นถึงหลักล้านก็มี อีกอย่างหนึ่งที่กำลังปรากฏในขณะนี้คือ ผู้สมัครที่ชนะการเลือกตั้งจะไปเจรจากับผู้ที่แพ้การเลือกตั้งโดยยอมจ่ายเงินให้จำนวนหนึ่งเพื่อไม่ให้ผู้สมัครที่แพ้การเลือกตั้งร้องคัดค้านผลการเลือกตั้ง ในกรณีนี้บางแห่งมีการตกลงกันตั้งแต่ช่วงการหาเสียงว่าให้ทุกคนใช้ยุทธวิธีหาเสียงได้ทุกรูปแบบโดยไม่ต้องร้องคัดค้านกัน

พาเที่ยว/ดูงาน วิธีการนี้ส่วนใหญ่มาจากนักการเมืองที่เป็นผู้บริหารเก่าใช้งบประมาณหลวงขององค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น เพื่อจัดโครงการศึกษาดูงานนอกพื้นที่ให้แก่กลุ่มแม่บ้าน กลุ่มอาชีพ กลุ่มผู้สูงอายุ กลุ่มเยาวชน แต่จริง ๆ แล้วไปเที่ยวทะเล ภูเขา รีสอร์ทหรือล่องแก่ง กินเหล้าเมาสำราญ กินฟรีเที่ยวฟรี นอกจากนี้ยังแถมเงินสด ๆ ติดไม้ติดมือให้ด้วย ส่วนใหญ่จะจัดในช่วงที่ใกล้ครบวาระการดำรงตำแหน่งของผู้บริหารท้องถิ่น

แจกเสื้อผ้าในการเลือกตั้ง การแจกเสื้อผ้าที่ปรากฏจะมีอยู่ ๒ รูปแบบ คือ แจกเสื้อผ้าให้กับประชาชนทั่วไปเพื่อหวังคะแนนเสียงเลือกตั้ง ซึ่งผิดกฎหมายเลือกตั้ง กับการแจกเสื้อกลุ่ม (เสื้อทีม) ให้กับผู้สมัครกลุ่มเดียวกันและกลุ่มผู้ช่วยหาเสียงซึ่งถือเป็นสิ่งของ หรือทรัพย์สินที่ผู้สมัครสามารถแจกจ่ายได้(เฉพาะผู้ช่วยหาเสียง) โดยถือเป็นค่าใช้จ่ายในการหาเสียง แต่ต้องให้คณะกรรมการการเลือกตั้งประจำจังหวัดกำหนดว่าจะมีผู้ช่วยหาเสียงได้จำนวนเท่าใด แต่ก็มีผู้สมัครหลายคนหาวิธีเลี่ยง เช่น แจกเกินจำนวนที่ กกต.จว. กำหนด แจกก่อน ๖๐ วัน ก่อนครบวาระ แจกโดยไม่ระบุชื่อหรือหมายเลขของผู้สมัครแต่เป็นที่รู้จักกันว่าเสื้อของใคร

พิมพ์ผลงานเก่าโชว์ วิธีการนี้ส่วนใหญ่จะเป็นการกระทำของผู้บริหารท้องถิ่นกับทีมงานที่ใกล้ครบวาระแล้วจะสมัครใหม่โดยการใช้งบประมาณหลวง (งบของท้องถิ่นในรูปแบบของโครงการหรือแผนงาน) พิมพ์เล่มรวมผลงานเก่า ๔ ปี หรือ ๘ ปี หรือ ๑๐ ปี ย้อนหลัง (แล้วแต่จะทำ) หรือพิมพ์ปฏิทินของเทศบาล/อบต. โดยมีรูปภาพของตนเองและหรือผลงานเก่าที่เคยทำมา (เฉพาะที่ดี ๆ เด่น ๆ) เพื่อให้ประชาชนเห็นเป็นที่ประจักษ์ชัดแล้วนำเอาเอกสารรวมผลงานหรือปฏิทินไปแจกจ่ายให้ประชาชนฟรีหวังสร้างคะแนนนิยม บางครั้งมีการจัดทำป้ายขนาดใหญ่ที่มีภาพของผู้บริหารท้องถิ่นไปติดตั้งตามสถานที่ต่าง ๆ เช่น ป้ายสวัสดีปีใหม่ ป้ายแสดงความยินดีในวาระต่างๆ ป้ายประชาสัมพันธ์ของท้องถิ่น

4.1.2 การใส่ร้ายป้ายสีหรือใช้อิทธิพล

การทำลายหรือเก็บป้ายหาเสียงเลือกตั้งของผู้สมัครรับเลือกตั้งคู่แข่งทำให้ประชาชนไม่พบเห็นป้ายหาเสียงของผู้สมัครรับเลือกตั้งและหมายเลขของผู้สมัคร โดยเฉพาะผู้สมัครรับเลือกตั้งที่ลงสมัครรับเลือกตั้งเป็นครั้งแรกและมิใช่บุคคลมีชื่อเสียงในพื้นที่เลือกตั้งมาก่อน

การข่มขู่ทำร้ายผู้สมัครหรือผู้ช่วยผู้สมัครรับเลือกตั้งฝ่ายตรงข้ามวิธีการดังกล่าวมีทั้งระดับไม่ร้ายแรง เช่น การโทรศัพท์ข่มขู่ให้ผู้สมัครรับเลือกตั้งถอนตัวหรือข่มขู่ผู้มีสิทธิเลือกตั้งให้งดสนับสนุนผู้สมัครรับเลือกตั้งส่วนวิธีการที่ร้ายแรงที่ปรากฏเป็นประจำในช่วงที่มีการหาเสียงเลือกตั้ง เช่น การขว้างระเบิดใส่บ้านผู้สมัครรับเลือกตั้งหรือลอบยิงผู้สมัครรับเลือกตั้งจนถึงแก่ความตายทั้งก่อนและหลังวันเลือกตั้ง

การหาเสียงเลือกตั้งด้วยวิธีใส่ร้ายผู้สมัครรับเลือกตั้งคู่แข่งเป็นการหาเสียงเลือกตั้งด้วยวิธีใส่ร้ายกันในเรื่องต่าง ๆ ที่ไม่เป็นความจริง เช่น โฆษณาหาเสียงเลือกตั้งว่าผู้สมัครคู่แข่งมีพฤติกรรมเกี่ยวข้องกับยาเสพติดให้โทษ ถูกตำรวจตรวจค้นบ้านเป็นนักเลงการพนัน ไม่มีความซื่อสัตย์ ฉ้อราษฎร์บังหลวง ทำให้ประชาชนเกิดความไม่มั่นใจว่าผู้สมัครรับเลือกตั้งที่ตั้งใจและคิดว่าจะลงคะแนนเลือกตั้งให้นั้นเป็นคนดีหรือไม่ และอาจทำให้เปลี่ยนใจไปลงคะแนนให้กับผู้สมัครรายอื่น

ใบปลิว/ปล่อยข่าวสกปรก วิธีการแบบนี้น้ำเน่าที่สุดแต่ก็ได้ผลไม่น้อย เป็นการปล่อยข่าวลือ ลวง ใส่ร้าย หรือแฉเบื้องหน้าเบื้องหลังคู่แข่งขัน บางทีก็โจมตีการทำงาน หรือการใส่ร้ายแบบไม่มีมูล (แบบหน้าด้าน ๆ) การโจมตีเรื่องส่วนตัว เช่น มีภรรยาหลายคน ชอบเที่ยว ชอบเล่นการพนัน ส่วนใหญ่จะพิมพ์แล้วถ่ายเอกสารโปรยตามถนน หรือวางในที่สาธารณะในช่วงกลางคืนหรือบางครั้งก็กระซิบผ่านตัวผู้นำพูดต่อไปเรื่อย ๆ

4.1.3 การทุจริตที่คณะกรรมการหรือเจ้าหน้าที่ของรัฐมีส่วนร่วม

การเวียนเทียนลงคะแนนเลือกตั้งเป็นการที่ผู้มีสิทธิเลือกตั้งไปใช้สิทธิเลือกตั้งของตนเองและใช้สิทธิเลือกตั้งให้ผู้อื่นซึ่งเป็นการกระทำที่ผิดกฎหมายเลือกตั้งการกระทำดังกล่าวเป็นการใช้หลักฐานปลอมในการแสดงตนเป็นผู้มีสิทธิเลือกตั้งเพื่อช่วยเหลือผู้สมัครรับเลือกตั้งคนใดคนหนึ่งการทุจริตการเลือกตั้งด้วยวิธีเวียนเทียนลงคะแนนจะเกิดขึ้นไม่ได้หากกรรมการประจำหน่วยเลือกตั้งตรวจสอบหลักฐานการแสดงตนของผู้มาใช้สิทธิเลือกตั้งอย่างรัดกุมรอบคอบ

พลร่มการทุจริตเลือกตั้งด้วยวิธีพลร่มเป็นกรณีที่บุคคลซึ่งไม่มีสิทธิเลือกตั้งในเขตเลือกตั้งนั้นไปใช้สิทธิเลือกตั้งแทนผู้อื่นโดยผิดกฎหมายซึ่งมักเกิดจากการรับจ้างจากผู้สมัครรับเลือกตั้งหรือผู้ช่วยเหลือผู้สมัครรับเลือกตั้งให้ไปแสดงตนว่าเป็นผู้มีสิทธิเลือกตั้งในชื่อของผู้มีสิทธิเลือกตั้งคนอื่นแล้วใช้สิทธิลงคะแนนเลือกตั้งให้กับผู้สมัครรับเลือกตั้งนั้น

ไพ่ไฟการทุจริตเลือกตั้งด้วยวิธีไพ่ไฟเป็นการที่ผู้มีสิทธิเลือกตั้งใช้บัตรเลือกตั้งปลอมหรือบัตรเลือกตั้งที่มีเครื่องหมายกากบาทหมายเลขผู้สมัครรับเลือกตั้งที่กากบาท นอกหน่วยเลือกตั้งโดยมิชอบด้วยกฎหมายเมื่อเข้าไปใช้สิทธิลงคะแนนเลือกตั้งก็นำบัตรเลือกตั้งดังกล่าวไปใส่รวมกับบัตรเลือกตั้งในหีบบัตรเลือกตั้ง

บัตรผีเป็นการที่ผู้มีสิทธิเลือกตั้งหรือผู้อื่นใดนำบัตรเลือกตั้งออกจากหน่วยเลือกตั้งได้ก่อนลงคะแนนเลือกตั้งหรือระหว่างลงคะแนนเลือกตั้งเพื่อทำการทุจริตด้วยวิธีต่าง ๆ เช่น ทำการปลอมแปลงบัตรเลือกตั้งเป็นจำนวนมากแล้วให้ผู้มีสิทธิเลือกตั้งที่เป็นผู้สนับสนุนกากบาทหมายเลขของผู้สมัครรับเลือกตั้งคู่แข่งคนสำคัญ ๆ ไว้ทุกคนแล้วนำบัตรเลือกตั้งปลอมแปลงดังกล่าวติดตัวไปในหน่วยเลือกตั้งเพื่อแสดงตนรับบัตรเลือกตั้งจริงจากเจ้าหน้าที่ประจำหน่วยเลือกตั้งแล้วบุคคลเหล่านี้จะสับเปลี่ยนบัตรเลือกตั้งจริงกับ “บัตรผี” โดยเอาบัตรเลือกตั้งจริงออกนอกหน่วยเลือกตั้งและหย่อน “บัตรผี” ลงในหีบบัตรเลือกตั้งเมื่อนำบัตรเลือกตั้งจริงออกนอกหน่วยเลือกตั้งแล้วก็จะทำการกากบาทหมายเลขของผู้สมัครรับเลือกตั้งที่ตนเองสนับสนุนแล้วหมุนเวียนให้ผู้มีสิทธิออกเสียงเลือกตั้งคนอื่น ๆ ที่ถูก “ซื้อตัว” โดยกระทำวิธีเดียวกันนี้เรื่อยไปจนหมดเวลาการลงคะแนนเสียงเลือกตั้ง

การทุจริตการเลือกตั้งในลักษณะที่กล่าวมาข้างตนนั้นมีลักษณะที่ต้องมีการร่วมมือกันระหว่างผู้ลงสมัครรับเลือกตั้งและเจ้าหน้าที่ของรัฐที่ทำหน้าที่กรรมการการเลือกตั้งที่ปฏิบัติการเลือกตั้งในพื้นที่เพราะการทุจริตอันเกี่ยวกับบัญชีรายชื่อของผู้มีสิทธิลงคะแนนเสียงเลือกตั้ง การทุจริตอันเกี่ยวกับบัตรเลือกตั้ง การทุจริตอันเกิดขึ้นภายในหน่วยลงคะแนน รวมถึงการทุจริตขณะมีการนับคะแนนการเลือกตั้ง ต้องอาศัยการรู้เห็นของเจ้าหน้าที่ผู้ปฏิบัติหน้าที่ในการเป็นกรรมการประจำหน่วยเลือกตั้งทั้งสิ้น โดยจะเห็นได้จากข้อมูลจากสื่อสารมวลชนในช่วงการเลือกตั้ง ตัวอย่างเช่น

“วันที่ 09 พฤษภาคม พ.ศ.2554 ข่าวสดออนไลน์ **กกต. แฉ ขรก. ชั้นผู้ใหญ่วางตัวไม่เป็นกลาง รับหนักใจการทุจริตเลือกตั้งล่วงหน้า**

เมื่อวันที่ 9 พ.ค. ที่สำนักงานคณะกรรมการการเลือกตั้ง (กกต.) นายสมชัย จึงประเสริฐ กกต. ด้านกิจการสืบสวนสอบสวนและวินิจฉัย กล่าวถึงการตั้งศูนย์ปฏิบัติการการเลือกตั้งขึ้นมา ซึ่งมีทั้งส่วนกลาง และส่วนจังหวัด โดยได้รับรายงานเรื่องการทุจริต ทั้งในส่วนของข้าราชการชั้นผู้ใหญ่ กำนัน ผู้ใหญ่บ้านมีการจัดการประชุมช่วยผู้สมัครในการหาเสียง แต่ขณะนี้ยังไม่มีกฎหมายเลือกตั้ง ก็อาจนำไปสู่ปัญหาการซื้อเสียงล่วงหน้าได้ ซึ่ง กกต. รู้สึกหนักใจในเรื่องดังกล่าวเป็นอย่างมาก แต่ กกต. ก็ไม่สามารถเข้าไปจัดการได้ แต่ขณะเดียวกัน กกต. ด้านสืบสวนสอบสวนก็กำลังพิจารณาหาแนวทางในการแก้ปัญหานี้

“ผู้ใหญ่ที่มีพฤติการณ์วางตัวไม่เป็นกลาง ช่วยเหลือพรรคการเมืองหนึ่ง พรรคการเมืองใด ก็เป็นสิ่งที่ไม่เหมาะสม ซึ่งข้าราชการควรจะวางตัวเป็นกลาง ก็ได้รับรายงานว่าในหลายจังหวัดที่ผู้ใหญ่ลงไปช่วยหาเสียงให้พรรคการเมืองหนึ่ง พรรคการเมืองใด ผู้สมัครคนหนึ่ง คนใดแล้ว ก็อยากฝากไปยังผู้ใหญ่ในบ้านเมืองว่าเป็นผู้ใหญ่แล้วก็ควรวางตัวให้ดี เพื่อสร้างวัฒนธรรม

ของการเมือง การปกครองของประเทศเรา เพราะหากผู้สมัครมีความผิด ข้าราชการเหล่านั้น ก็จะมีความผิดตามไปด้วยทั้งวินัย และอาญา ทั้งนี้ ยืนยันว่า กกต. จะให้ใบเหลืองใบแดงทันที ก่อจะมีการรับรองออกมา เพื่อไม่ให้ผู้สมัครที่กระทำผิด มีโอกาสไปโหวตเลือกผู้บริหารประเทศ" กกต. ด้านสืบสวนสอบสวน กล่าวเมื่อถามว่าในเบื้องต้นจะจัดการแก้ไขปัญหาดังกล่าวได้หรือไม่ นายสมชัย กล่าวว่า แม้จะยังไม่มีกฎหมายเลือกตั้ง แต่ กกต. สามารถรวบรวมข้อมูลหลักฐานไว้ประกอบการพิจารณา เมื่อมีการร้องเรียนคัดค้านขึ้นมาในขณะที่มี พ.ร.ฎ. ยุบสภา และ พ.ร.ฎ. เลือกตั้ง เพราะอาจเข้าข่ายความผิดตามกฎหมายประกอบพรรคการเมือง ตามมาตรา 94 และ 95 หรือไม่ ทั้งนี้ อาจนำไปสู่การยุบพรรคได้ ซึ่งกำลังอยู่ในระหว่างการศึกษา "กรรมการการเลือกตั้ง ฝ่ายสืบสวนสอบสวนและวินิจฉัย ระบุ มีข้าราชการชั้นผู้ใหญ่ช่วยเหลือผู้สมัคร ส.ส. ยืนยันจะตัดสิทธิ์ก่อนรับรองผลเลือกตั้ง

สำนักงานคณะกรรมการการเลือกตั้ง (กกต.) ประชุมชี้แจงรายละเอียดหลักการ วิธีการ และการปฏิบัติตามระเบียบคณะกรรมการการเลือกตั้ง ว่าด้วยการสืบสวนสอบสวน และวินิจฉัยชี้ขาด พ.ศ.2554 ซึ่งนายสมชัย จึงประเสริฐ กรรมการการเลือกตั้ง ฝ่ายสืบสวนสอบสวนและวินิจฉัย เป็นประธาน โดยกล่าวว่า ขณะนี้ผู้สมัครหลายพื้นที่ เริ่มมีการซื้อเสียงล่วงหน้า ก่อนมีพระราชกฤษฎีกายุบสภา เพื่อหลีกเลี่ยงการกระทำผิดกฎหมายเลือกตั้ง ซึ่งแม้ กกต. จะไม่สามารถเอาผิดได้ แต่ได้รวบรวมพยานหลักฐาน เพื่อตรวจสอบว่าสามารถเอาผิดตาม พ.ร.บ. พรรคการเมือง ได้หรือไม่ ซึ่งหากผิดจริงจะมีผลถึงขั้นยุบพรรคการเมืองตามมาตรา 94 และ 95

ซึ่งขณะนี้ ได้รับรายงานว่ามีข้าราชการชั้นผู้ใหญ่วางตัวไม่เป็นกลาง เรียกกำนันผู้ใหญ่บ้าน ช่วยผู้สมัครหาเสียงเลือกตั้ง ซึ่งเป็นเรื่องที่น่าหนักใจ และขอให้หยุดพฤติกรรมดังกล่าว เพื่อสร้างวัฒนธรรมที่ดี และหากผู้สมัครมีความผิด ข้าราชการเหล่านั้น จะมีความผิดทั้งวินัยและอาญา ทั้งนี้ ยืนยันว่า กกต. จะให้ใบเหลืองใบแดงทันที ก่อนรับรองผล เพื่อไม่ให้ผู้สมัครที่กระทำผิดเข้าไปลงคะแนนเลือกผู้บริหารประเทศ

นายสมชัย ยังกล่าวถึงการทุจริตเลือกตั้งในปัจจุบันว่า มีรูปแบบใหม่มากขึ้น และเป็นการทุจริตแบบใต้ดิน ทำให้ภาพการแข่งขันบนดินมองดูไม่รุนแรงเท่าที่ควร กกต. จำเป็นต้องปรับปรุงสำนักงานสืบสวนสอบสวน เพื่อให้รับมือได้ทัน ส่วนการจัดพิมพ์บัตรเลือกตั้ง มีการตั้งกรรมการตรวจสอบทุจริตอยู่แล้ว

นายสุทธิพล ทวีชัยการ เลขาธิการ กกต. ได้ประชุมคณะทำงาน เพื่อเตรียมการรับสมัคร ส.ส. แบบบัญชีรายชื่อ โดยมีผู้แทนผู้บัญชาการตำรวจแห่งชาติ ปลัดกรุงเทพมหานคร และหน่วยงานที่เกี่ยวข้อง โดยจะเปิดรับสมัครที่ศูนย์เยาวชนแห่งชาติไทยญี่ปุ่นดินแดง ก่อนการรับ

สมัคร ส.ส. แบบแบ่งเขต ซึ่งกฎหมายกำหนดให้รับสมัคร ส.ส.แบบแบ่งเขตภายใน 20 วัน นับตั้งแต่มีพระราชกฤษฎีกากำหนดวันเลือก”

ศึกชิง อบจ. ชลบุรี วุ่น

โวยผลการเลือกตั้งไม่โปร่งใส มีหลักฐานการแก้ไขตัวเลขสรุปรายงานผลคะแนนตัวเลขหายนับหมื่นใน 3 อำเภอ เรียกร้องให้มีการเลือกตั้งใหม่นายประมวล เอมเปีย ผู้สมัครรับเลือกตั้งนายกองค์การบริหารส่วนจังหวัด (อบจ.) ชลบุรี ของพรรคประชาธิปัตย์ เปิดเผยหลังการประกาศคะแนนเลือกตั้งนายก อบจ. ชลบุรี ว่า ได้ตรวจสอบการนับคะแนนในอำเภอต่าง ๆ ในการเลือกตั้งเมื่อวันที่ 8 ก.ค. พบว่า ผลการรวมคะแนนมีปัญหาผิดสังเกตอย่างน้อย 3 อำเภอที่ชัดเจน คือ ในแบบสรุปการใช้สิทธิ์ลงคะแนนที่ลงนามโดยนายชุมพล ชิตวิเศษ ผอ.เลือกตั้งประจำ อบจ. ชลบุรี ในส่วนของ อ.เกาะจันทร์ ระบุผู้มีสิทธิ์เลือกตั้ง 26,024 คน ผู้ที่มาแสดงตนขอรับบัตรเลือกตั้ง 24,144 คน ตรงกับบัตรเลือกตั้งที่ใช้ลงคะแนน พบเป็นบัตรดี 13,139 ใบ บัตรเสีย 825 ใบ บัตรไม่ประสงค์ลงคะแนน 476 ใบ เมื่อรวมกันได้ 14,440 ใบ จึงเกิดคำถามว่ายอดบัตรหายไปไหนกว่า 9,704 คะแนน

ต่อมาได้มีการแก้ไขใบรายงานคะแนนของคณะกรรมการเลือกตั้งกลาง (กกต.) ในส่วนของ อ.เกาะจันทร์ มีการปรับเปลี่ยนตัวเลขให้สอดคล้อง แก้เป็นยอดผู้มีสิทธิ์เลือกตั้ง 26,024 คน ยอดผู้มาแสดงตนรับบัตร 14,144 ใบ ซึ่งตรงกับจำนวนบัตรที่ไปใช้สิทธิ์ เป็นบัตรดี 13,139 ใบ แก้จำนวนบัตรเสียจาก 825 ใบ เป็น 529 ใบ ไม่ประสงค์ลงคะแนน 476 ใบ สังเกตได้ว่ามีการปรับลดผู้มีสิทธิ์เลือกตั้งลงไปถึงหมื่นคน หากจะอ้างว่านับผิดก็ไม่ควรผิดถึง 9 พันกว่าคน

นายประมวลกล่าวว่า การรายงานผลคะแนนในเขต อ.เมืองฯ ก็ไม่ชอบมาพากล มีการระบุยอดผู้มีสิทธิ์เลือกตั้ง 223,227 คน มีผู้มาแสดงตนขอรับบัตร 103,037 ใบ ซึ่งตรงกับจำนวนบัตรที่ไปใช้สิทธิ์ แต่เมื่อนับคะแนนมีบัตรดี 92,118 ใบ บัตรเสีย 8,046 ใบ ไม่ประสงค์ลงคะแนน 5,873 ใบ แต่เมื่อรวมยอดทั้งหมดกลับได้ 106,037 ใบ มีบัตรที่เกินจากที่ไปขอรับถึง 3 พันใบ เป็นไปได้อย่างไร

ส่วนที่ อ.พานทอง ก็ปรากฏว่า จำนวนผู้มาใช้สิทธิ์เลือกตั้งสมาชิก อบจ. มากกว่าผู้มาใช้สิทธิ์เลือกนายก อบจ. พันกว่าคน ซึ่งสวนทางกับข้อเท็จจริง เพราะเป็นไปไม่ได้เลย เนื่องจากเขตเลือกตั้งของนายก อบจ. เป็นเขตจังหวัด แต่เขตเลือกตั้งของสมาชิก อบจ. เป็นเขตอำเภอ ยอดผู้มาใช้สิทธิ์ควรจะน้อยกว่า แต่กลับมากกว่า จึงทำเรื่องร้องเรียน กกต. จังหวัด กกต. กลาง ขอคัดค้านและขอให้มีการเลือกตั้งใหม่เพื่อให้เกิดการสุจริตยุติธรรมและโปร่งใส ไปจนถึง พฤติการณ์ จนท. ที่ไม่เป็นกลาง

“ผู้สมัคร ส.ส.จากพรรคเพื่อไทย และชาติพัฒนาเพื่อแผ่นดิน ร่วมกันตั้งโต๊ะแถลงข่าว โวยข้าราชการชั้นผู้ใหญ่ในจังหวัดนครราชสีมา กลั่นแกล้ง และวางตัวไม่เป็นกลาง

ร้อยตรีหญิงระนองรักษ์ สุวรรณฉวี ผู้สมัคร ส.ส.ระบบบัญชีรายชื่อ พรรคชาติพัฒนาเพื่อแผ่นดิน นายพลพีร์ สุวรรณฉวี ผู้สมัคร ส.ส.เขต 9 และ นางสาวสุธาสินี ศิริโภคานนท์ ผู้สมัคร ส.ส.เขต 4 พรรคชาติพัฒนาเพื่อแผ่นดิน พร้อมด้วย นายช้าย ผลกระโทก ผู้สมัคร ส.ส.เขต 10 และ นายรัชตะ ด่านกุล ผู้สมัคร ส.ส.เขต 15 พรรคเพื่อไทย ได้ร่วมกันตั้งโต๊ะแถลงข่าวต่อสื่อมวลชน ว่าถูกข้าราชการชั้นผู้ใหญ่ของจังหวัดนครราชสีมา ทั้งข้าราชการพลเรือน และข้าราชการตำรวจ วางตัวไม่เป็นกลางในการเลือกตั้ง และกลั้นแกล้งผู้สมัคร ส.ส.ของทั้ง 2 พรรค ในระหว่างการหาเสียงเลือกตั้ง ด้วยวิธีส่งคนไปข่มขู่ชาวบ้านที่ไปฟังการปราศรัยหาเสียงของผู้สมัคร รวมไปถึงการเรียกผู้นำชุมชน กำนัน ผู้ใหญ่บ้าน ไปเกลี้ยกล่อมให้ช่วยเลือกผู้สมัครของพรรคการเมืองหนึ่ง และยังมีการเก็บรวบรวมบัตรประชาชนของชาวบ้าน เพื่อไม่ให้พี่น้องประชาชนออกไปใช้สิทธิ์เลือกตั้งด้วย ทั้งนี้ผู้สมัคร ส.ส.ที่ร่วมแถลงทั้งหมด ได้เรียกร้องให้ข้าราชการผู้ใหญ่ทุกระดับ รวมไปถึงเจ้าหน้าที่ตำรวจทุกนายในพื้นที่จังหวัดนครราชสีมา ควรต้องวางตัวเป็นกลางในการเลือกตั้ง

นอกจากนี้การที่ผู้สมัคร ส.ส.ของพรรคชาติพัฒนาเพื่อแผ่นดิน ยังระบุว่า ได้ส่งคืนเจ้าหน้าที่ตำรวจที่เคยร้องขอให้มาดูแลความปลอดภัยในระหว่างหาเสียงเลือกตั้งกลับไปให้ต้นสังกัดแล้ว เนื่องจากไม่ไว้ใจ และเชื่อว่าตำรวจที่ส่งมาให้นั้นวางตัวไม่เป็นกลางเช่นกัน”

กรณี ร้องเรียนการเลือกตั้ง ส.ส. เขต 1 กาญจนบุรี

ขอร้องเรียนการเลือกตั้งสมาชิกสภาผู้แทนราษฎร เขตเลือกตั้งที่ 1 จังหวัดกาญจนบุรี ซึ่งมีขึ้นในวันที่ 3 กรกฎาคม 2554 ว่ามิได้เป็นไปโดยสุจริตและเที่ยงธรรม กล่าวคือ หน่วยเลือกตั้งที่ 1 ตำบลช่องสะเดา มีการนำบัตรเลือกตั้งแบบแบ่งเขต ไปลงคะแนนในกระดาษลงคะแนนแบบบัญชีรายชื่อ และนำบัตรลงคะแนนแบบบัญชีรายชื่อ ไปลงคะแนนแบบแบ่งเขต และหน่วยเลือกตั้งที่ 2 ตำบลช่องสะเดา กรรมการนับคะแนน ได้รวมคะแนน แบบแบ่งเขตเลือกตั้งบนกระดาษผิดพลาด โดยนำคะแนนของหมายเลข 10 ไปใส่ช่องคะแนนของหมายเลข 9 และนำผลคะแนนของหมายเลข 9 ไปใส่ช่องคะแนนของหมายเลข 10 อีกทั้งการวินิจฉัยบัตรเสียก็ไม่เด็ดขาดและไม่ถูกต้อง เป็นเหตุทำให้มีบัตรเสียเป็นจำนวนมาก การกระทำดังกล่าวนี้ยังเกิดขึ้นกับหน่วยเลือกตั้ง ในเขตเลือกตั้งที่ 1 จังหวัดกาญจนบุรี ซึ่งเจ้าหน้าที่ทราบดีแต่กลับนิ่งเฉย และหน่วยเลือกตั้งที่ 3 ตำบลแก่งเสี้ยน ซึ่งห่างจากศูนย์อำนวยการเลือกตั้งเขต 1 จังหวัดกาญจนบุรี เพียง 10 กิโลเมตร และหน่วยเลือกตั้งที่ 6 หมู่ 6 ตำบลศรีมงคล ซึ่งอยู่ห่างจากศูนย์อำนวยการเลือกตั้งเพียง 45 กิโลเมตรแต่กลับนำหีบใส่บัตรเลือกตั้งมาส่งล่าช้าท้ายสุด เวลาประมาณ 21.00 นาฬิกา ซึ่งผิดวิสัยการปฏิบัติ ประกอบกับการนับคะแนนผู้มาใช้สิทธิเลือกตั้งล่วงหน้าทั้งในและนอกเขต ทางคณะกรรมการเลือกตั้งมิได้แจ้งให้ผู้ร้อง

ทราบว่าจะนับคะแนน ณ บริเวณ เวลาอะไร ทราบภายหลังว่านับคะแนนในส่วนนี้เสร็จเมื่อเวลาประมาณ 16.00 นาฬิกา แล้วทำไมถึงได้นำผลการนับคะแนนเลือกตั้งล่วง ดังกล่าวมาร่วมกับคะแนนหน่วยเลือกตั้งในขั้นตอนสุดท้าย ภายหลังจากการนับคะแนนหน่วยเลือกตั้งเสร็จสิ้น เป็นเหตุน่าสงสัยว่าจะมีการทุจริตในการนับคะแนน โดยเฉพาะอย่างยิ่งคะแนนของผู้ร้องมีคะแนนมากกว่าผู้สมัครรายอื่นมาตลอด และส่วนกลางได้ขึ้นคะแนนผู้ร้องทางอินเตอร์เน็ตและโทรทัศน์ในขณะนั้นเวลาประมาณ 20.34 นาฬิกา นับคะแนนไป 92% ผู้ร้องได้คะแนนรวม 33,448 คะแนน แต่เมื่อนับครบ 100%จุดแสดงผลการเลือกตั้งสมาชิกสภาผู้แทนราษฎร เขต 1 อย่างไม่เป็นทางการ ณ บริเวณศาลากลางจังหวัด คะแนนผู้ร้องกลับได้เพียง 33,332 คะแนน ฉะนั้น การนับคะแนนดังกล่าวจึงไม่สุจริตและเที่ยงธรรม

ดังนั้น ตัวอย่างข้างต้นที่ผู้วิจัยยกมาให้เห็นถึงเหตุการณ์ทุจริตจากทั้งตัวผู้สมัครเองและการทำของเจ้าหน้าที่ที่เพิกเฉยต่อเหตุการณ์นั้น ทำให้ผู้วิจัยนำไปสู่การเสนอแนะต่อการป้องกันและแก้ไขปัญหาการทุจริตเลือกตั้งในบทต่อไป

4.2 อำนาจหน้าที่และบทบาทของเจ้าหน้าที่รัฐ

4.2.1 ที่มาและอำนาจหน้าที่ของคณะกรรมการการเลือกตั้งที่ทำหน้าที่ในการจัดการเลือกตั้ง

คณะกรรมการการเลือกตั้งประจำเขตเลือกตั้ง (กกต.เขต) คณะกรรมการการเลือกตั้งประจำเขตเลือกตั้งประกอบด้วยประธานกรรมการการเลือกตั้ง 1 คน และกรรมการ 8 คน คณะกรรมการการเลือกตั้งประจำเขตเลือกตั้งมีอำนาจหน้าที่และอาจได้รับมอบอำนาจจากคณะกรรมการการเลือกตั้ง เพื่อดำเนินการเกี่ยวกับการเลือกตั้งสมาชิกสาผู้แทนราษฎร ตามที่กฎหมายประกอบรัฐธรรมนูญว่าด้วยการเลือกตั้งสมาชิกวุฒิสภากำหนดให้เป็นอำนาจหน้าที่ของคณะกรรมการการเลือกตั้งประจำเขตเลือกตั้งเป็นหลักซึ่งสามารถแบ่งอำนาจหน้าที่ในการปฏิบัติภารกิจ ได้ดังนี้

1. ภารกิจในการอำนวยการเลือกตั้งการจัดการเลือกตั้ง การมีส่วนร่วม การสืบสวนสอบสวน การตรวจสอบค่าใช้จ่ายของผู้สมัครรับเลือกตั้งและการบริหารเกี่ยวกับการเงินภายในเขตเลือกตั้ง

2. ภารกิจด้านสถานที่การกำหนดเขตเลือกตั้งการกำหนดหน่วยเลือกตั้งและที่เลือกตั้ง

3. ภารกิจด้านเจ้าพนักงานผู้ดำเนินการเลือกตั้งการแต่งตั้งคณะกรรมการประจำหน่วยเลือกตั้งการแต่งตั้งคณะกรรมการนับคะแนนเลือกตั้งการแต่งตั้งเจ้าหน้าที่รักษาความ

ปลอดภัยพนักงานตรวจสอบการเลือกตั้ง พนักงานรับแจ้งความแต่งตั้งคณะกรรมการที่เลือกตั้งกลาง

4. ภารกิจด้านวัสดุอุปกรณ์คณะกรรมการการเลือกตั้งประจำเขตเลือกตั้งจัดเตรียมวัสดุอุปกรณ์ที่ใช้ในการเลือกตั้งประกอบด้วย หีบบัตรเลือกตั้ง บัตรเลือกตั้งคูหาลงคะแนน สายรัดหีบบัตรเลือกตั้ง บัญชีรายชื่อผู้มีสิทธิเลือกตั้งแบบพิมพ์ที่ใช้ในการเลือกตั้งตลอดจนดำเนินการส่งมอบวัสดุอุปกรณ์ดังกล่าวได้แก่ คณะกรรมการประจำหน่วยทุกหน่วยเลือกตั้งที่อยู่ในเขตความรับผิดชอบให้เสร็จเรียบร้อยก่อนการเปิดลงคะแนนโดยจะต้องให้มีเวลาเพียงพอที่จะมีการตรวจสอบและนับจำนวนบัตรเลือกตั้ง แบบพิมพ์ และอุปกรณ์ต่าง ๆ ที่ต้องใช้ในการเลือกตั้ง

5. ภารกิจด้านกำกับดูแลการลงคะแนนเลือกตั้งกรณีการลงคะแนนเลือกตั้งปกติกรณีลงคะแนนนอกเขตเลือกตั้ง

6. ภารกิจด้านกำกับดูแลการนับคะแนนเลือกตั้งและประกาศผลเริ่มตั้งแต่การนับคะแนนเลือกตั้งการประกาศผลการนับคะแนนเลือกตั้งการรายงานผลการนับคะแนนเลือกตั้งการเก็บรักษาบัตรเลือกตั้งและเอกสารหลักฐาน

7. ภารกิจด้านการรักษาความปลอดภัยและการรักษาความสงบเรียบร้อยภายในเขตเลือกตั้งโดยประสานงานกับตำรวจในท้องที่

8. ภารกิจด้านประสานงานสืบสวนสอบสวนและการมีส่วนร่วมของประชาชนมีหน้าที่รับผิดชอบประสานงานด้านสืบสวนสอบสวนและการรับเรื่องร้องทุจริตเลือกตั้งและประสานงานองค์การเอกชนตรวจสอบการเลือกตั้งตามที่คณะกรรมการการเลือกตั้งและคณะกรรมการการเลือกตั้งประจำจังหวัดมอบหมายหรือมีคำสั่ง

คณะกรรมการประจำหน่วยเลือกตั้ง (กปน.) ประกอบด้วยประธานกรรมการ 1 คน และกรรมการไม่น้อยกว่า 6 คน คณะกรรมการการเลือกตั้งประจำเขตเลือกตั้ง จะมีหน้าที่ในการแต่งตั้งนั้นเป็นประธาน 1 คน และกรรมการคนอื่น ๆ มาจากตัวแทนพรรค การเมืองที่ส่งผู้สมัครรับเลือกตั้งในเขตเลือกตั้งนั้นหรือส่งสมัครแบบบัญชีรายชื่อ คณะกรรมการประจำหน่วย เลือกตั้งมีหน้าที่เกี่ยวกับการดำเนินการลงคะแนนของผู้มีสิทธิเลือกตั้งของหน่วยเลือกตั้งในเขตเลือกตั้งนั้นและตามมาตรา 14 ของกฎหมายประกอบรัฐธรรมนูญว่าด้วยการเลือกตั้งสมาชิกผู้แทนราษฎร และสมาชิกวุฒิสภาให้พรรคการเมืองที่ส่งผู้สมัครรับเลือกตั้งในเขตนั้นหรือส่งสมัครแบบบัญชีรายชื่อเสนอชื่อผู้แทน เข้าร่วมเป็นกรรมการประจำหน่วยเลือกตั้ง

คณะกรรมการนับคะแนน (กนค.) ในแต่ละเขตเลือกตั้ง ให้มีกรรมการนับคะแนนในจำนวนที่เพียงพอต่อการปฏิบัติหน้าที่ โดยคณะกรรมการเลือกตั้งประจำเขตเลือกตั้งจะแต่งตั้งจากผู้มีสิทธิเลือกตั้งในเขตเลือกตั้งนั้นและมาตรา 15 ของกฎหมายประกอบรัฐธรรมนูญว่าด้วย

เลือกตั้งสมาชิกสภาผู้แทนราษฎรและสมาชิกวุฒิสภาให้พรรคการเมืองที่ส่งผู้สมัครรับเลือกตั้งส่งสมัครแบบบัญชีรายชื่อเสนอชื่อผู้แทนเข้าร่วมเป็นกรรมการนับคะแนนด้วย

กรรมการนับคะแนนมีหน้าที่เกี่ยวกับการนับคะแนนในสถานที่นับคะแนนเลือกตั้งสำหรับเขตเลือกตั้งแต่ละเขต โดยแบ่งเป็นบทบาทหน้าที่ ดังนี้

1. ฝ่ายอำนวยการมีหน้าที่อำนวยการนับคะแนนเลือกตั้ง ประสานงานระหว่างคณะกรรมการการนับคะแนนฝ่ายต่างๆแก้ไขปัญหาอันอาจเกิดขึ้นในระหว่างการนับคะแนนเลือกตั้งและหน้าที่อื่นตามที่คณะกรรมการการเลือกตั้งประจำเขตเลือกตั้งมอบหมายหรือมีคำสั่ง

2. ฝ่ายตรวจรับหีบบัตรเลือกตั้งและเอกสารมีหน้าที่รับและตรวจสอบความเรียบร้อยของหีบบัตรเลือกตั้งและตรวจสอบเอการที่เกี่ยวข้องรวมทั้งนับจำนวนที่เขียนใบรายงานการส่งหีบบัตรของกรรมการประจำหน่วยเลือกตั้งแต่ละหน่วย

3. ฝ่ายนับจำนวนบัตรเลือกตั้งมีหน้าที่เปิดหีบบัตรเลือกตั้งโดยไม่เปิดช่องใส่บัตรและตรวจสอบความถูกต้องของเครื่องหมายที่เขียนไว้ด้านในหีบบัตรแยกประเภทบัตร นับจำนวนบัตรเลือกตั้งแต่ละประเภท โดยไม่ดูผลการลงคะแนนในบัตรเลือกตั้งและตรวจสอบให้ตรงกับจำนวนที่เขียนในรายงานการส่งหีบบัตรของกปน.แต่ละหน่วย

4. ฝ่ายรักษาหีบบัตรเลือกตั้งมีหน้าที่เก็บรักษาหีบบัตรเลือกตั้งบัตรเลือกตั้งและเอกสารที่เกี่ยวข้องในระหว่างกระบวนการ นับคะแนนเลือกตั้งและภายหลังการนับคะแนนเลือกตั้งเพื่อนำส่งให้คณะกรรมการการเลือกตั้งประจำจังหวัด

5. ฝ่ายรวมบัตรเลือกตั้งมีหน้าที่นำบัตรเลือกตั้งในเขตเลือกตั้งแต่ละประเภททั้งหมดมาคละรวมกันแจกบัตรเลือกตั้งให้ฝ่ายนับคะแนนและรวบรวมบัตรเลือกตั้งที่ได้ใช้ในการนับคะแนนแล้วบรรจุในหีบบัตรเลือกตั้งนำส่งให้ฝ่ายรักษาหีบบัตรเลือกตั้ง

6. ฝ่ายนับบัตรเลือกตั้งเป็นคะแนนมีหน้าที่วินิจฉัยบัตรดี บัตรเสียและนับบัตรเลือกตั้งเป็นคะแนน

7. ฝ่ายรวมคะแนนมีหน้าที่รวมคะแนนที่ผู้สมัครรับเลือกตั้งทั้งในแบบแบ่งเขตเลือกตั้งและแบบบัญชีรายชื่อที่ได้รับ

ผู้อำนวยการการเลือกตั้งประจำเขตเลือกตั้ง (ผอ.กต.เขต.)เป็นบุคคลที่ได้รับการสรรหาจากผู้ซึ่งมีความเป็นกลางทางการเมืองและมีความซื่อสัตย์สุจริต เป็นที่ประจักษ์โดยแต่งตั้งจากคณะกรรมการการเลือกตั้งและอยู่ภายใต้การกำกับดูแลของคณะกรรมการ การเลือกตั้งประจำเขตเลือกตั้งผู้อำนวยการการเลือกตั้งประจำเขตเลือกตั้งมีหน้าที่ภายในเขตเลือกตั้งของตน ได้แก่ การรับสมัครเลือกตั้งสมาชิกสภาผู้แทนราษฎรแบบแบ่งเขตเลือกตั้งดำเนินการอื่นที่จำเป็นเกี่ยวกับการเลือกตั้ง แต่งตั้งบุคคล คณะบุคคลและคณะอนุกรรมการเป็นผู้ช่วยเหลือการปฏิบัติงาน รวมถึง

ปฏิบัติการตามที่คณะกรรมการการเลือกตั้ง คณะกรรมการการเลือกตั้งประจำจังหวัด มอบหมายหรือมีคำสั่ง

ผู้อำนวยการประจำหน่วยเลือกตั้ง (ผอ.หน่วย) เพื่อให้การดำเนินการเลือกตั้งเป็นไปด้วยความเรียบร้อยและถูกต้องระเบียบกฎหมาย จึงให้มีผู้อำนวยการประจำหน่วยเลือกตั้งอย่างน้อยหน่วยเลือกตั้งละหนึ่งคนมาจากการเสนอชื่อข้าราชการ โดยผู้บังคับบัญชาคือหัวหน้าส่วนราชการระดับจังหวัดและระดับอำเภอ เพื่อให้ กกต.เขต.แต่งตั้ง

4.2.2 การดำรงความเป็นกลางทางการเมืองของเจ้าหน้าที่ของรัฐเจ้าหน้าที่ของรัฐผู้ใดที่จะต้องปฏิบัติหน้าที่เกี่ยวข้องกับ ประชาชนต้องวางตัวเป็นกลางทางการเมืองนั่นเอง ส่วนการที่จะวางตัวเช่นไรจึงจะเหมาะสมนั้นได้มีระเบียบสำนักคณะรัฐมนตรีว่าด้วยมารยาททางการเมืองของข้าราชการพลเรือน พ.ศ.๒๔๙๙ วางระเบียบไว้เป็นแนวทางที่ข้าราชการพลเรือนและเจ้าหน้าที่ของรัฐอื่นจะสามารถนำไปใช้โดยอนุโลมได้เท่าที่ไม่ขัดต่อรัฐธรรมนูญฉบับปัจจุบัน

โดยระเบียบดังกล่าวได้วางแนวทางการปฏิบัติไว้ว่าข้าราชการพลเรือนจะนิยมหรือเป็นสมาชิกในพรรคการเมืองใด ๆ ที่ตั้งขึ้นโดยชอบด้วยกฎหมาย และจะไปประชุมอันเป็นการประชุมของพรรคการเมืองนั้นเป็นการส่วนตัวก็ได้ แต่ในทางที่เกี่ยวกับประชาชนและในหน้าที่ราชการต้องกระทำตนเป็นกลาง ปฏิบัติตามนโยบายของรัฐบาลโดยไม่คำนึงถึงพรรคการเมือง และไม่กระทำการให้เป็นการฝ่าฝืนวินัยที่กำหนดไว้สำหรับข้าราชการพลเรือน กับต้องไม่กระทำการอันเป็นการฝ่าฝืนข้อห้าม ดั่งต่อไปนี้ด้วย คือ

1. ไม่ดำรงตำแหน่งในพรรคการเมืองใด ๆ เว้นแต่ผู้เป็นสมาชิกสภาผู้แทนราษฎรประเภท 2 หรือข้าราชการการเมือง
2. ไม่ใช้สถานที่ราชการในกิจกรรมทางการเมือง
3. ไม่วิพากษ์วิจารณ์การกระทำของรัฐบาลให้ปรากฏแก่ประชาชน
4. ไม่แต่งเครื่องแบบราชการไปร่วมประชุมพรรคการเมือง หรือไปร่วมประชุมในที่สาธารณะสถานใด ๆ อันเป็นการประชุมที่มีลักษณะทางการเมือง
5. ไม่ประดับเครื่องหมายของพรรคการเมืองในเวลาสวมเครื่องแบบราชการ หรือในเวลาราชการ หรือในสถานที่ราชการ
6. ไม่แต่งเครื่องแบบของพรรคการเมืองเข้าไปในสถานที่ราชการ
7. ไม่บังคับให้ผู้อยู่ใต้บังคับบัญชา หรือประชาชน เป็นสมาชิกในพรรคการเมืองใดและไม่กระทำการในทางให้คุณให้โทษ เพราะเหตุที่ผู้อยู่ใต้บังคับบัญชาหรือประชาชนนิยม หรือเป็นสมาชิกในพรรคการเมืองใดที่ตั้งขึ้นโดยชอบด้วยกฎหมาย

8. ไม่กระทำการขอร้องให้บุคคลใดอุทิศเงินหรือทรัพย์สิน เพื่อประโยชน์แก่พรรคการเมือง

9. ไม่โฆษณาหาเสียงเพื่อประโยชน์แก่พรรคการเมือง หรือแสดงการสนับสนุนพรรคการเมืองใด ๆ ให้เป็นการเปิดเผยในที่ประชุมพรรคการเมือง และในที่ที่ปรากฏแก่ประชาชน หรือเขียนจดหมายหรือบทความไปลงหนังสือพิมพ์ หรือพิมพ์หนังสือหรือใบปลิว ซึ่งจะจำหน่ายแจกจ่ายไปยังประชาชนอันมีข้อความที่เป็นลักษณะของการเมือง

10. ไม่ปฏิบัติหน้าที่แทรกแซงในทางการเมือง หรือให้การเมืองเป็นเครื่องมือ เพื่อกระทำกิจกรรมต่าง ๆ อาทิ วิ่งเต้นติดต่อกับสมาชิกสภาผู้แทนราษฎรหรือพรรคการเมือง เพื่อให้นำร่างพระราชบัญญัติหรือญัตติเสนอสภาฯ หรือตั้งกระทู้ถามรัฐบาล

11. ในระยะเวลาที่มีการสมัครรับเลือกตั้งสมาชิกสภาผู้แทนราษฎร ไม่แสดงออกโดยตรง หรือโดยปริยาย ที่จะเป็นการช่วยเหลือส่งเสริมสนับสนุนผู้สมัครรับเลือกตั้ง และในทางกลับกัน ไม่กีดกัน ตำหนิติเตียน ทับถม หรือให้ร้ายผู้สมัครรับเลือกตั้ง

ฉะนั้น เจ้าหน้าที่ของรัฐคนใดที่มีหน้าที่ที่จะต้องเกี่ยวข้องกับประชาชนประพฤติตนหรือปฏิบัติตนเข้าข่ายดังที่ว่ามาข้างต้นก็อาจถูกข้อหาว่าวางตัวไม่เป็นกลางได้ ซึ่งอาจจะต้องถูกดำเนินการตามมาตรา ๗๐ แห่งรัฐธรรมนูญฯ ซึ่งผลที่ตามมาก็คงเป็นเรื่องการดำเนินการทางวินัยหากผู้บังคับบัญชา (ที่มีใจเป็นกลางและเป็นธรรม) เห็นว่าผิดจริง

ถึงแม้ว่าระเบียบนี้จะออกมาตั้งแต่ ๑๖ มีนาคม ๒๔๘๘ แล้วก็ตาม ตราบใดที่ยังไม่มีการยกเลิกหรือกำหนดแนวทางเป็นอย่างอื่น และหากเนื้อหาส่วนใดที่นำมาใช้ไม่ขัดต่อสิทธิเสรีภาพขั้นพื้นฐานของรัฐธรรมนูญฉบับปัจจุบันแล้วไซร้ระเบียบนี้ย่อมมีผลบังคับใช้เสมอ

บทที่ 5
บทสรุป และข้อเสนอแนะ

บทสรุป

ประเทศไทยจนถึงวันนี้ก็ยังมีการเดินแถวรับเงิน นับว่าเป็นประเทศแปลกประหลาดน่าอายนัก ส่งผลไม่เป็นประชาธิปไตยอย่างแท้จริงได้คนไม่ดีเข้ามาได้ทำหน้าที่เข้ามาถอนทุนเพื่อให้ช่วยกันป้องกันไม่ให้ปัญหาเกิดขึ้นอีก โดยทุกฝ่ายต้องช่วยกันและหวังภาคประชาชนที่จะไม่รับเงินสิ่งของจากนักการเมือง พรรคการเมือง เพราะ กกต. ทำงานเพียงฝ่ายเดียวคงไม่สัมฤทธิ์ผล

สำหรับการประเมินผลมาตรการทางกฎหมายในการแก้ไขปัญหาการซื้อเสียง เห็นว่ามาตรการของ กกต. ที่สั่งให้มีการเลือกตั้งใหม่ โดยไม่เพิกถอนสิทธิเลือกตั้งผู้สมัครหรือผู้ที่ได้รับการเลือกตั้ง ที่เรียกว่า การให้ใบเหลืองนั้นทั้งก่อนและหลังการประกาศรับรองผลการเลือกตั้ง ไม่ได้ก่อให้เกิดผลแต่ประการใดเพราะผู้สมัครหรือผู้ที่ได้รับเลือกตั้งรายนั้นยังคงสามารถลงสมัครรับเลือกตั้งใหม่ได้ขณะที่จะเกิดปัญหาในเรื่องสองมาตรฐานในการตัดสินพิจารณาเพราะก่อนการประกาศรับรองผลเป็นอำนาจเด็ดขาดของ กกต. แต่หลังการประกาศรับรองผลเป็นอำนาจของศาลฎีกากลายเป็นความผิดเดียวกันแต่กระบวนการพิจารณาต่างกัน ซึ่งเมื่อคดีขึ้นสู่ศาลฎีกาการที่ศาลไม่มีวิธีพิจารณาคดีเลือกตั้งเป็นการเฉพาะและไม่กำหนดกรอบระยะเวลาบังคับทำให้การพิจารณาคดีล่าช้าเมื่อเทียบกับ กกต. ที่จะมีกรอบระยะเวลาที่ต้องพิจารณาให้แล้วเสร็จภายใน 1 ปีหลังการเลือกตั้ง

ส่วนการทุจริตเลือกตั้งระดับท้องถิ่นที่กฎหมายกำหนดให้เป็นอำนาจของศาลอุทธรณ์ภาคพิจารณานั้นเห็นว่าการพิจารณาของศาลอุทธรณ์ภาครวดเร็วกว่าศาลฎีกาขณะที่มาตรการยุบพรรคและการตัดสิทธิการเลือกตั้ง 5 ปี นั้น เป็นมาตรการที่ไม่ได้ผลไม่ได้ทำให้เกิดผู้สมัครหน้าใหม่ที่เป็นคนใหม่จริงๆมีแต่ญาติพี่น้องของผู้สมัครหน้าเก่าที่ถูกตัดสิทธิและทำให้ระบบพรรคการเมืองของไทยอ่อนแอลงเพราะเมื่อมีการยุบพรรคก็จะมีการตั้งพรรคขึ้นมาใหม่กรรมการบริหารพรรคถูกตัดสิทธิก็จะส่งพี่น้องลงมาใหม่และมีการลดจำนวนกรรมการบริหารพรรคลงซึ่งผู้ที่เป็นกรรมการบริหารพรรคส่วนใหญ่ไม่ได้ลงสมัครสำหรับมาตรการที่กำหนดให้การขายเสียงเป็นความผิดเว้นแต่มาแจ้งให้ กกต. ทราบภายใน 7 วันและมีมาตรการจูงใจด้วยการให้ผู้แจ้งทุจริตได้สินบนครึ่งหนึ่งของค่าปรับเมื่อคดีนี้ถึงที่สุด ข้อเท็จจริงพบว่า ไม่มีการมาแจ้งและดำเนินคดีเลยจึงเป็นมาตรการที่ไม่ได้ผลทั้งที่ผู้มีสิทธิเลือกตั้งพอจะทราบเหตุทุจริตแต่ที่ไม่มาแจ้งเพราะกลัวเดือดร้อนการแก้จึงต้องแก้ที่ทำอย่างไรให้ประชาชนที่รับเงินกล้าที่จะมาแจ้งส่วนการกำหนดให้การ

เลือกตั้งเป็นหน้าที่ก็ไม่ได้มีผลทำให้คนมาเลือกตั้งมากขึ้นเพราะคนส่วนใหญ่ที่ไปเลือกตั้งไม่ใช่เพราะถูกบังคับซึ่งเหตุผลของผู้ร่างรัฐธรรมนูญที่กำหนดให้การเลือกตั้งเป็นหน้าที่ก็เพื่อให้คนไปเลือกตั้งมากจนการเลือกตั้งไม่ได้ผลแต่ผลที่ได้ไม่คุ้มค่าและกลับเป็นการสร้างภาระให้ กกต. โดยไม่จำเป็น ดังนั้นเหตุที่มาตรการทางกฎหมายไม่ได้ผลเพราะปัญหาการซื้อเสียงไม่ใช่การขาดมาตรการทางกฎหมายแต่เป็นเรื่องของคนที่ไม่ทำตามกฎหมายและเป็นปัญหาระบบอุปถัมภ์และการใช้มาตรการทางกฎหมายดำเนินคดีกับผู้ซื้อเสียงไม่ได้ผลในการทำให้ผู้ร้องเรียนไว้วางใจและรู้สึกปลอดภัย

สำหรับแนวทางแก้ปัญหาซื้อเสียงแบ่งเป็นสองส่วนคือ การแก้ปัญหาที่คนต้องมีการสร้างความเข้มแข็งของชุมชนทำให้ประชาชนเป็นพลเมืองการมุ่งเน้นประชาสัมพันธ์ว่าการซื้อเสียงเป็นความผิดได้ผลน้อยมากควรปรับวิธีการเผยแพร่ประชาธิปไตยจากที่เน้นไปบอกชาวบ้านว่าต้องทำอะไรหรือใช้วิธีเชิญวิทยากรไปพูดให้ชาวบ้านมีความรู้มาเป็นการจัดกระบวนการให้ชาวบ้านคิดวิเคราะห์ปัญหาและลงมือแก้ไขปัญหาด้วยตนเองโดยไม่ต้องรอนักการเมืองเพราะเมื่อชุมชนพึ่งตนเองได้ การซื้อเสียงก็จะหมดไปและเมื่อชุมชนเข้มแข็งก็จะนำไปสู่การแก้ไขปัญหาอื่น ๆ ซึ่งจะเป็นรากฐานที่เข้มแข็งของระบอบประชาธิปไตยและของประเทศไทยต่อไปขณะที่ในส่วนของนักการเมืองและผู้สมัครรับเลือกตั้งซึ่งทราบดีอยู่แล้วว่าการใช้เงินในปัจจุบันได้ผลน้อยจึงน่าที่จะต้องจัดกระบวนการตกลงกันของผู้สมัครรับเลือกตั้งว่าจะไม่ใช้เงินการซื้อเสียงก็จะหมดไปแต่ในส่วนของการเลือกตั้งท้องถิ่นที่ยังมีการใช้เงินซื้อเสียงมาก อาจทำได้ยากแต่ก็ควรทำในกระบวนการแบบเดียวกันควบคู่กับการสร้างความเข้มแข็งของชุมชนเพื่อที่การซื้อเสียงของเลือกตั้งทั้งถิ่นจะได้หมดไปภายในเวลาไม่นาน

ส่วนการแก้ปัญหาที่เกี่ยวข้องกับมาตรการทางกฎหมายนั้นเห็นว่าการเลือกตั้งระดับชาติควรให้ศาลฎีกาเป็นผู้ตัดสินเพียงอย่างเดียว โดย กกต. เป็นผู้ส่งคำร้องมีการแก้ไขกฎหมายเลือกตั้งให้มีวิธีพิจารณาเป็นการเฉพาะมีกรอบเวลาชัดเจนโดยเมื่อเลือกตั้งเสร็จให้ประกาศผลการเลือกตั้งทันที ซึ่งจะแก้ไขปัญหาสองมาตรฐานลดภาระ กกต. เพื่อที่จะสามารถทุ่มเทให้กับภารกิจในการสอบสวนรวบรวมหลักฐานได้มากขึ้นเช่นเดียวกับการเลือกตั้งระดับท้องถิ่น ให้เป็นอำนาจของศาลอุทธรณ์ภาคต่อไปแต่ต้องมีวิธีพิจารณาการเลือกตั้งในระดับท้องถิ่นโดยการทำสำนวนเลือกตั้งท้องถิ่นและการมีมติส่งคำร้องให้ศาลอุทธรณ์ให้เป็นอำนาจของ กกต. จังหวัด

ส่วนมาตรการยุบพรรคการเมืองและตัดสิทธิกรรมการบริหารพรรคควรเปลี่ยนเป็นการลงโทษและการตัดสิทธิเป็นรายบุคคลแทนโดยอาจเพิ่มโทษให้รุนแรงมากขึ้นและควรมีการยกเลิกการกำหนดให้การขายเสียงเป็นความผิด เพราะไม่ได้ผลแต่ให้คงเรื่องสินบนนำจับไว้ และควรมีระบบคุ้มครองผู้ร้องและพยานให้มากขึ้นเพื่อประชาชนจะได้กล้ามาร้องเรียนและไม่กลับคำให้การ

ยกเลิกบทบัญญัติว่าด้วยการเลือกตั้งเป็นหน้าที่เพื่อลดภาระให้ กกต. มาตรวจสอบว่าใครไม่ไปใช้สิทธิ์และต้องถูกตัดสิทธิ์ส่วนที่สำคัญมากที่สุด กกต. จะต้องทำให้ กกต. จังหวัดได้รับความไว้วางใจจากประชาชนในพื้นที่ดังนั้นในการคัดเลือก กกต. จังหวัดต้องมีกระบวนการในการตรวจสอบมากขึ้น ควรให้ประชาชนในจังหวัดร้องคัดค้านได้ถ้าหากเห็นว่า กกต. จังหวัดคนใดไม่เป็นกลาง

ข้อเสนอในการบริหารการดำเนินการเลือกตั้งโดยทั่วไป

1) การแบ่งเขตการเลือกตั้งและการกำหนดที่ตั้งหน่วยเลือกตั้ง ควรให้องค์กรเอกชนและผู้แทนพรรคการเมือง ซึ่งเป็นปัจจัยสำคัญตามที่กล่าวไว้ในข้อ 2 ได้มีส่วนร่วมในการให้ข้อคิดเห็น (แต่การตัดสินใจเด็ดขาดย่อมเป็นอำนาจของ กกต.) ทั้งนี้โดยคำนึงถึงความสะดวกแก่ผู้มีสิทธิ์ออกเสียง ความเป็นกลางความปลอดภัย และอื่น ๆ (ได้แก่ ที่จอดรถ การเดินทางของคนพิการสูงอายุ เป็นต้น)

2) จำนวนกรรมการประจำหน่วยเลือกตั้งควรจะลดจำนวนจาก 7 คน เหลือเพียง 5 คน โดยตัดเจ้าหน้าที่ตำรวจ 2 นายออกแล้วแต่งตั้งกรรมการคนใดคนหนึ่งทำหน้าที่รักษาความสงบเรียบร้อยภายในหน่วยเลือกตั้งตามมาตรฐานสากลส่วนตำรวจคงทำหน้าที่รักษาความสงบตามหน้าที่โดยทั่ว ๆ ไปตั้งอยู่นอกหน่วยเลือกตั้งหากมีความจำเป็นได้รับการร้องขอจากประธานคณะกรรมการการเลือกตั้งจึงจะเข้ามาในหน่วยเลือกตั้งได้ทั้งนี้โดยมีจุดมุ่งหมายที่จะให้หน่วยเลือกตั้งมีบรรยากาศที่เป็นอิสระสำหรับผู้มาลงคะแนนจริง ๆ

3) ผู้อำนวยการเลือกตั้ง ซึ่งแต่งตั้งจากเจ้าหน้าที่ราชการให้มาช่วยให้คำแนะนำแก่คณะกรรมการประจำหน่วยเลือกตั้งนั้น ควรอยู่นอกหน่วยเลือกตั้งเพื่อดูแลหลายหน่วยเลือกตั้งอาจประมาณ 10 หน่วยเมื่อมีปัญหาและข้อหารือส่วนการดำเนินการภายในหน่วยเลือกตั้งย่อมเป็นหน้าที่ของประธานคณะกรรมการประจำหน่วยเลือกตั้งตามกฎหมายจะทำให้ลดจำนวนคนและงบประมาณลงได้มาก

4) คูหาในหน่วยเลือกตั้งน่าจะลดลงได้จาก 5 คูหา หารือเพียง 3 คูหาก็น่าจะเพียงพอในการมาออกเสียงของผู้มีสิทธิ์จำนวนเพียงประมาณ 800-1000 คนเพราะความรวดเร็วในการลงคะแนนนั้นขึ้นอยู่กับการตรวจสอบรายชื่อและการให้บัตรลงคะแนนมากกว่า

5) น่าจะพิจารณาเรื่อง **"การลงทะเบียนผู้มีสิทธิ์ออกเสียงเลือกตั้งตามมาตรฐานสากล"** แทนการตรวจสอบผู้มีสิทธิ์จากทะเบียนราษฎรของกระทรวงมหาดไทยจึงจะช่วยแก้ปัญหาเรื่องความผิดพลาดของรายชื่อผู้มีสิทธิ์ออกเสียงเลือกตั้งและการไปยังหน่วยเลือกตั้งไม่ถูกตามกฎหมาย

ปัจจุบันให้ผู้มีสิทธิ์ไปตรวจสอบรายชื่อก่อนล่วงหน้า และ กกต. ส่งหนังสือไปถึงนั้น ปรากฏว่าทุกครั้งที่มีการเลือกตั้ง บางคนไม่ได้รับหนังสือและก็ไม่มีเวลาไปตรวจสอบ

6) ควรกำหนดเรื่องการติดประกาศของผู้มีสิทธิ์ออกเสียงเลือกตั้งให้เป็นระเบียบเรียบร้อยมากกว่าที่เป็นอยู่ตามอำนาจหน้าที่ของ กกต. โดยมุ่งประโยชน์สำหรับผู้มีสิทธิ์ออกเสียงเป็นสำคัญ มิใช่เพื่อประโยชน์ในการโฆษณาตัวเองของผู้สมัครบางประเทศห้ามติดประกาศบนต้นไม้หรืออาคาร คงอนุญาตให้ติดบนราวเชือกผูกติดระหว่างผนังหรือต้นไม้เท่านั้น

ข้อเสนอเรื่องตัวแทนของพรรคการเมืองนั้น ใคร่ขอให้ กกต. ได้ช่วยทำความเข้าใจกับพรรคการเมืองใหญ่ ๆ อย่างน้อย 2 พรรคให้ส่งตัวแทนไปประจำยังหน่วยเลือกตั้ง เพื่อตรวจสอบร่วมกันจะได้ไม่มาฟ้องร้องกันภายหลังในเรื่องหยุมหยิมต่าง ๆ ภายในหน่วยเลือกตั้งเมื่อกรรมการประจำหน่วยเลือกตั้ง ผู้แทนองค์กรเอกชน และผู้แทนพรรคการเมืองเห็นชอบร่วมกันแล้ว ก็ต้องถือว่า **"ยุติ"**อย่ามาใช้วิธีกลั่นแกล้งใด ๆ อีกตัวแทนพรรคการเมืองนั้น เชื่อว่าถ้าทางพรรคสั่งให้ผู้สมัครของตนแต่ละเขตส่งรายชื่อได้ล่วงหน้า ไม่น่าจะมีปัญหาเพราะเขตหนึ่งคงมีหน่วยเลือกตั้งประมาณไม่เกิน 200 หน่วย ทาง กกต. จะต้องออกบัตรให้แล้วเข้านั่งสังเกตการณ์ในหน่วยเลือกตั้งได้เช่นเดียวกับองค์กรเอกชนรวมเป็น 4 คน ถ้ามีองค์กรเอกชน หรือผู้แทนพรรคการเมืองหลายคนก็จะต้องจับฉลากหมุนเวียนเข้าไปนั่งในหน่วยเลือกตั้ง ได้เพียงคราวละ 2 คนเท่านั้นทางองค์กรเอกชนก็จะต้องส่งชื่อให้ล่วงหน้าส่วนการที่จะตรวจสอบเรื่องความเป็นกลางนั้น ทาง กกต. น่าจะต้องยึดถือเอาประธานองค์กรเอกชนนั้นเป็นหลัก เป็นผู้รับผิดชอบซึ่งจะต้องได้รับการตรวจสอบจากองค์กรเอกชนด้วยกันหากไม่เป็นกลางก็เป็นเรื่องที่องค์กรเอกชนนั้นจะต้องดำเนินการ

ข้อเสนอให้องค์กรตรวจสอบนานาชาติมาร่วมสังเกตการณ์ เนื่องจากประเทศไทยดูเหมือนจะเป็นประเทศที่มีประสบการณ์ในการเลือกตั้งมานานกว่าประเทศใด ๆ ในอาเซียอาคเนย์ ดังนั้นจึงควรที่จะเปิดโอกาสให้ผู้แทนองค์กรเอกชนของประเทศในอาเซียได้มาร่วมสังเกตการณ์เพื่อเป็นการศึกษาแลกเปลี่ยนข้อคิดเห็น และช่วยเผยแผ่ผลการเลือกตั้งของประเทศไทยซึ่งถ้าสามารถปรับปรุงตามข้อเสนอนี้แล้ว ก็สามารถที่อวดแก่ประเทศต่าง ๆ ในเอเชียอาคเนย์และเอเชียให้ได้เป็นการยกฐานะการเลือกตั้งของประเทศไทย

ดังนั้น หากปล่อยให้การซื้อสิทธิขายเสียงยังคงให้เกิดขึ้นต่อไปก็จะนำไปสู่ความอ่อนแอของระบบการบริหารของประเทศและทำให้กระบวนการพัฒนาทางสังคมและเศรษฐกิจอ่อนแอตามไปด้วยจึงมีความจำเป็นอย่างยิ่งที่ประชาชนไทยทุกคนในทุกสาขาวิชาชีพและในทุกภูมิภาคของประเทศจะต้องร่วมแรงรวมใจกันสอดส่องดูแลเพื่อมิให้มีการซื้อสิทธิขายเสียงขึ้นซึ่งประชาชน

ชาวไทยทุกคนจะต้องร่วมต่อต้านการทุจริต เลือกตั้งทุกรูปแบบเพื่อให้การเลือกตั้งนี้นำพาประเทศไทยไปสู่การมีระบอบประชาธิปไตยอันมีพระมหากษัตริย์เป็นประมุขที่มั่นคงและยั่งยืน

ข้อเสนอแนะด้านเยาวชน เยาวชนคือกำลังหลักของประเทศชาติในอนาคต การจะพัฒนาประชาธิปไตย การเมือง การเลือกตั้งให้ไปในทางที่ถูกที่ควรนั้นต้องเริ่มพัฒนาตั้งแต่ระดับเยาวชน ดังนั้นคณะกรรมการการเลือกตั้งควรมีโครงการที่เข้าไปปลูกฝังแนวคิดด้านประชาธิปไตย การเมือง และการเลือกตั้งในระดับของเยาวชนให้มากยิ่งขึ้น โดยควรแบ่งกลุ่มในการจัดโครงการกับเยาวชน ดังนี้

1. ระดับประถมศึกษา (ประถมศึกษาปีที่ 5-6)
2. ระดับมัธยมศึกษา (มัธยมศึกษาปีที่ 1-6)
3. ระดับอุดมศึกษา (ปริญญาตรี)

ในระดับประถมศึกษานั้นควรมีการจัดกิจกรรมในลักษณะที่เป็นการปลูกฝังค่านิยมเรื่องความซื่อสัตย์สุจริต การทำกิจกรรมควรผ่านสื่อที่เด็กให้ความสนใจและจดจำได้ง่าย เช่น ผ่านสื่อวีดีทัศน์ในลักษณะการ์ตูนหรือนิทาน ที่มีสุภาษิตและคำสอนที่เกี่ยวกับความซื่อสัตย์สุจริต

ในระดับมัธยมศึกษา ควรมีการจัดกิจกรรมให้ความรู้เชิงปฏิบัติการจริง เช่นการจัดนิทรรศการเกี่ยวกับประชาธิปไตยและการเลือกตั้ง กกต. ควรให้การสนับสนุนในเรื่องการจัดการเลือกตั้งในระดับชั้นเรียน หรือการเลือกตั้งประธานนักเรียน คณะกรรมการการเลือกตั้งควรจัดมีโครงการให้ความรู้เรื่องกระบวนการจัดการเลือกตั้งที่ถูกต้องเหมาะสมตามโรงเรียนต่าง ๆ และควรจัดให้มีรางวัลโรงเรียนส่งเสริมประชาธิปไตยและการเลือกตั้งดีเด่นแก่โรงเรียนที่ให้ความสำคัญในเรื่องการปกครองในระบอบประชาธิปไตย

ในระดับอุดมศึกษา ควรจัดให้มีการเสวนาทางวิชาการด้านการเมืองการเลือกตั้งในทุกมหาวิทยาลัย คณะกรรมการการเลือกตั้งควรจัดให้มีทุนวิจัยในเรื่องการเลือกตั้งเพื่อค้นหาแนวทางการพัฒนาการเลือกตั้งที่ดี และควรมีการสนับสนุนด้านวิชาการในการจัดการเลือกตั้งในระดับนักศึกษาหรือองค์การนักศึกษาในระดับมหาวิทยาลัย

ในภาพรวม คณะกรรมการการเลือกตั้งควรจัดให้มีโครงการอบรม เยาวชนเพื่อสร้างเยาวชนเป็นวิทยากรกระบวนการเพื่อให้เยาวชนที่ผ่านการอบรมนั้น เป็นวิทยากรที่ลงไปให้ความรู้ด้านการเมืองการเลือกตั้งแก่ชุมชนที่อยู่โดยรอบสถานศึกษาของตัวเองเพื่อเป็นการส่งเสริมประชาธิปไตยและการเลือกตั้งในระดับชุมชนอย่างแท้จริง

บรรณานุกรม

การทุจริตเลือกตั้งล่วงหน้า การโกง เลือกตั้งล่วงหน้า ค้นเมื่อ 10 กรกฎาคม 2555 จาก http://www.muslimthaipost.com/main/index.php?page=sub...33...

โกวิท วงศ์สุรวัฒน์. **หลักรัฐศาสตร์**. คณะสังคมศาสตร์ มหาวิทยาลัยเกษตรศาสตร์. หน้า 73.

ขจัดภัย บุรุษพัฒน์, **กำเนิดพรรคการเมืองในประเทศไทย**, วิทยานิพนธ์บัณฑิตวิทยาลัย จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย, 2510.

คณะกรรมการการเลือกตั้ง ค้นเมื่อ 16 กรกฎาคม 2555 จาก http://www.ratchakitcha.soc.go.th/DATA/PDF/2540/E/113/3.PDF

โคทม อารียา, **สารานุกรมรัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทย (พ.ศ.2540) หมวดองค์กรทางการเมือง เรื่องที่ 5 ระบบการเลือกตั้ง**, กรุงเทพฯ : สถาบันพระปกเกล้า, 2544.

ฝ่ายพัฒนาการเมืองและการปกครอง สำนักนโยบายและแผนมหาดไทย, **อนุสารการเมือง**, มีนาคม 2522.

บุญทัน ดอกไธสง, **การเปลี่ยนแปลงทางการบริหารและการเมืองไทย**, กรุงเทพฯ : โอเดียนสโตร์, 2522.

สุจิต บุญบงการ, **การพัฒนาการเมืองของไทย: ปฏิสัมพันธ์ระหว่างทหาร สถาบันทางการเมือง และการมีส่วนร่วมทางการเมืองของประชาชน**, กรุงเทพฯ: สำนักพิมพ์จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย, 2531.

ประวัติผู้วิจัย

ชื่อ-นามสกุล	นายอัฏฐพล โพธิพิพิธ
ตำแหน่งปัจจุบัน	ที่ปรึกษากรรมาธิการตำรวจ
ชื่อหน่วยงาน	พรรคประชาธิปัตย์
สถานที่ทำงาน	-
โทรศัพท์-โทรสาร	034-521111
ที่อยู่ปัจจุบัน	6/3 ถ.เวียดนาม ต.ท่ามะขาม อ.เมือง จ.กาญจนบุรี 71000
โทรศัพท์-โทรสาร	034-521111
วุฒิการศึกษา (สถานที่ศึกษา)	ปริญญาตรี มหาวิทยาลัยเชียงใหม่
ประสบการณ์และผลงาน	ผจก.บริษัท เงินทุนหลักทรัพย์เกียรตินาคิน (กาญจนบุรี)
อื่น ๆ	- สมาชิกสภาเทศบาล เมืองท่าเรือ-พระแท่น - เทศมนตรี - สมาชิกสภาผู้แทนราษฎร